

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
CENTRAL STATISTICAL OFFICE

Monitoring banków 2010

Monitoring of banks 2010

STATISTICAL ANALYSES AND STUDIES

STUDIA I ANALIZY STATYSTYCZNE

WARSZAWA 2012 WARSAW

Opracowanie publikacji
GLÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
DEPARTAMENT STUDIÓW MAKROEKONOMICZNYCH I FINANSÓW

Preparation of the publication
CENTRAL STATISTICAL OFFICE
MACROECONOMICS STUDIES AND FINANCE DEPARTMENT

kierujący
supervisor

Mirosław Błazej
Dyrektor Departamentu Studiów
Makroekonomicznych i Finansów GUS
*Director of Macroeconomic Studies and Finance
Department CSO*

zespół
team

Magdalena Mądra
Katarzyna Gałczyńska
Wojciech Bąbik
Maciej Banaś
Katarzyna Golik
Anna Górka
Jan Jabłoński
Małgorzata Łukasik

aneks statystyczny
statistical appendix

Wojciech Bąbik
Marzena Dąbrowska
Agnieszka Nowińska

Okladka
Cover

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Statistical Publishing Establishment

ISSN: 1689–4626

Publikacja dostępna na stronie internetowej
Publication available on website

<http://www.stat.gov.pl>

PRZEDMOWA

Główny Urząd Statystyczny przekazuje Państwu kolejne wydanie publikacji *Monitoring banków 2010*. Głównym jej celem jest przedstawienie informacji dotyczących działalności i wyników finansowych sektora bankowego w Polsce na tle uwarunkowań makroekonomicznych oraz sytuacji na światowych oraz na krajowym rynkach finansowych.

W publikacji wykorzystano dane pochodzące ze sprawozdawczości Narodowego Banku Polskiego, Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, a także inne dane i informacje publikowane przez instytucje międzynarodowe, w tym Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Komisję Europejską oraz Międzynarodową Organizację Pracy.

W publikacji prezentujemy główne tendencje rozwojowe sektora bankowego oraz analizę wyników finansowych polskich banków i wskaźniki określające ich standing finansowy. W części tabelarycznej (także Aneks Statystyczny w formie elektronicznej) zawarte zostały informacje o bilansie, rachunku zysków i strat, rachunku przepływów pieniężnych i adekwatności kapitałowej poszczególnych grup banków.

Przekazując Państwu *Monitoring Banków*, autorzy publikacji proszą o uwagi, komentarze i wnioski, które będą wykorzystane w doskonaleniu następnych edycji.

Dyrektor Departamentu
Studiów Makroekonomicznych i Finansów

Mirosław Błażej

PREFACE

The Central Statistical Office presents Monitoring of Banks 2010. The aim of this publication is to present data on banking sector in Poland with reference to the macroeconomic situation as well as to the conditions of international and national financial markets.

Data presented comes from the reports of the National Bank of Poland and the Polish Financial Supervision Authority, but also from international institutions, such as the International Monetary Fund, the Organisation for Economic Co-operation and Development, the European Commission and the International Labour Organization.

In the publication there are presented main trends of the banking sector, analysis of the financial results of Polish banks and financial standing indicators. Statistical Annex (also in electronic form) includes assets balance, profit and loss and cash flow statements as well as capital adequacy of particular groups of banks.

Any comments and suggestions are very welcomed and will constitute a valuable input for subsequent releases of this publication.

*Director of Macroeconomic Studies and
Finance Department*

Mirosław Błazej

Warsaw, January 2012

SPIS TREŚCI

CONTENTS

	Str. Page
Przedmowa	3
<i>Preface</i>	
Uwagi metodyczne	7
<i>Methodical notes</i>	
Słowniczek pojęć	9
<i>Vocabulary</i>	
I. Uwarunkowania makroekonomiczne	11
<i>Macroeconomics conditions</i>	
I.1. Odbudowa wzrostu gospodarczego	11
<i>Restoration of economic growth</i>	
I.2. Procesy konsolidacji fiskalnej	19
<i>Fiscal consolidation process</i>	
I.3. Odbudowa handlu międzynarodowego	23
<i>International trade recovery</i>	
I.4. Rynki pracy wobec kryzysu gospodarczego	25
<i>Labour market in the face of economic crisis</i>	
I.5. Sytuacja finansowa przedsiębiorstw w Polsce	28
<i>Financial situation of enterprises in Poland</i>	
I.6. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne	30
<i>Foreign direct investments</i>	
II. Sytuacja na globalnych rynkach finansowych	33
<i>Financial situation on global financial markets</i>	
II.1. Procesy na rynkach finansowych	33
<i>Processes on financial markets</i>	
II.2. Koniunktura giełdowa	36
<i>Stock exchange prosperity</i>	
III. Uwarunkowania systemowe i regulacyjne sektora bankowego	42
<i>Regulations of banking system</i>	
III.1. Polityka pieniężna	42
<i>Monetary policy</i>	
III.2. Inicjatywy legislacyjne organów nadzoru nad rynkami finansami	49
<i>Law legislation initiatives of financial market supervision authorities</i>	
III.3. Polityka depozytowo-kredytowa banków	56
<i>Deposit and credit policy of banks</i>	
IV. Polski sektor bankowy	61
<i>Polish banking sector</i>	
IV.1. Struktura podmiotowa sektora bankowego w Polsce	61
<i>Structure of the banking sector in Poland</i>	
IV.2. Adekwatność kapitałowa	65
<i>Capital Adequacy</i>	
IV.3. Rachunek przepływów pieniężnych	69
<i>Cash flow statement</i>	
IV.4. Wyniki finansowe polskiego sektora bankowego	73
<i>Financial results of the Polish banking sector</i>	
Podsumowanie	89
<i>Conclusions</i>	
Bibliografia	90
<i>Bibliography</i>	
Aneks Statystyczny – wybrane tablice	92
<i>Statistical Appendix – selected tables</i>	
Objaśnienia skrótów	128
<i>Abbreviations</i>	
Spis wykresów w tekście	130
<i>List of tables in the text</i>	
Spis tablic w tekście	132
<i>List of charts in the text</i>	
Aneks Statystyczny dostępny w wersji elektronicznej w formacie xls	133
<i>Statistical Appendix (available only in the electronic version in xls format)</i>	

Uwagi metodyczne

Prezentowane dane polskiego sektora bankowego pochodzą z systemu informacji statystycznej Narodowego Banku Polskiego i są zbierane od banków na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (tekst jednolity ogłoszony w Dz.U. 2005 nr 1, poz.2 wraz z późn. zm.) i zgodnie z uchwałą nr 23/2003 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 25 lipca 2003 r. w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego (Dz.Urz. NBP z 2003 r. nr 16, poz. 26 z późn. zm.). Ze względu na to, że nowelizacja ww. uchwały (weszła w życie 1 marca 2010 r.) spowodowała zasadnicze zmiany w układzie i treści sprawozdań składanych przez banki, dane statystyczne prezentowane w niniejszej publikacji obejmują lata 2009-2010.

Dane statystyczne dotyczące sektora bankowego zostały przekazane przez Narodowy Bank Polski do Głównego Urzędu Statystycznego w dniu 12 sierpnia 2011 r. Dane te są odzwierciedleniem stanu finansowego banków na dzień 11 sierpnia 2011 r., to znaczy, że nie uwzględniają ewentualnych korekt danych złożonych przez banki po tym terminie.

Prezentowane dane zawierają bilans, rachunek zysków i strat, rachunek przepływów pieniężnych, adekwatność kapitałową, strukturę kredytów i depozytów oraz dane o sieci dystrybucji i zatrudnienia. Dane zostały przedstawione dla całego polskiego sektora bankowego ogółem oraz w rozbiciu na dziesięć analitycznych grup banków. Grupy banków komercyjnych i spółdzielczych stanowią podstawowy podział sektora bankowego i łącznie składają się na grupę banków ogółem. Pozostałe grupy obejmują banki komercyjne charakteryzujące się określonym zakresem działalności, wartością aktywów lub faktem, że ich akcje są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Ze względu na to, że banki komercyjne mogą być zaklasyfikowane do kilku grup banków jednocześnie, dane z poszczególnych grup innych niż banki komercyjne i spółdzielcze nie sumują się do wartości ogółem.

Methodical notes

Data presented for the Polish banking sector comes from statistical system of the National Bank of Poland, and is collected on the basis of The Act on the National Bank of Poland of August 29, 1997 as published in Dziennik Ustaw (Polish Journal of Laws) of 2005 no 1, item 2 with further modifications, and according to resolution no 23/2003 of National Bank of Poland Board of July 25, 2003 about method and detailed rules of transmitting information from bank to the National Bank of Poland concerning essential data for monetary policy and periodic assessment of monetary situation of state and financial situation of banks and risk of banking sector (Dz.Urz. NBP of 2003 r. no 16, item 26 with further modifications). Due to the fact, that an amendment of the resolution (came into effect on the March 1st 2010) introduced important changes in layout and content of bank reports provided, statistical data presented in this publication only cover years 2009-2010.

Statistical data on a banking sector was transferred to the Central Statistical Office from the National Bank of Poland on August 12th 2011. Data reflects financial condition of banks on the August 11th 2011, and does not take into account changes made by individual banks after this term.

Data presented include: annual balance, income and cash flow statements, capital adequacy, structure of credits and deposits as well as the data about distribution network and employment. Data contented in publications presents information for all banking sector in Poland and in division into ten analytic groups of banks. Commercial and cooperative groups of banks constitute the main division of banking sector and set for the group banks in total. Remaining groups of commercial banks are characterized by definite scale of performance, value of assets and banks, which are quoted on Warsaw Stock Exchange. Commercial banks can be classified in more than one group at the same time, therefore the data from separate group (different than commercial and cooperatives banks group) is not summing up to the same value as total value for banking sector.

SŁOWNICZEK POJEĆ

Aktywa przychodowe – lokaty w bankach centralnych, aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, kredyty i inne należności (włączając leasing finansowy), inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, aktywa finansowe zabezpieczające, różnice z zabezpieczenia wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej przypadające na pozycje zabezpieczone, nieruchomości inwestycyjne, inwestycje w jednostkach zależnych stowarzyszonych i współkontrolowanych.

Aktywa nieprzychodowe – kasa i nieoprocentowane operacje z bankiem centralnym, wartości niematerialne i prawne, nieruchomości i rzeczowe aktywa trwałe, aktywa z tytułu podatku dochodowego, pozostałe aktywa, aktywa trwałe (lub grupy aktywów) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży.

Koszty działalności operacyjnej – koszty działalności bankowej i inne koszty operacyjne.

Operacje niekontynuowane – operacje związane z rodzajem działalności zaniechanej przez bank lub aktywami utrzymywanymi w celu ich sprzedaży, spełniającymi warunki Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF nr 5):

- a) stanowią odrębną, ważną dziedzinę działalności jednostki lub jej obszar geograficzny,
- b) stanowią część pojedynczego, skoordynowanego planu zbycia odrębnej, ważnej dziedziny działalności jednostki lub jej geograficznego obszaru działalności, lub
- c) dotyczą jednostki zależnej nabytej wyłącznie w celu jej odsprzedaży.

Przychody z działalności operacyjnej – przychody z działalności bankowej i inne przychody operacyjne.

Sektor finansowy – jednostki, których główną działalnością jest pośrednictwo finansowe, tj. nabywanie aktywów finansowych przy równoczesnym zaciąganiu zobowiązań na własny rachunek w wyniku przeprowadzania rynkowych transakcji finansowych oraz jednostki świadczące usługi pomocnicze w stosunku do pośrednictwa finansowego.

Sektor niefinansowy – jednostki, których główną działalnością jest produkcja i obrót dobrami lub świadczenie usług niefinansowych, jednostki wykonujące funkcje o charakterze niefinansowym oraz osoby fizyczne.

Wskaźnik zwrotu na aktywach ROA – wyrażona w procentach relacja wyniku finansowego netto do wielkości aktywów netto.

Wskaźnik zwrotu z kapitału ROE – wyrażona w procentach relacja wyniku finansowego netto do wielkości kapitału własnego.

VOCABULARY

Revenue bearing assets – deposits in central banks, financial assets held for trading, financial assets designated at fair value through profit and loss, available-for-sale financial assets, loans and other receivables (including financial leases), held-to-maturity investments, derivatives – hedge accounting, changes of hedged fair value items in hedge of interest rate risk, investment property, investments in subsidiaries, associates and joint.

Non-revenue bearing assets – cash and non-interest bearing balances with the Central Bank, intangible assets, property, plant and equipment, income tax assets, other assets, non-current assets and disposal groups classified as held for sale.

Operating expenses – cost of banking activities and other operating costs.

Discontinued operations – operations related to the kind of activity which has been given up by the bank or assets maintained with the purpose of selling them, meeting the following conditions of International Financial Reporting Standards (IFRS 5):

- a) they are a separate, significant line of business or regard a geographical area of activity,
- b) they form a part of the plan to give up a significant line of business or a geographical area of activity, or
- c) they refer to a subsidiary entity purchased with the purpose of reselling it.

Income from operating activities – income from banking activities and other operating income.

Financial sector – entities whose main operations are financial intermediary services, i.e. purchasing financial assets, together with taking on liabilities on the entity's own account as a result of conducting financial transactions in the market, as well as entities providing services supporting the financial intermediary services.

Non-financial sector – the entities whose main operations are the production and trading with goods or providing non-financial services, entities performing non-financial functions and natural persons.

Return on assets ROA – a percentage relation of net profit/loss to value of net assets.

Return on equity ROE – a percentage relation of net profit/loss to value of own equity.

I. UWARUNKOWANIA MAKROEKONOMICZNE

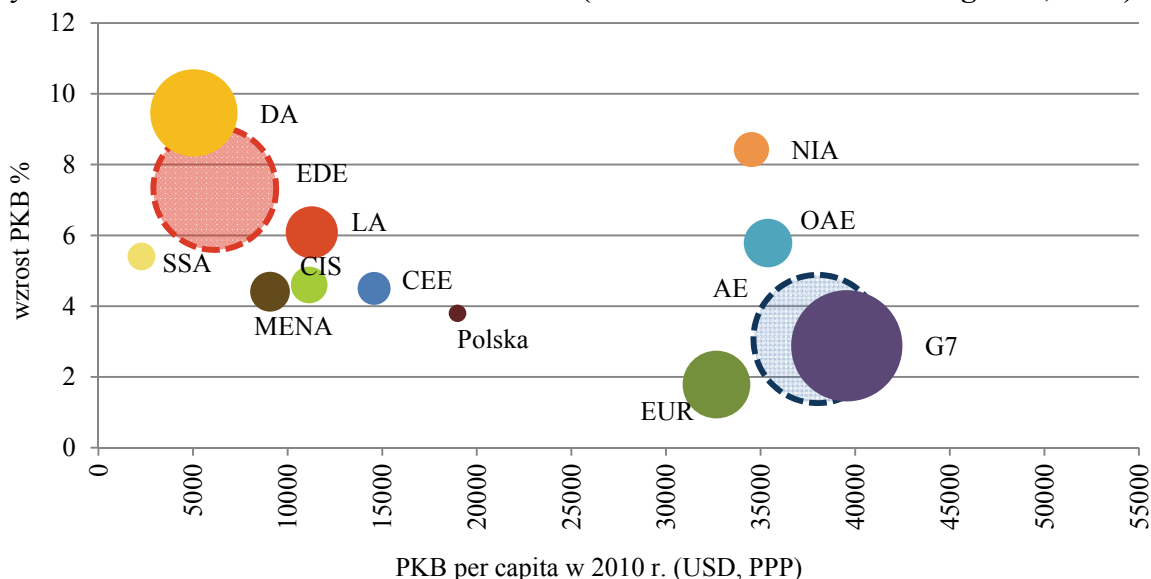
Sytuacja finansowa sektora bankowego uzależniona jest w dużym stopniu od rozwoju zjawisk makro i mikroekonomicznych. Działalność banków uwarunkowana jest przez sytuację i zmiany zachodzące zarówno w niefinansowych (gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa), jak i finansowych podmiotach gospodarki. Dochody ludności, zatrudnienie, wyniki finansowe przedsiębiorstw, możliwości rozwoju handlu zagranicznego oraz stabilność sektora finansów publicznych determinują m.in. akcję depozytowo-kredytową banków, odzwierciedlając koniunkturę gospodarczą w kraju.

I.1. ODBUDOWA WZROSTU GOSPODARCZEGO

I.1.1. WZROST GOSPODARCZY NA ŚWIECIE

Powolny proces odbudowy gospodarki światowej w 2010 r. odbywał się przy opóźnionej, w stosunku do wzrostu aktywności gospodarczej, poprawie na rynku pracy. Sytuacja ta dotyczyła głównie dużych gospodarek krajów rozwiniętych jak USA czy Japonia. Odmienna sytuacja miała miejsce w krajach wschodzących i rozwijających się, gdzie pojawiło się ryzyko „przegrzania” niektórych gospodarek¹ przy domykaniu przez nie luki produktowej.

Wykres 1. Wzrost PKB na świecie w 2010 r. (rozmiar znacznika: PKB wg PPP, USD)²

Źródło: MFW

¹ MFW, *World Economic Outlook*, kwiecień 2011 r., s. 1

² Skrót MFW: AE – Gospodarki wysoko rozwinięte; EDE – Gospodarki wschodzące i rozwijające się; EU – Unia Europejska; DA – Rozwijające się kraje Azji; CEE – Europa Środkowa i Wschodnia (jest to inna kategoria niż Europa Środkowo-Wschodnia (EŚW)); LA – Ameryka Łacińska; CIS – Wspólnota Niepodległych Państw; ME+NA – Bliski Wschód i Afryka Północna; SSA – Afryka Subsaharyjska.

Wzrost PKB na świecie w 2010 r. kształtował się na poziomie 5,1% i powrócił do średniej wartości z okresu przed kryzysem (średniej dla lat 2004-2007). W podziale na grupy państw wyniósł on 3,1% dla krajów rozwiniętych oraz 7,3% dla krajów wschodzących i rozwijających się. Różnica w tempie wzrostu była szczególnie widoczna dla krajów strefy euro i G7 w porównaniu z krajami Azji i Ameryki Łacińskiej. Najwyższy wzrost PKB odnotowano w grupie gospodarek Azji rozwijającej się (m.in. Chiny i Indie), który wyniósł 9,5%. Niski wzrost odnotowano w grupie państw należących do strefy euro, który kształtował się na poziomie 1,8% PKB.

Pomimo powrotu dynamiki światowego PKB do wartości z okresu przed kryzysem, nie wszystkie kraje odbudowały poziom PKB. Wielkość światowego PKB w 2010 r. osiągnęła poziom o 7,3% wyższy niż w 2007 r., podczas gdy w grupie krajów G7 i strefy euro kształtował się na poziomie odpowiednio o 2,1% oraz 1,7% niższym w stosunku do 2007 r. Światowym liderem wzrostu pozostała grupa rozwijających się krajów Azji, których gospodarki rosły nieprzerwanie w trakcie kryzysu, osiągając poziom PKB o 26,4% większy niż w 2007 r.

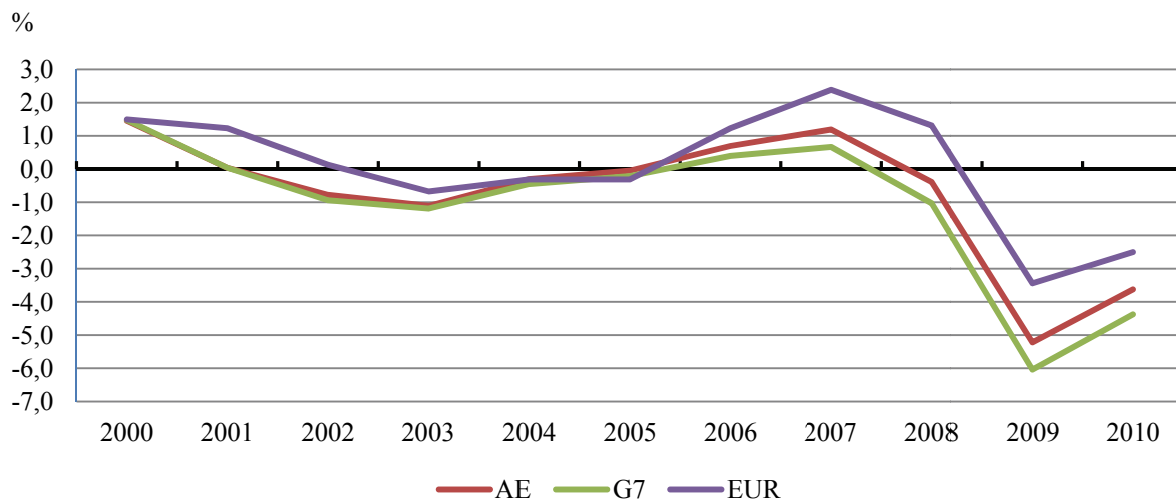
Tabl. 1. **Dynamika PKB na świecie**

Wyszczególnienie	2008	2009	2010
	realne PKB 2007=100		
Świat	102,9	102,3	107,5
Rozwinięte gospodarki	100,2	96,8	99,7
Strefa euro	100,4	96,3	98,0
Kraje G7	99,8	96,2	98,8
Zindustrializowane kraje azjatyckie.....	101,8	101,0	109,4
Pozostałe gospodarki wysoko rozwinięte (bez G7 i strefy euro)	101,6	100,4	106,2
Unia Europejska	100,7	96,5	98,2
Gospodarki wchodzące i rozwijające się	106,1	109,0	116,9
Centralna i wschodnia Europa	103,2	99,5	103,7
Wspólnota Niepodległych Państw	105,3	98,5	103,0
Rozwijające się kraje Azji.....	107,7	115,4	126,4
Gospodarki Azji Południowo-Wschodniej	104,7	106,5	113,8
Ameryka Łacińska i Karaiby	104,3	102,5	108,8
Bliski Wschód i Afryka Północna.....	105,1	107,0	111,0
Afryka Subsaharyjska	105,6	108,6	113,9

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych MFW

Aktywność gospodarcza w krajach rozwiniętych pozostawała w 2010 r. poniżej poziomu potencjalnego (luka produktowa zmniejszyła się z -5,2% w 2009 r. do -3,6% w 2010 r.). Dla krajów wschodzących i rozwijających się PKB było zbliżone do poziomu potencjalnego³.

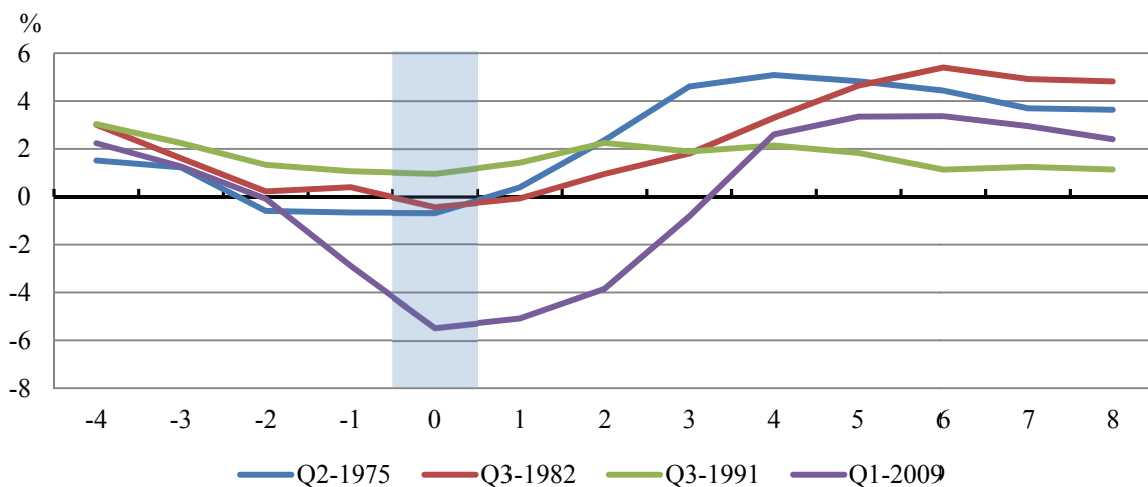
Wykres 2. Luka produktowa (% potencjalnego PKB)

Źródło: MFW

Dynamika PKB w 2010 r. w krajach rozwiniętych powróciła do poziomu sprzed kryzysu, jednakże proces odbudowy był wolniejszy niż w przypadku poprzednich kryzysów gospodarczych.

Wykres 3. Zsynchronizowane PKB dla krajów OECD podczas kryzysów⁴ (wzrost w %)

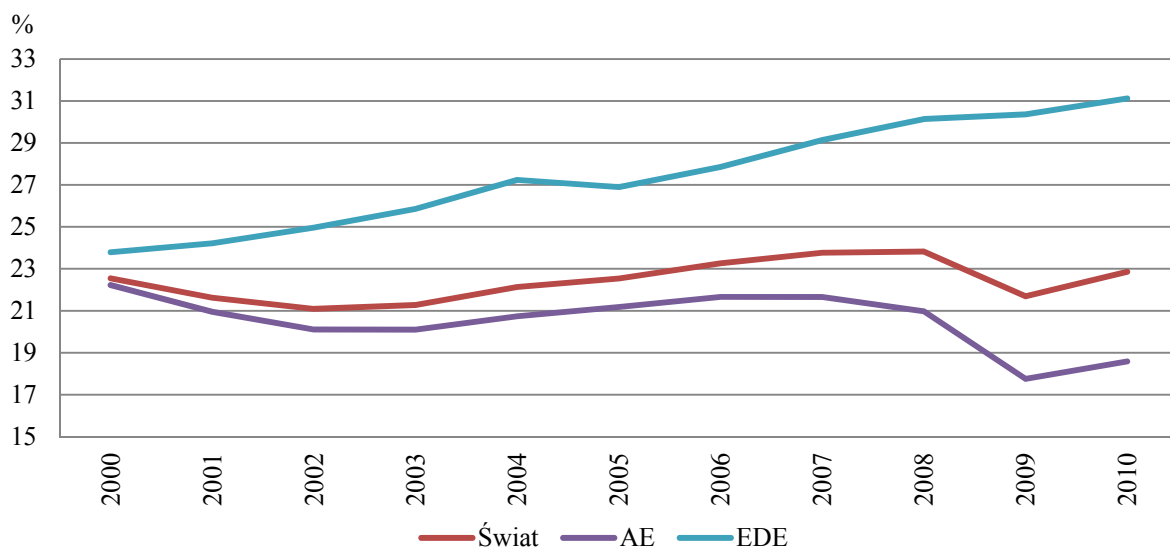
Źródło: OECD

³ MFW, *World Economic Outlook*, kwiecień 2011 r., s. 1

⁴ Na osi poziomej „0” oznacza kwartał z najniższym wzrostem PKB, wartości dodatnie to kwartały następujące po tym punkcie i analogicznie wartości ujemne to kwartały poprzedzające ten punkt. Każda seria odpowiada osobnemu kryzysowi.

Udział inwestycji i oszczędności w PKB w krajach rozwijających się był w 2010 r. większy niż w krajach rozwiniętych. Wyraźne różnice, jakie narosły podczas ostatniej dekady, utrzymywały się także podczas obecnego kryzysu gospodarczego. Dla krajów rozwijających się relacja inwestycji do PKB nieprzerwanie rosła od 2005 r. i osiągnęła, według szacunków MFW, poziom 31,1% w 2010 r. Kraje rozwinięte zanotowały spadek udziału inwestycji w PKB z około 21,5% w latach 2005-2008 do 17,8% w 2009 r. oraz jego niewielką odbudowę do poziomu 18,6% w 2010 r.

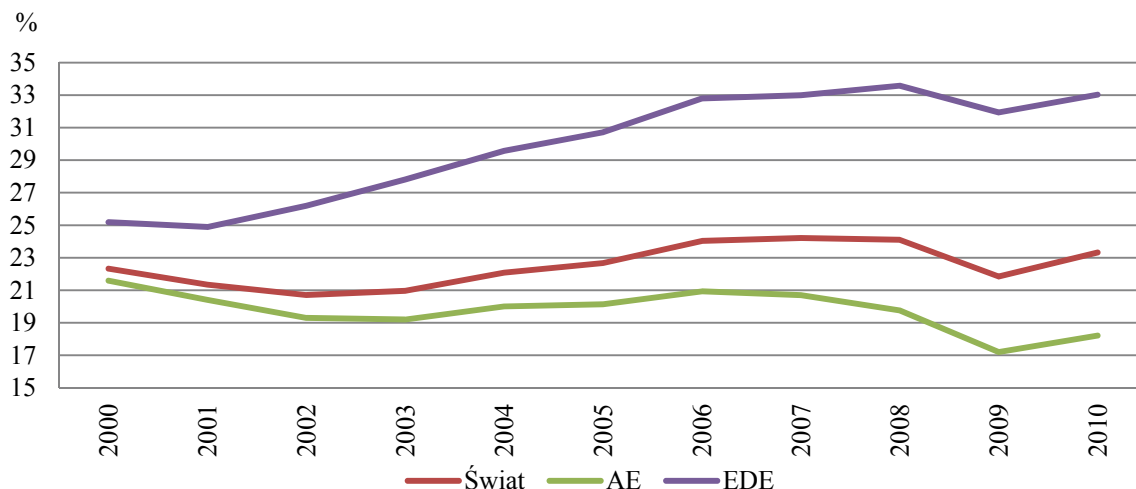
Wykres 4. **Udział inwestycji w PKB**

Źródło: MFW

Dla grupy krajów rozwiniętych zarówno udział inwestycji, jak i oszczędności w PKB spadł podczas kryzysu i nie powrócił do poziomu z okresu poprzedzającego. Po niewielkim spadku udział oszczędności w krajach wschodzących i rozwijających się odbudował się w 2010 r., przy jednoczesnym, nieprzerwanym wzroście udziału inwestycji. Udział oszczędności w PKB dla krajów rozwiniętych zmniejszył się od 2006 r. i osiągnął minimum w 2009 r., pozostając wciąż na niskim poziomie 17,5% w 2010 r.

Wykres 5. Udział oszczędności brutto w PKB

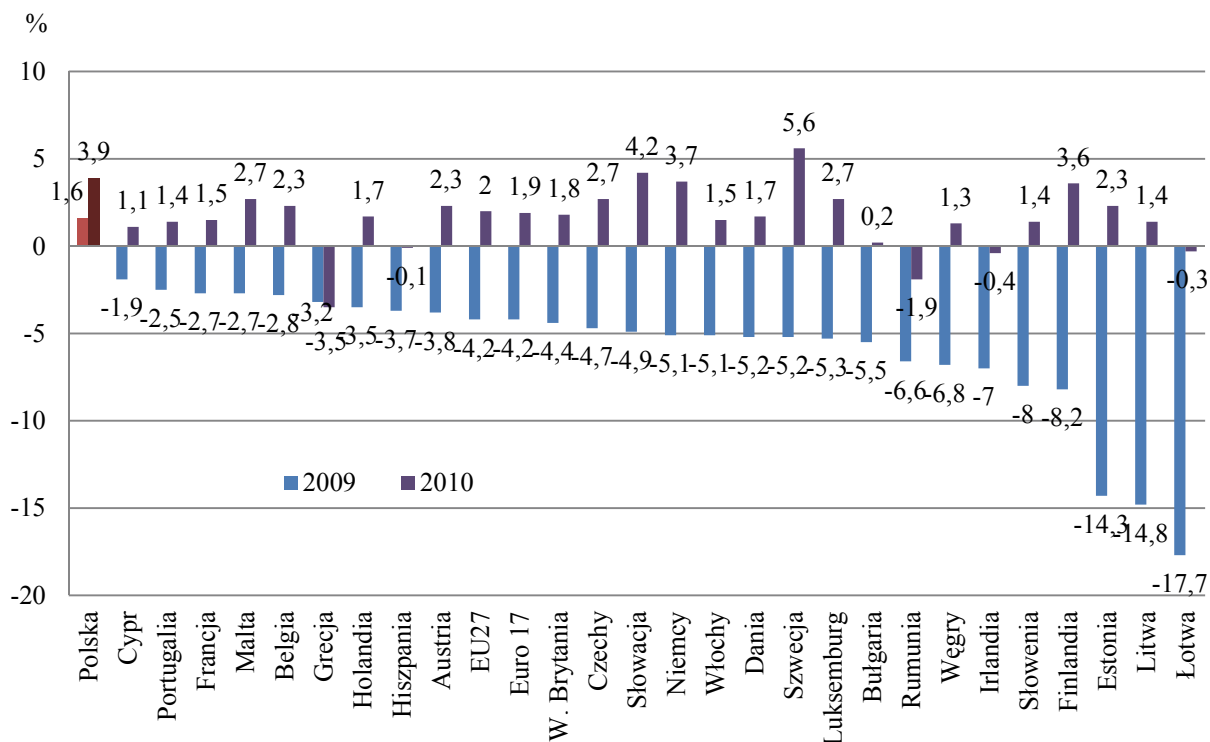

Źródło: MFW

1.1.2 ODBUDOWA WZROSTU GOSPODARCZEGO W UE

Wzrost gospodarczy strefy euro i Unii Europejskiej powrócił do wartości dodatnich pod koniec 2009 r. Według szacunków Eurostatu w 2010 r. realny wzrost PKB dla UE wyniósł 1,9%, po wyraźnym spadku o 4,3% w 2009 r. Najwyższy wzrost realnego PKB w 2010 r. w UE osiągnęły: Szwecja 5,6%, Słowacja 4,2% i Polska 3,9%. Najgłębsze spadki PKB odnotowano w Grecji (-3,5%), Rumunii (-1,9%) oraz Irlandii (-0,9%).

Wykres 6. Wzrost PKB w krajach UE

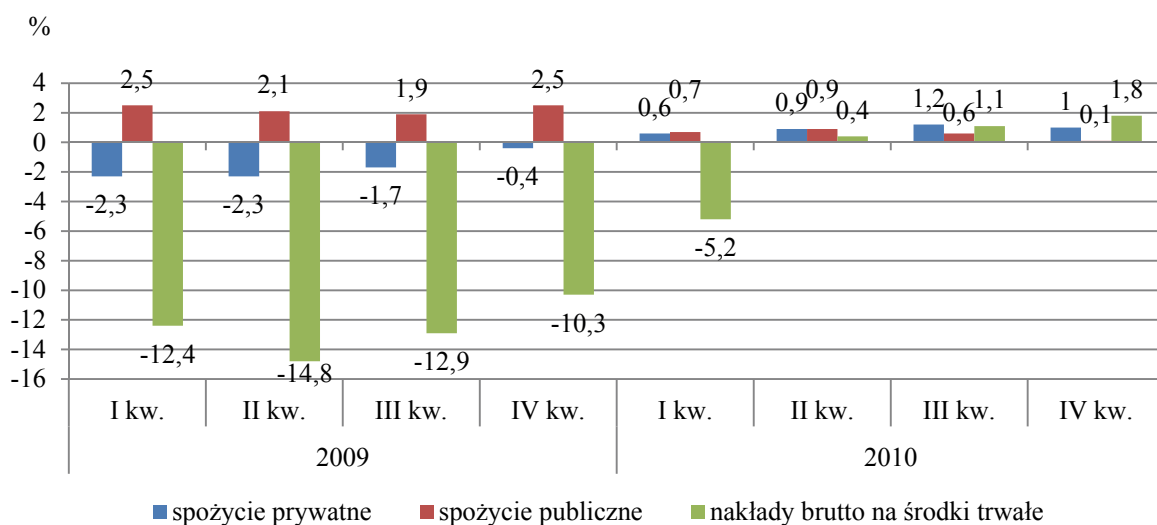

Źródło: Eurostat

Czynniki wzrostu

Wzrost gospodarczy w Unii Europejskiej w 2010 r. był w znacznym stopniu stymulowany wzrostem eksportu, któremu sprzyjało zwiększenie światowego importu. Dużą rolę odegrała tutaj gospodarka niemiecka utrzymująca przez cały rok dobrą pozycję w eksporcie. Ponadto, pozytywny wpływ miały powoli odbudowujące się zapasy⁵. Nieznaczna poprawa popytu krajowego jaką odnotowano w 2010 r., wynikała głównie ze wzrostu spożycia publicznego o 0,7%. Wzrost spożycia prywatnego w 2010 r. w skali roku wyniósł 0,8% wobec spadku o 1,7% w 2009 r.

Wykres 7. **Wzrost spożycia prywatnego, publicznego i nakładów brutto na środki trwałe w UE w poszczególnych kwartałach**

Źródło: Eurostat

W 2009 r. i w I kwartale 2010 r. nakłady brutto na środki trwałe wykazywały nadal tendencję spadkową, w II kwartale 2010 r. nastąpiło jej odwrócenie. W skali całego roku nakłady brutto na środki trwałe spadły o 0,7% (wobec spadku o 12,0% w 2009 r.). W 2010 r. w Unii Europejskiej dodatni bilans obrotów handlu zagranicznego przyczynił się do wzrostu PKB (o 0,5 pkt proc.).

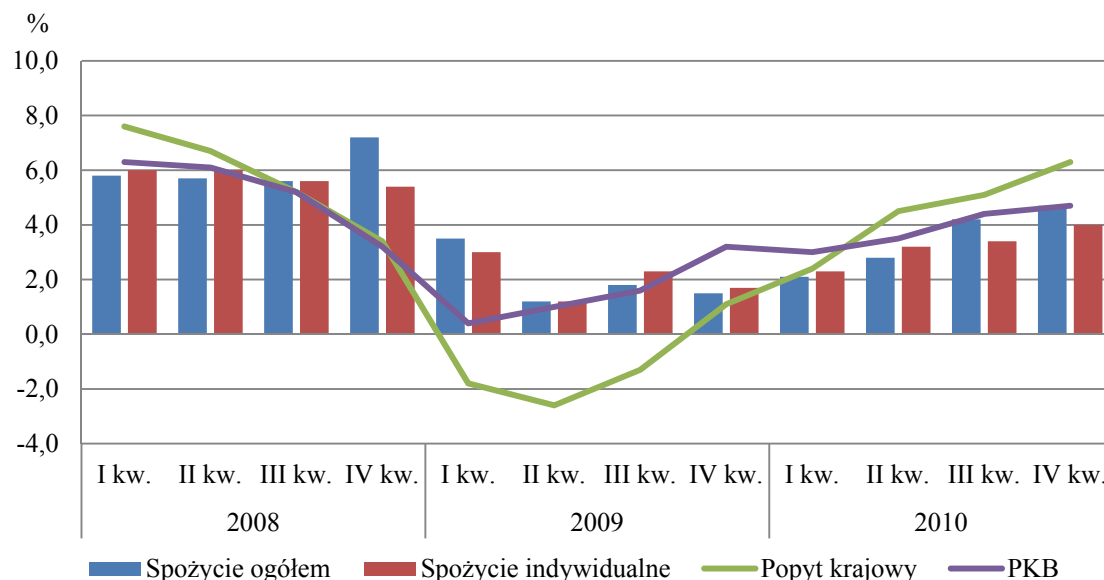
I.1.3 WZROST GOSPODARCZY W POLSCE

Sytuacja polskiej gospodarki i jej wzrost w 2010 r. na tle krajów należących do Unii Europejskiej prezentowała się korzystnie. Wzrost w ujęciu realnym był jednym z najwyższych w UE i pod tym względem polska gospodarka ustąpiła miejsca jedynie Szwecji i Słowacji. Szczególnie ważny dla Polski był wzrost PKB w Niemczech, który

⁵ Raport Roczny, EBC, 2010, s. 67-68

w ubiegłym roku kształtował się na poziomie 3,7%. Wpłynęło to korzystnie na polski eksport. PKB w Polsce w 2010 r. wzrósł realnie o 3,9%.

Wykres 8. **Wzrost wybranych kategorii PKB dla Polski (PKB niewyrównany sezonowo; ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego)**

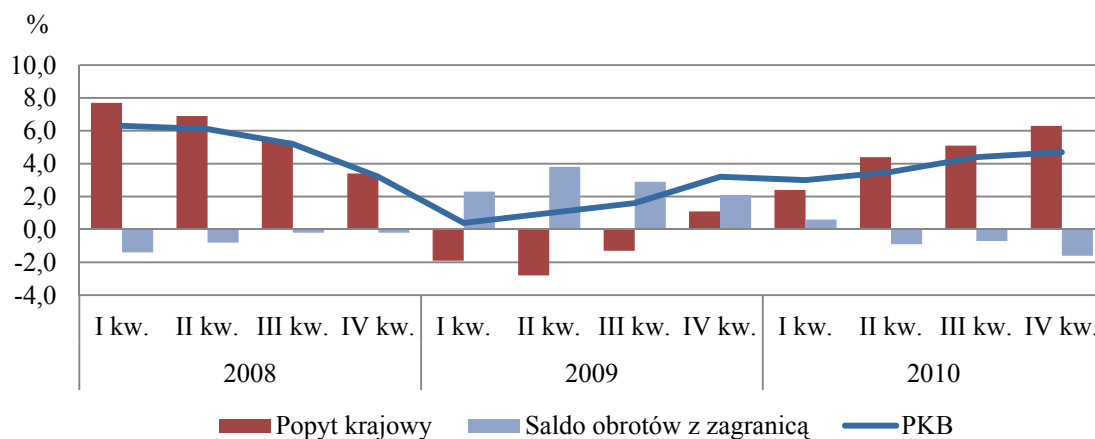

Źródło: GUS

Czynniki wzrostu gospodarczego

Siłą napędową polskiej gospodarki w 2010 r. był popyt krajowy, który rósł szybciej (o 4,6%) niż PKB. Na wzrost popytu krajowego miał wpływ wzrost spożycia ogółem o 3,5% (przy wzroście o 2,0% w roku poprzednim). Spożycie indywidualne zwiększyło się o 3,2% w 2010 r., wobec 2,1% w roku poprzednim. Wzrost spożycia publicznego wynosił 4,4% w skali całego roku (przy wzroście o 2,0% w roku poprzednim).

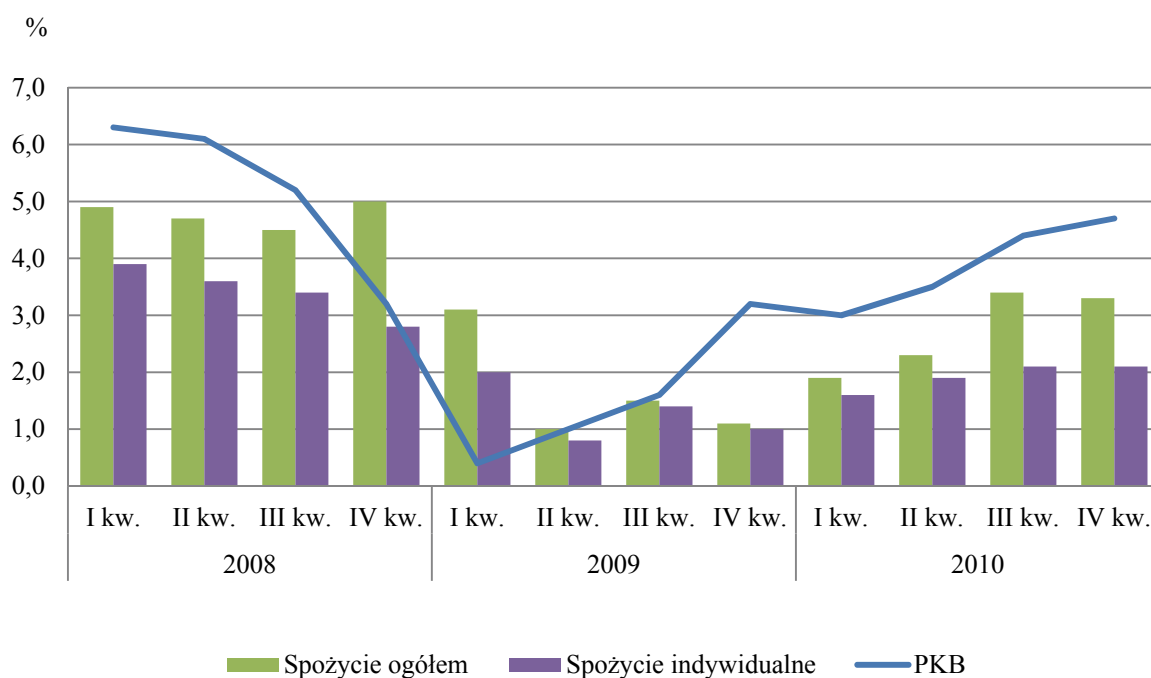
Wykres 9. **Skala wpływu (kontrybucja) popytu krajowego i salda obrotów z zagranicą na wzrost PKB dla Polski**

Źródło: GUS

Spożycie indywidualne w 2010 r. było wspierane przez nieznaczny wzrost zatrudnienia i realnych wynagrodzeń oraz poprawę stanu koniunktury konsumenckiej. Wiązało się to również z wyższym tempem wzrostu dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych, które wynosiło 4,3% (wzrost tego dochodu był wyższy niż w 2009 r., kiedy wyniósł 3,0%)⁶. Nastąpiło natomiast spowolnienie rocznego wzrostu kredytów bankowych dla gospodarstw domowych, przy systematycznym wzroście ich depozytów (szczególnie na lokatach jednodniowych i oszczędnościowych z dzienną kapitalizacją odsetek). Spożycie publiczne wzrastało sukcesywnie w ciągu całego roku osiągając najwyższą dynamikę w ostatnim kwartale 2010 r.

Wykres 10. Skala wpływu (kontrybucja) spożycia ogółem i spożycia indywidualnego na wzrost PKB dla Polski

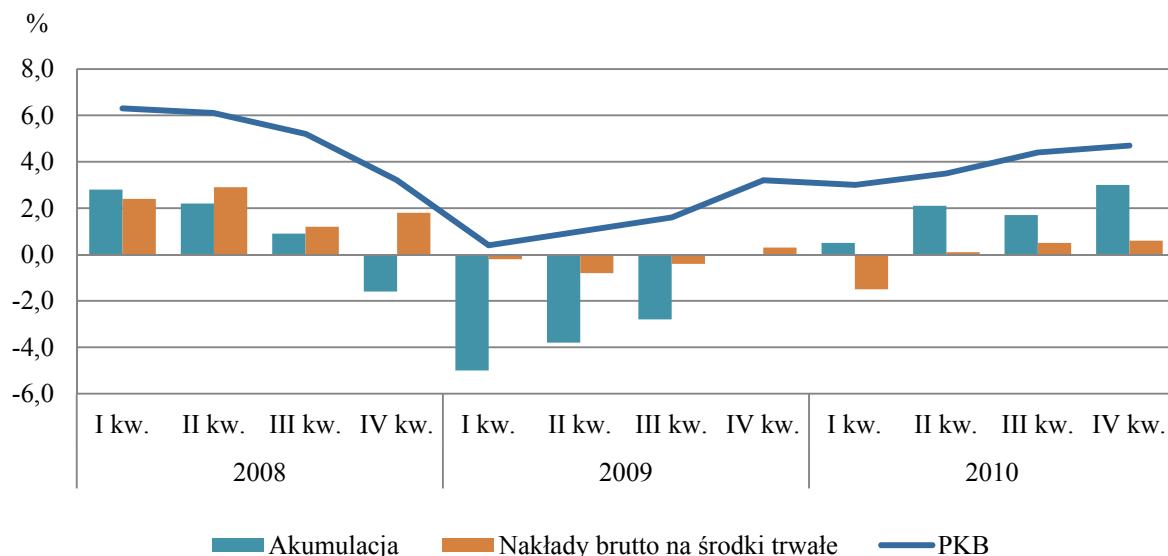

Źródło: GUS

Na dynamikę popytu krajowego miał wpływ także wzrost akumulacji brutto (w 2010 r. wzrost o 9,3% wobec spadku o 11,5% w 2009 r.).

⁶ W gospodarstwach domowych ogółem przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w 2010 r. wyniósł 1193 zł - *Sytuacja gospodarstw domowych w 2010 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych*, GUS, Warszawa (2011).

Wykres 11. Skala wpływu (kontrybucja) akumulacji i nakładów brutto na środki trwałe na wzrost PKB dla Polski

Źródło: GUS

Nakłady brutto na środki trwałe realizowane przez przedsiębiorstwa spadły o 6,6% w porównaniu do 2009 r. Roczny przyrost kredytów dla przedsiębiorstw był ujemny przez cały 2010 r., chociaż od połowy 2010 r. spadek ten zmniejszał się z poziomu około minus 9,0% w pierwszej połowie 2010 r. do minus 2,5% w końcu roku. W 2010 r. był kontynuowany proces odbudowy zapasów.

Sprzyjające kształtowanie się kursu walutowego i *terms of trade* w 2009 r., w tym spadek cen importu surowców energetycznych, skutkowało dodatnim wkładem eksportu netto. W 2010 r. wkład eksportu netto do wzrostu gospodarczego okazał się ujemny i kształtował się na poziomie -0,7%.

I.2. PROCES KONSOLIDACJI FISKALNEJ

I.2.1. PROCESY GLOBALNE⁷

W efekcie kryzysu gospodarczego i spadku wzrostu gospodarczego nastąpiło obniżenie dochodów budżetowych, przy jednoczesnym wzroście wydatków i akumulacji długu wynikających z zastosowanych w szeregu krajów bodźców fiskalnych i wzroście presji na zwiększenie wydatków o charakterze socjalnym. Czynniki te miały wpływ na saldo finansów publicznych i przyrost długu, co spowodowało z kolei podjęcie w 2010 r. działań konsolidacyjnych w części krajów.

⁷ Dane i kategorie stosowane przez MFW wg SNA. Źródło: *World Economic Outlook*, MFW.

W 2010 r. według szacunków MFW deficyt finansów publicznych gospodarki światowej zmniejszył się z 7,2% PKB w roku poprzednim do 5,9% PKB. Łącznie dług publiczny na świecie wyniósł 79,3% PKB.

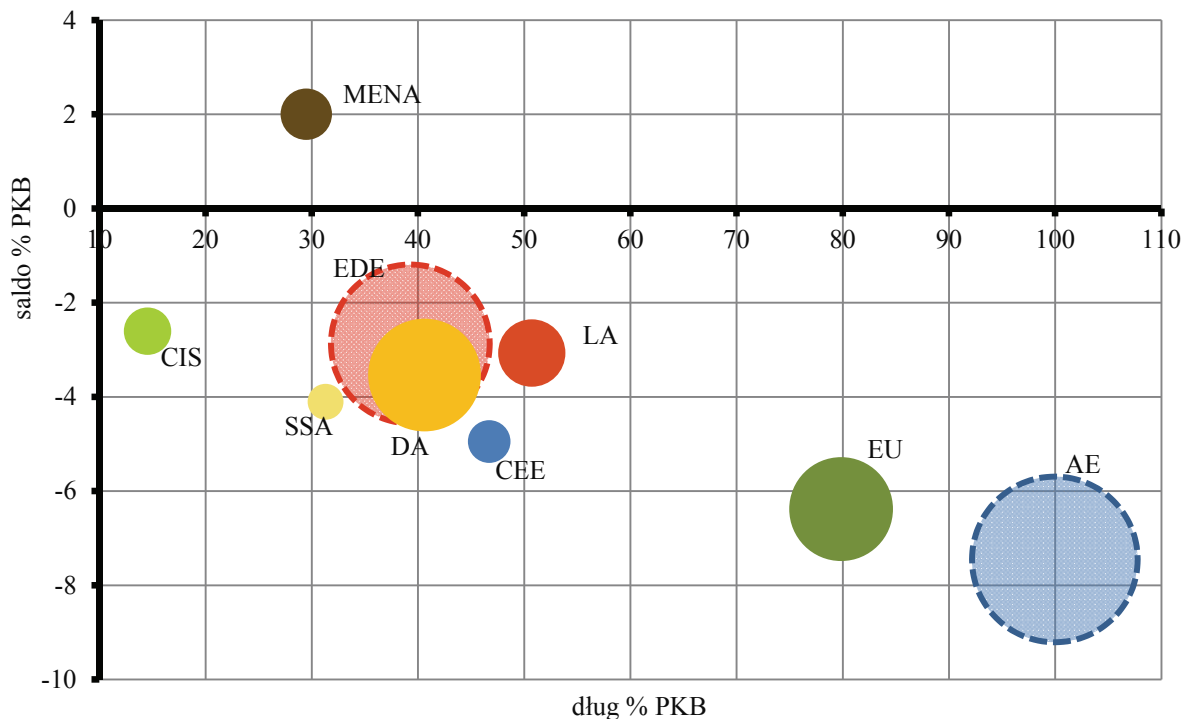
Stopniowy proces wycofywania pakietów stymulacyjnych i ograniczenia wydatków przyczynił się do spadku deficytów w krajach rozwiniętych (AE) o 1,2 pkt. proc. do poziomu 7,5% PKB. Pomimo ograniczenia poziomu deficytów sektora finansów publicznych w 2010 r. i stosunkowo korzystnej sytuacji makroekonomicznej, relacja długu publicznego do PKB, wzrosła w krajach rozwiniętych o 6,1 pkt. proc. w 2010 r. do poziomu 100,0% PKB. Był to jeden z powodów utrzymywania się w 2010 r. obaw co do stabilności sytuacji finansowej szeregu krajów. Problem dotyczył nie tylko krajów peryferyjnych strefy euro (Grecja, Irlandia, Hiszpania, Portugalia). W grupie trzech największych gospodarek wysoko rozwiniętych jedynie stan finansów publicznych Niemiec, w przeciwieństwie do USA i Japonii, nie budził niepokoju rynków finansowych⁸.

Sytuacja fiskalna krajów wschodzących i rozwijających się (EDE) była wyraźnie lepsza niż krajów rozwiniętych. Pomimo, że niektóre gospodarki tej grupy krajów zostały dotknięte recesją, sytuacja fiskalna większości z nich nie uległa gwałtownemu pogorszeniu. Ponadto, zarówno deficyty, jak i długi sektora finansów publicznych grupy krajów wschodzących i rozwijających się w relacji do PKB były niższe niż dla krajów wysoko rozwiniętych⁹. W 2010 r. nastąpił u nich spadek deficytów o 1,2 pkt. proc. PKB do 2,9% PKB. Dług publiczny wzrósł z poziomu 35,9% PKB w 2009 r. do 39,3% PKB w końcu 2010 r.

⁸*Regional Economic Outlook, Europe – Strengthening the Recovery*, (2011), MFW, Waszyngton.

⁹*World Economic Outlook Global, Financial Stability Report*, (2011), MFW, Waszyngton.

Wykres 12. Saldo i dług sektora finansów publicznych na świecie (wielkość znacznika: PKB wg PPP, USD)

Źródło: MFW

I.2.2. POLITYKA FISKALNA W UE¹⁰

Kryzys gospodarczy z lat 2008-2009 spowodował znaczne pogorszenie się sytuacji fiskalnej krajów UE, co nałożyło się na narastające zagrożenia dla stabilności finansów publicznych w długim horyzoncie czasowym, wynikające ze starzenia się społeczeństw europejskich. Ponadto, w efekcie prowadzenia procyklicznej i ekspansywnej polityki fiskalnej w okresie ostatniego dziesięciolecia występowało zjawisko narastania deficytów sektora finansów publicznych tych krajów. Nierównowaga fiskalna ulegała zwiększeniu nie tylko w okresie spowolnienia gospodarczego, ale także w okresie dobrej koniunktury - w latach 2003-2007 gdy tempo wzrostu wydatków pierwotnych było wyższe niż tempo wzrostu gospodarczego¹¹. W sytuacji kryzysu gospodarczego ograniczyło to możliwości prowadzenia skutecznej polityki fiskalnej¹². W 2010 r. według szacunków Eurostat w krajach UE deficyt został obniżony z poziomu 6,9% do 6,6% PKB, niemniej relacja zadłużenia publicznego do PKB wzrosła do poziomu 80,1% (wobec 74,7% w 2009 r.). W krajach strefy euro

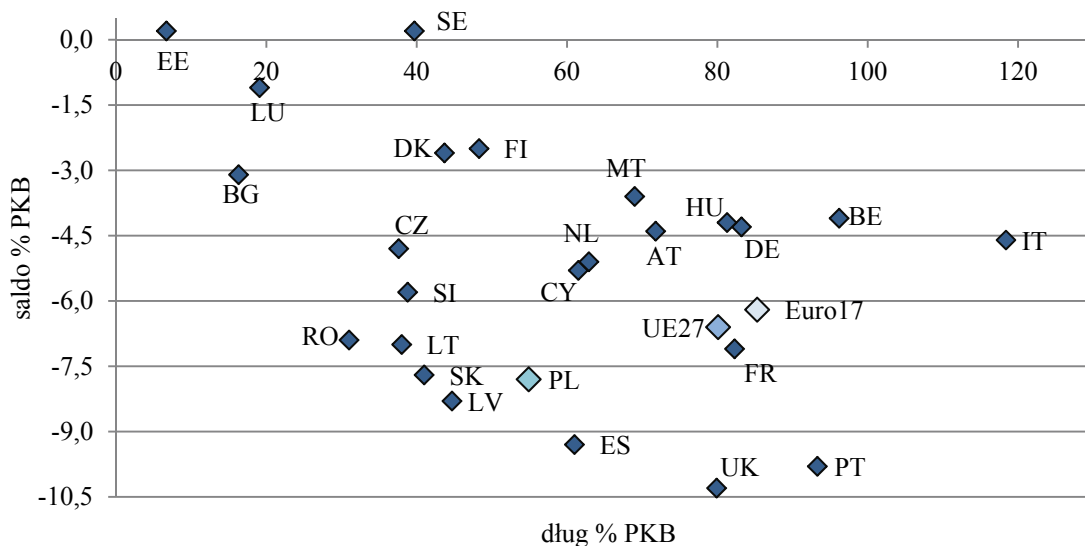
¹⁰ Dane Eurostat wg ESA 95.

¹¹ *Roczne sprawozdanie gospodarcze, Załącznik 2, Sprawozdanie makroekonomiczne*, (2011), KE, Bruksela.

¹² *Fiscal Monitor Shifting Gears, Tackling Challenges on the Road to Fiscal Adjustment World Economic and Financial Surveys*, MFW, Waszyngton (2011).

zanotowano wzrost relacji tego długu z 79,8% w 2009 r. do 85,3% PKB. Jednocześnie deficyt budżetowy w tej grupie zmniejszył się o 0,2 pkt. proc. PKB, osiągając poziom 6,2% PKB.

Wykres 13. Sektor finansów publicznych EU 27 w 2010 (wg ESA 95)¹³

Źródło: Eurostat

I.2.3. FINANSE PUBLICZNE W POLSCE NA TLE UE¹⁴

W 2010 r. Polska na tle UE miała stosunkowo wysoki deficyt, niższy jedynie w porównaniu do pograżonych w kryzysie gospodarek strefy euro¹⁵ i Wielkiej Brytanii. Wzrósł on o 0,5 pkt. proc. do poziomu 7,8% PKB w stosunku do 2009 r. Wielkość tej relacji wynosiła 6,2% w 2010 r. dla strefy euro, a dla UE 6,6%.

Tabl. 2. Saldo sektora finansów publicznych UE i Polski (wg ESA 95)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	procent PKB									
Polska.....	-5,3	-5	-6,2	-5,4	-4,1	-3,6	-1,9	-3,7	-7,3	-7,8
EU 27	-1,5	-2,6	-3,2	-2,9	-2,4	-1,5	-0,9	-2,4	-6,9	-6,6
Euro 17.....	-1,9	-2,6	-3,1	-2,9	-2,5	-1,3	-0,7	-2,1	-6,4	-6,2

Źródło: Eurostat

¹³ Dla zachowania czytelności wykresu nie zostały na nim umieszczone: Irlandia (deficyt -31,3%, dług 92,3%) i Grecja (deficyt -10,9%, dług 144,9%).

¹⁴ Dane wg ESA 95.

¹⁵ tj. Portugalii, Irlandii, Grecji i Hiszpanii.

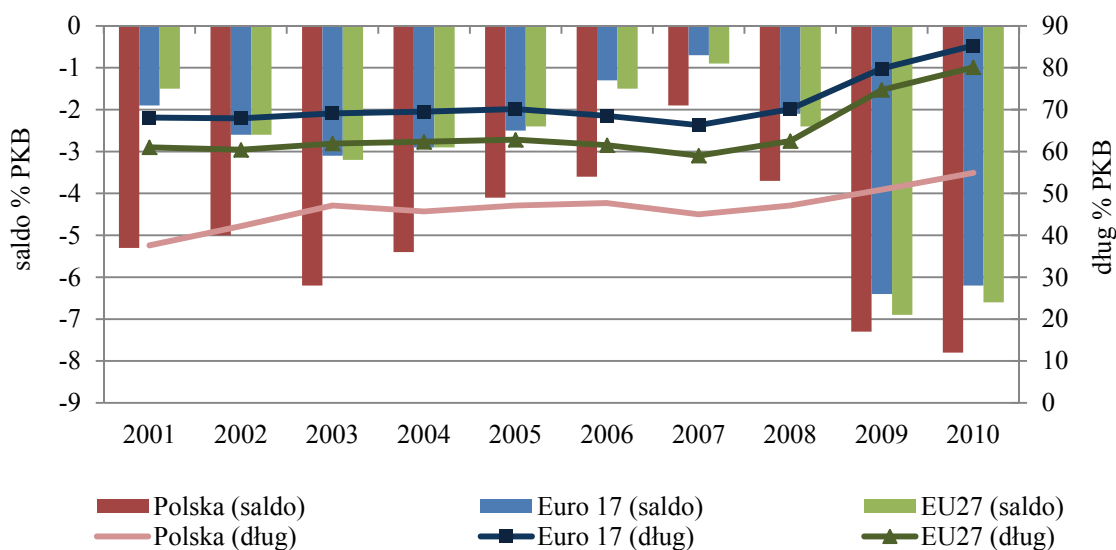
Tabl. 3. **Dług sektora finansów publicznych UE i Polski (wg ESA 95)**

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	procent PKB									
Polska.....	37,6	42,2	47,1	45,7	47,1	47,7	45,0	47,1	50,9	54,9
EU 27	61,0	60,4	61,9	62,3	62,8	61,5	59,0	62,5	74,7	80,1
Euro 17.....	68,2	68,0	69,2	69,6	70,2	68,6	66,4	70,2	79,9	85,5

Źródło: Eurostat

W ostatnim dziesięcioleciu zadłużenie sektora publicznego Polski narastało stopniowo, jednak utrzymywało się na znacznie niższym poziomie niż w UE. Jego poziom zgodnie z metodologią ESA 95 dla Polski wyniósł 54,9% PKB w 2010 r., w porównaniu do 50,9% PKB w 2009 r. Oznacza to, że dług publiczny utrzymał się poniżej wartości progu zapisanego w traktacie z Maastricht. Średnia dla UE i strefy euro była wyraźnie wyższa i wyniosła odpowiednio 80,1% i 85,5%.

Wykres 14. **Saldo i dług sektora finansów publicznych UE i Polski (wg ESA 95)**

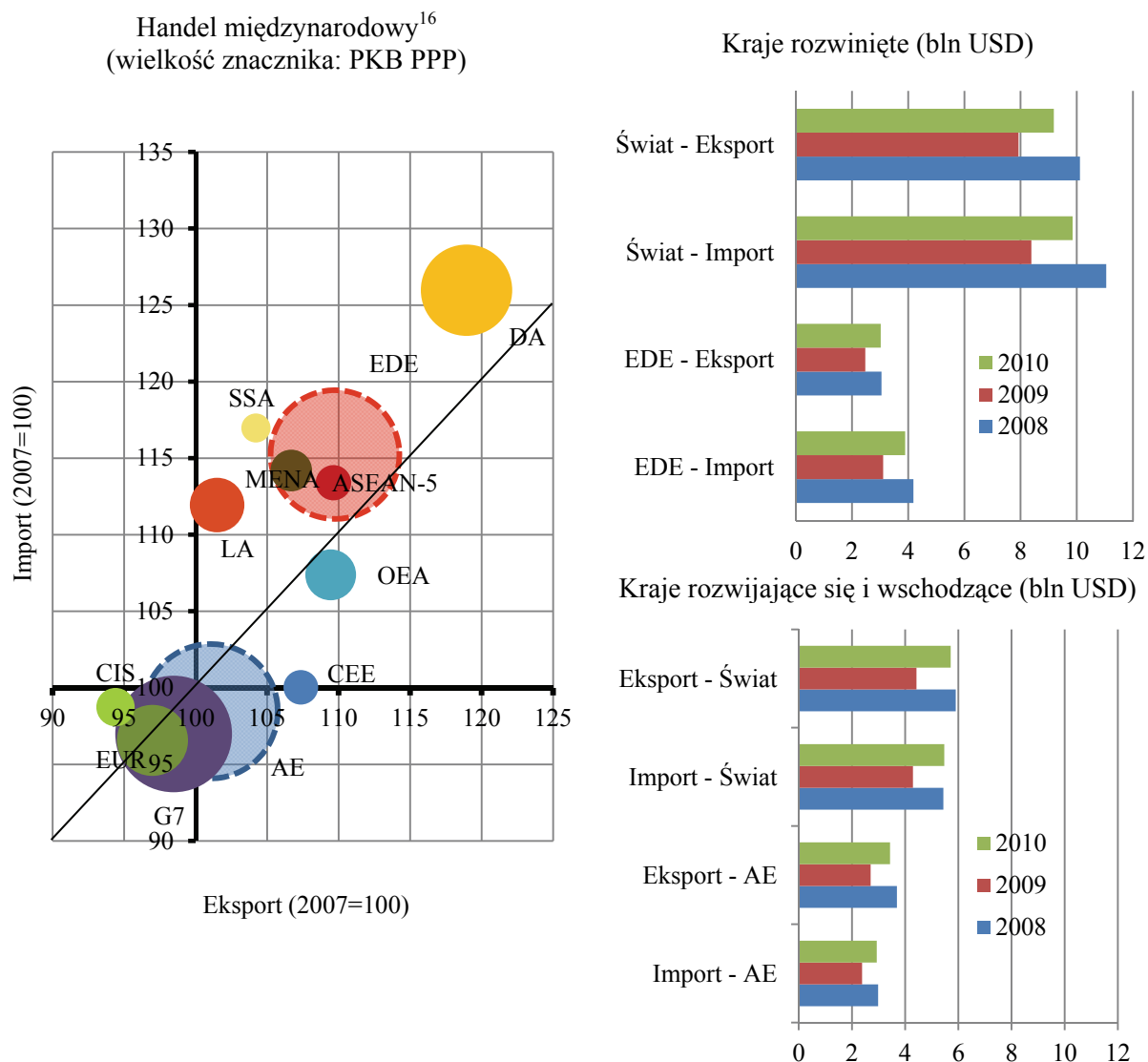

Źródło: Eurostat

I.3. ODBUDOWA HANDLU MIĘDZYNARODOWEGO

Wzrost gospodarki światowej w 2010 r. odbywał się w warunkach odbudowy globalnego handlu, po jego załamaniu w końcu 2008 r. i w 2009 r.

Wykres 15. Handel międzynarodowy w latach 2008-2010

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych MFW

Wzrost obrotów następował w mniejszym stopniu pomiędzy krajami rozwijającymi się a rozwiniętymi, co świadczy o ewolucji struktury handlu międzynarodowego w porównaniu do stanu sprzed kryzysu. Dynamiczny wzrost obrotów w ramach grupy krajów rozwijających się dotyczył głównie krajów azjatyckich. Według danych MFW grupa krajów Europy Środkowo-Wschodniej (w tym Polska) odnotowała wzrost eksportu w 2010 r. o 13,6% wobec spadku o 7,7% w 2009 r., a także wzrost importu o 12,3% w porównaniu do spadku o 14,8% w 2009 r.

¹⁶ Wykres przedstawia zmianę wolumenu eksportu i importu w 2010 r. w stosunku do 2007 r. Grupy krajów na prostej 45 stopni odnotowały zmianę eksportu procentowo równą zmianie importu. Grupy krajów znajdujące się na prawo od linii 45 stopni zwiększyły procentowo eksport bardziej niż import (dla wartości ujemnych: mniej zmniejszyły eksport niż import).

Według danych GUS w porównaniu z 2009 r. eksport Polski w 2010 r. zwiększył się o 10,8%, a import o 12,9% przy ujemnym saldzie handlu zagranicznego na poziomie 53,8 mld zł (w 2009 r. - 40,1 mld zł). Największy udział, zarówno w eksporcie, jak i w imporcie miał handel z krajami rozwiniętymi, w tym głównie z Unią Europejską (odpowiednio w 2010 r. udział ten wynosił 79,1% i 59,5%). Wśród krajów, które dominowały w 2010 r. w wymianie handlowej z Polską były Niemcy – eksport 26,0%, import 21,7%¹⁷. Wartość eksportu do krajów UE w 2010 r. wzrosła o 13,0%, natomiast importu o 11,3% w porównaniu do roku poprzedniego.

Deficyt wymiany handlowej w 2010 r. był wyższy niż w 2009 r. o 34,2% (saldo w zł). Ujemne salda odnotowano z krajami rozwijającymi się -78,3 mld zł i z krajami Europy Środkowo-Wschodniej -24,9 mld zł. Natomiast dodatnie saldo wynoszące 48,0 mld zł uzyskano w obrotach z krajami rozwiniętymi.

I.4. RYNKI PRACY WOBEC KRYZYSU GOSPODARCZEGO

Rynki pracy na świecie

Rok 2010 był okresem łagodzenia negatywnych trendów na rynkach pracy państw rozwiniętych. Spadek liczby pracujących w krajach rozwiniętych w ujęciu rocznym zmniejszył się. W ujęciu miesięcznym według danych Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) w państwach rozwiniętych spadek tej liczby zaczął wyhamowywać od stycznia 2010 r., zaś od września 2010 r. zaczęła ona rosnąć. W państwach rozwijających się liczba pracujących rosła szybciej, bo już w drugiej połowie 2009 r. (o 1,1% w lipcu 2009 r. w stosunku do lipca 2008 r.).

W 2010 r. na świecie liczba bezrobotnych przestała rosnąć i pozostała na zbliżonym poziomie, co w 2009 r. (wyniosła 205 mln osób i była wyższa o 27,6 mln niż w 2007 r.)¹⁸. Niepokojącym zjawiskiem na światowym rynku pracy w latach 2008-2010 był wzrost bezrobocia długotrwałego¹⁹ w krajach rozwiniętych. W państwach OECD ogółem udział osób pozostających bez pracy rok i dłużej w ogólnej populacji bezrobotnych wzrósł z 24,2% w 2009 r. do 32,4% w 2010 r.²⁰. Szczególnym przykładem są Stany Zjednoczone, gdzie przy dwukrotnym wzroście liczby bezrobotnych ogółem w latach 2008-2010, liczba bezrobotnych długotrwałe wzrosła z 703,9 tys. osób w 2007 r. do 4298,0 tys. w 2010 r., tj. o 510,6%²¹.

¹⁷ *Handel zagraniczny. Styczeń-grudzień 2010 r.* (2011), GUS, Warszawa, s. 18

¹⁸ *Global Employment Trends 2011*, Międzynarodowa Organizacja Pracy, s. 12

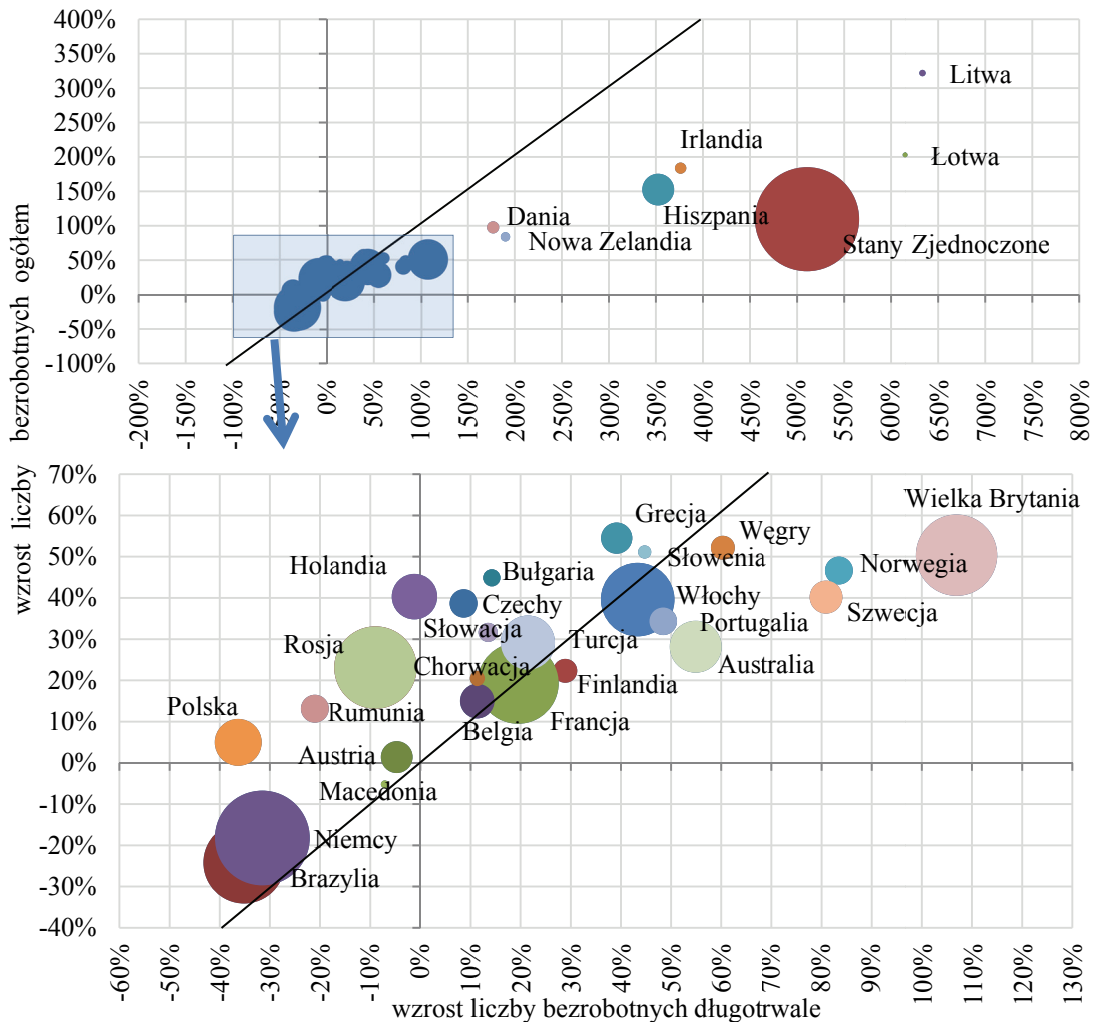
¹⁹ Na podstawie definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy, osoby bezrobotne dłużej niż 1 rok.

²⁰ *Employment Outlook 2011*, OECD, s. 16

²¹ Dane MOP.

Pozytywnie na tym tle wypadły Niemcy, gdzie w latach 2008-2010 całkowita liczba bezrobotnych spadła z 3602,0 tys. do 2945,5 tys. osób. W części krajów rozwijających się, takich jak Brazylia, Rosja, czy Turcja, liczba bezrobotnych ogółem oraz bezrobotnych długotrwale spadła w omawianym okresie. Natomiast w Chinach według danych Narodowego Urzędu Statystycznego liczba bezrobotnych wzrosła z 8,3 mln osób w 2007 r. do 9,1 mln w 2010 r. (o 29,7%).

Wykres 16. **Wzrost liczby bezrobotnych ogółem i długotrwale na świecie w latach 2008-2010²²**

Źródło: Obliczenia własne na podst. danych MOP.

Rynek pracy w Polsce na tle sytuacji w UE

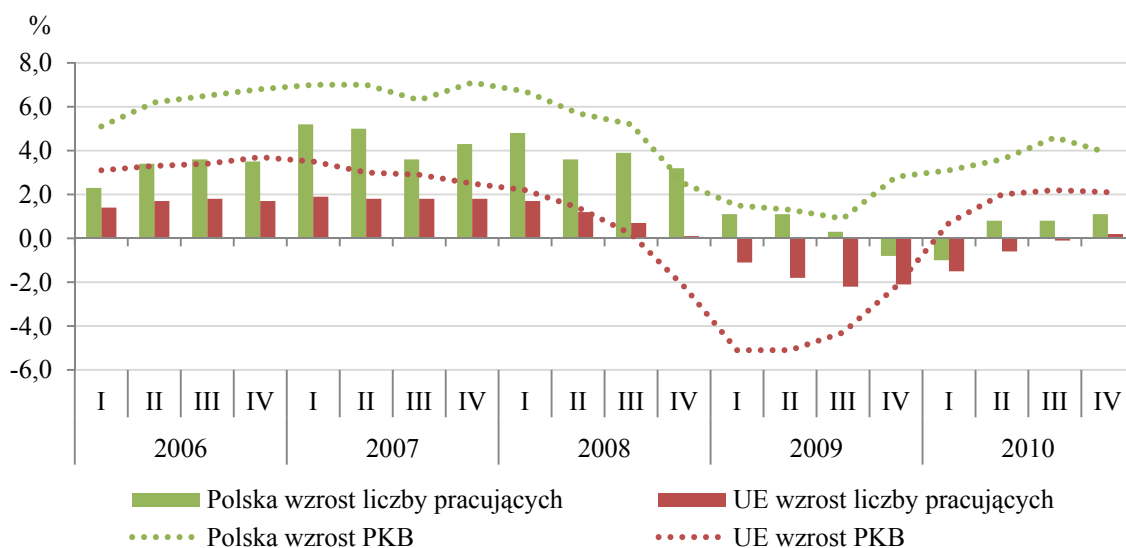
Wzrost liczby pracujących według BAEL w Polsce w 2009 r. wyniósł 0,4% w ujęciu rocznym, podczas gdy w UE liczba pracujących spadła o 1,8%. W Polsce, w odróżnieniu od

²² Powyższy wykres ukazuje zmianę w strukturze bezrobotnych, jaka zaszła w niektórych państwach. W państwach znajdujących się na prawo od linii 45° zanotowano większą zmianę względną w liczbie bezrobotnych długotrwale niż w liczbie bezrobotnych ogółem.

UE, zmiany w liczbie osób pracujących w 2009 r. wystąpiły jednak w warunkach wzrostu PKB. W 2010 r. wzrost liczby pracujących w Polsce wyniósł 0,5%²³, a w UE liczba pracujących spadła, choć w mniejszym stopniu niż w 2009 r. (0,5%). W UE reakcja liczby pracujących była opóźniona w stosunku do spadku (w przypadku Polski na spowolnienie tempa wzrostu), a następnie do odbudowy PKB (w przypadku Polski na przyspieszenie tempa wzrostu). Wynikało to m.in. z korzystania przez państwa członkowskie z rozwiązań w zakresie skróconego wymiaru czasu pracy (*STWA – Short Time Working Arrangements*)²⁴. Przedsiębiorcy mogli dzięki temu zamortyzować spadek produkcji bez konieczności natychmiastowego zwalniania pracowników²⁵.

Pomimo wzrostu PKB w Polsce o 10,9% w latach 2008-2010, stopa bezrobocia pozostała na niezmiennym poziomie. W 2010 r. stopa bezrobocia według BAEL wynosiła 9,6% (o 0,1 pkt. proc. mniejszym niż średnia dla całej UE). Średnia liczba bezrobotnych w 2010 r. w Polsce wyniosła według BAEL 1 699,0 tys. osób, czyli o 290,0 tys. osób więcej niż w poprzednim roku.

Wykres 17. **Zmiana liczby pracujących oraz PKB w Polsce oraz w UE, kw/kw-4**

Źródło: Eurostat

²³ Dane Eurostat.

²⁴ *Employment in Europe 2010*, Komisja Europejska, s. 27

W Polsce, w ramach wprowadzania pakietu działań antykryzysowych, 1 lipca 2009 r. uchwalono ustawę o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców. Ustawa obejmowała: 12-miesięczny okres rozliczeniowy, racjonalizację przepisów dotyczących doby pracowniczej, ruchomy czas pracy, stabilizację zatrudnienia poprzez ograniczenie stosowania umów na czas określony, uruchomienie zakładowego funduszu szkoleniowego, subsydiowane zatrudnienie jako alternatywę wobec zwolnień grupowych. Za: *Stan realizacji pakietu działań antykryzysowych*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, <http://www.mpips.gov.pl/pakiet-antykryzysowy/stan-realizacji-pakietu-dzialan-antykryzysowych/>

²⁵ *Wspólne sprawozdanie w sprawie zatrudnienia, Roczne sprawozdanie gospodarcze 2011*, Komisja Europejska, s. 3

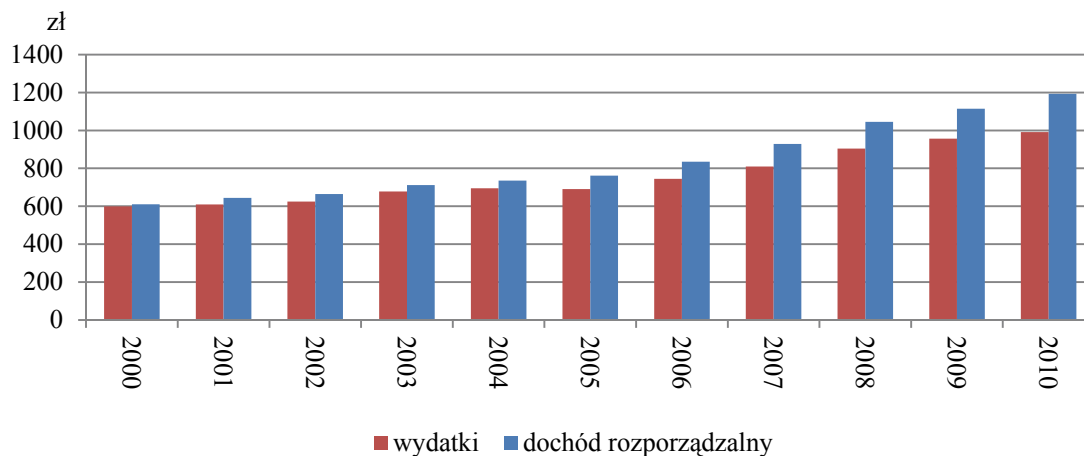
Wynagrodzenia w Polsce

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w Polsce w 2010 r. wyniosło 3 225,0 zł (wzrost o 4,0% w stosunku do 2009 r.). Wzrost przeciętnego wynagrodzenia w Polsce w 2010 r. był wyższy od wskaźnika CPI (2,6%), co przełożyło się na wzrost wynagrodzenia realnego brutto o 1,5%. W sektorze przedsiębiorstw wynagrodzenie miesięczne w 2010 r. wyniosło 3 434,6 zł i wzrosło o 3,3% w stosunku do poprzedniego roku. W 2010 r. wysokość płacy minimalnej ustalono na poziomie 1 317,0 zł., tj. wyższym o 3,2% niż w poprzednim roku (1 276,0 zł.).

Dochody ludności

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwie domowym wynosił 1 192,8 zł w 2010 r. W stosunku do poprzedniego roku wzrósł nominalnie o 6,6% (z 1 114,5 zł), zaś realnie o 4,3%. Przeciętne miesięczne wydatki na osobę w gospodarstwie domowym wyniosły 991,4 zł w 2010 r. i były nominalnie wyższe o 3,5%, zaś realnie o 1,0%. Dla porównania w 2009 r. tempo wzrostu realnego dochodu rozporzadzalnego było niższe i wynosiło 3,0%, zaś wydatków wyższe (2,2%) niż w 2010 r.

Wykres 18. **Poziom przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków na osobę w gospodarstwie domowym**

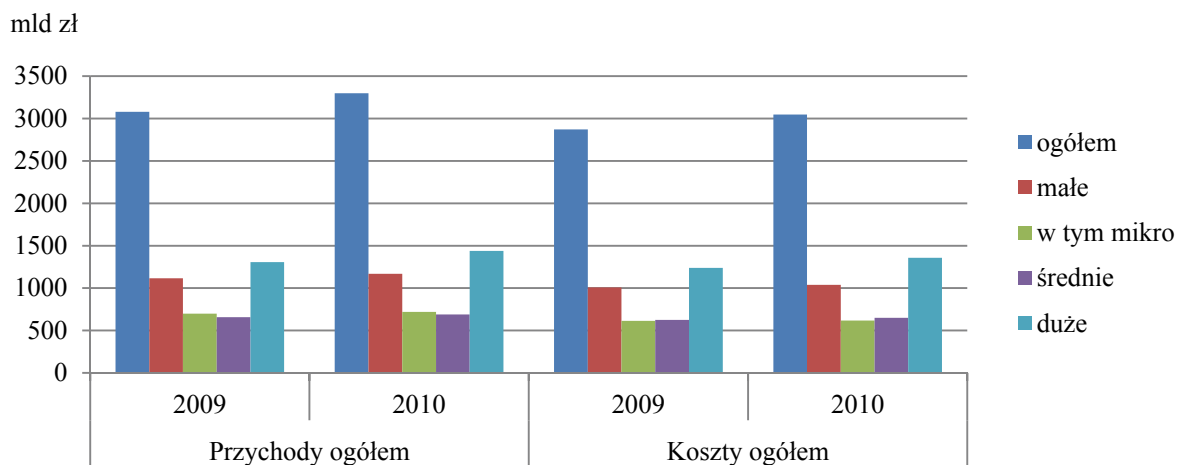
Źródło: GUS

I.5. SYTUACJA FINANSOWA PRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE

Pogorszenie sytuacji gospodarczej w Polsce, które wystąpiło w latach 2008-2009 nie wpłynęło znacząco na ogólną sytuację finansową przedsiębiorstw – z roku na rok wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw ulegały poprawie. Przychody z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw wzrosły w 2010 r. o 7,1% wobec 2009 r. i wyniosły 3 297 mld zł

(najwyższy wzrost odnotowano w grupie przedsiębiorstw dużych o 10,2%). Przychody ogółem przedsiębiorstw charakteryzowały się wyższym wzrostem niż koszty ich uzyskania. Koszty ogółem zwiększyły się o 6,1% i wyniosły 3 046,3 mld zł (najwyższa dynamika wystąpiła w przedsiębiorstwach dużych – wzrost o 9,6%).

Wykres 19. Przychody oraz koszty w przedsiębiorstwach

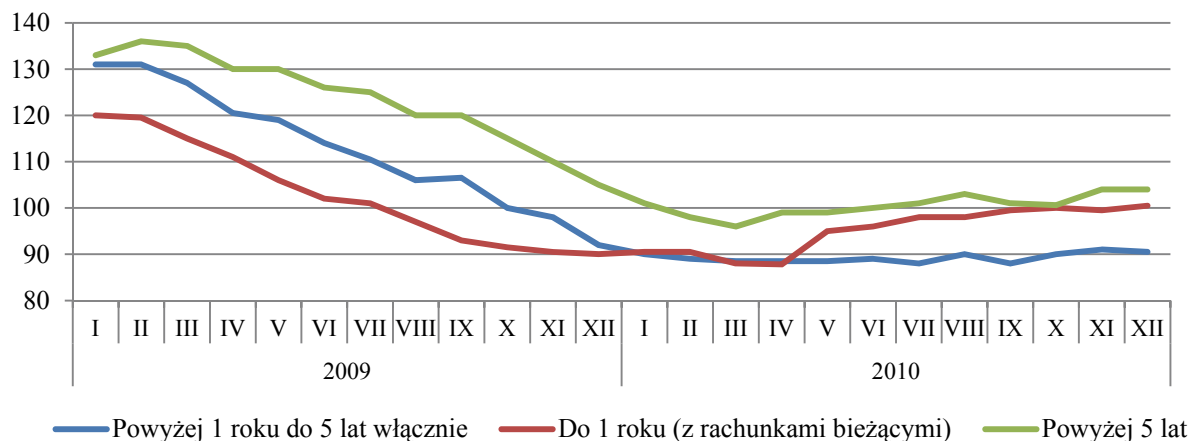
Źródło: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2009 i 2010 r.*, GUS, Warszawa.

Korzystniejsze w 2010 r. były podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe, które warunkował spadek udziału kosztów w przychodach we wszystkich grupach przedsiębiorstw (małych, średnich i dużych). Najwyższy spadek udziału kosztów w przychodach odnotowano w grupie mikro przedsiębiorstw (o 2,0 pkt proc.).

Pomimo poprawy rentowności przedsiębiorstw, nakłady inwestycyjne spadły o 1,26% w relacji do 2009 r. i wynosiły 141,9 mld zł. Wzrost nakładów inwestycyjnych odnotowano w grupie przedsiębiorstw małych (9,0%), w tym w mikro 13,7%. Nakłady inwestycyjne w 88,8% były przeznaczane na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenia istniejących. Na inwestycje te najwyższe nakłady poniesiono w grupie przedsiębiorstw dużych (52,6% łącznej wartości nakładów na nowe obiekty), natomiast najniższe dla mikro przedsiębiorstw (16,6%). Świadczy to o spadku dostępności do finansowania działalności przedsiębiorstw kredytami i pożyczkami bankowymi.

Wskaźnik rentowności obrotu brutto wynosił w sektorze przedsiębiorstw niefinansowych średnio 8,8% (wzrost o 0,5 pkt proc. wobec 2009 r.). Najwyższy poziom tego wskaźnika odnotowano w mikro przedsiębiorstwach, który wyniósł 16,8% (15,1% w 2009 r.). Natomiast w dużych przedsiębiorstwach wskaźnik rentowności obrotu pozostał na tym samym poziomie w porównaniu do roku poprzedniego i wynosił 6,2%.

Wykres 20. **Zobowiązania przedsiębiorstw z tytułu kredytów i pożyczek bankowych (analogiczny okres roku poprzedniego =100)**

Źródło: Biuletyn Informacyjny 12/2010 oraz 12/2009, NBP

I.6. BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE

I.6.1. BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE NA ŚWIECIE

Kryzys gospodarczy w latach 2008-2009 przyczynił się do zahamowania globalnych przepływów bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ)²⁶, które w 2009 r. spadły do poziomu 1,11 bln USD (spadek o 37% w porównaniu do roku poprzedniego). Spadek ten wiązał się z ograniczeniem ekspansji działalności przedsiębiorstw w okresie kryzysu finansowego (dążenie do redukcji kosztów i restrukturyzacji posiadanych zasobów przedsiębiorstw w oczekiwaniu na poprawę koniunktury). Inwestycje w kapitał własny (głównie pożyczki w ramach grup kapitałowych) oraz wartość reinwestowanych zysków w ujęciu globalnym spadły w strukturze BIZ zarówno w 2008, jak i 2009 r.²⁷. Do 2008 r. fuzje i przejęcia były główną siłą napędową bezpośrednich inwestycji zagranicznych, a największymi odbiorcami tych inwestycji były kraje najbardziej uprzemysłowione.

Strukturę inwestycji w zakresie dawców i odbiorców BIZ zmienił globalny kryzys finansowy, przyczyniając się do wzrostu roli krajów azjatyckich (Chiny, Indie oraz Korea). Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2010 r. wzrósł do 1,24 bln USD i był najwyższy w Azji i Ameryce Łacińskiej²⁸. Rosnące inwestycje w krajach rozwijających się wynikały z dużego potencjału wzrostu gospodarki i rynku zbytu. Oznaką ożywienia BIZ była kontynuacja działalności w 2010 r. w zakresie inwestycji transgranicznych (*Cross-border mergers and acquisitions*), które wzrosły o 37%. Siłą napędową przepływów

²⁶ por. raport Konferencji Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD).

²⁷ *World Investment Report 2010*, (2010), UNCTAD, s. 6

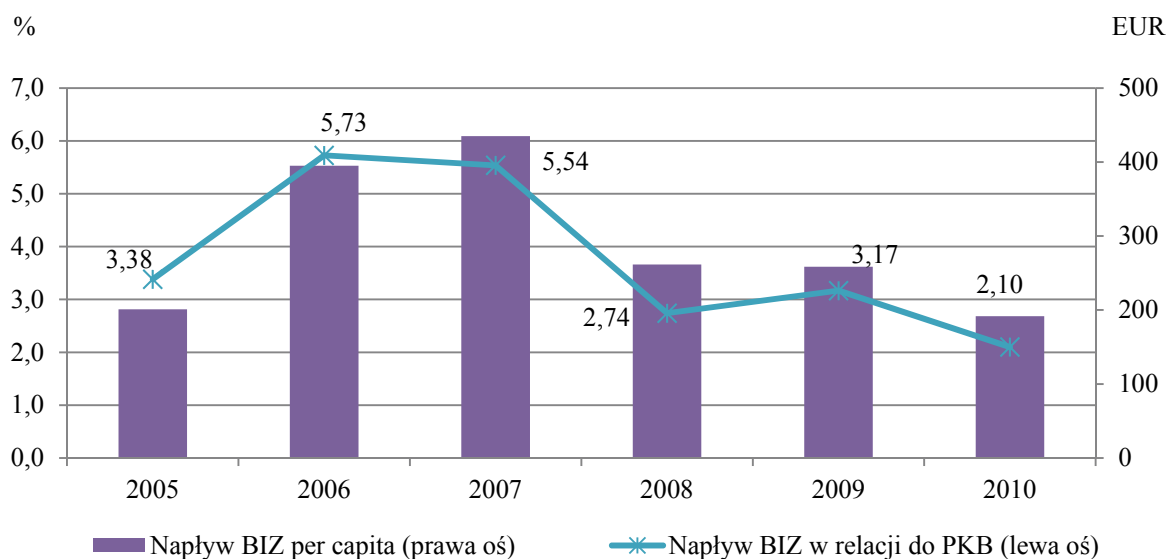
²⁸ *World Investment Report 2011*, (2011), UNCTAD, s. 1

w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych były międzynarodowe korporacje, które utrzymywane rezerwy finansowe przeznaczają na ekspansję²⁹.

1.6.2. BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE W POLSCE

Początek kryzysu w 2008 r. przyczynił się do zmniejszenia napływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce, gdyż reinwestowane zyski były ujemne i zmniejszyły wartość strumienia inwestycji. Według Narodowego Banku Polskiego w 2010 r. napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski wyniósł 7,3 mld EUR, odnotowując dalszy spadek o 2,58 mld EUR w relacji do 2009 r. Zmniejszenie wartości BIZ w Polsce wynikało głównie ze spadku inwestycji w formie udziałów i kredytów inwestorów, wzrosło natomiast zaangażowanie reinwestowanych zysków (ich udział w BIZ wynosił 69,3%). Na tle regionu Europy Środkowo-Wschodniej, spadek napływu BIZ do Polski był relatywnie niski³⁰. Świadczyło to o poprawie sytuacji finansowej przedsiębiorstw zagranicznych w Polsce i zatrzymaniu kapitału celem realizacji dalszych inwestycji.

Wykres 21. Znaczenie BIZ w polskiej gospodarce

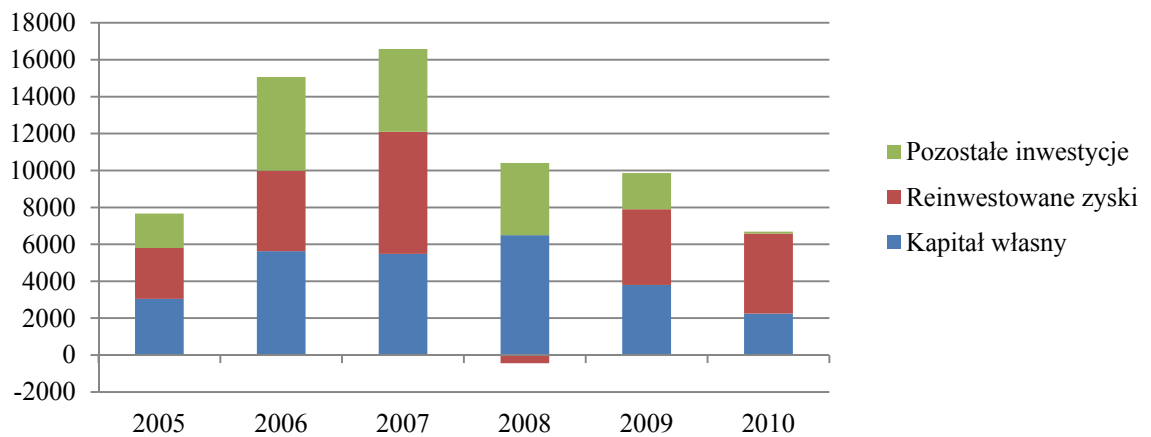
Źródło: GUS, NBP

²⁹ *World Investment Raport 2010* (2011), IMF, s. 6-8

³⁰ W Czechach spadek napływu BIZ wyniósł 56%.

Wykres 22. **Struktura komponentów napływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce**

mln EUR

Źródło: *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce (2005-2010)*, NBP, Warszawa.

II. SYTUACJA NA GLOBALNYCH RYNKACH FINANSOWYCH

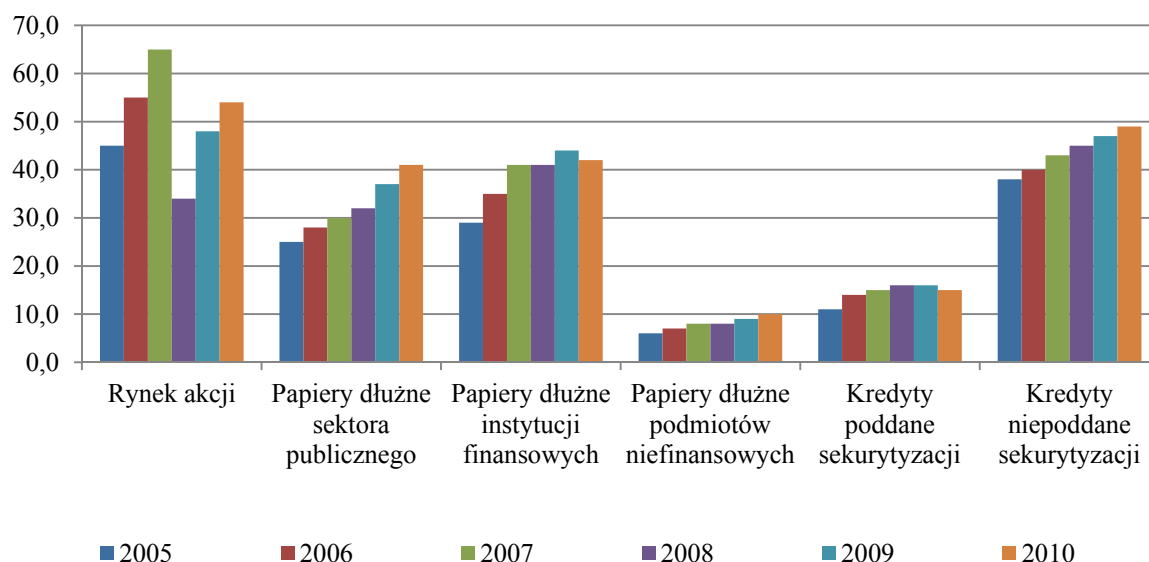
II.1. PROCESY NA RYNKACH FINANSOWYCH

Sytuacja na światowych rynkach finansowych w 2010 r. była kształtowana przez decyzje o kontynuacji ekspansywnej polityki w Stanach Zjednoczonych oraz narastanie kryzysu zadłużenia w strefie euro³¹. Przyczyniło się to do wzrostu napływu kapitału do krajów rozwijających się o stabilnej sytuacji makroekonomicznej, ze względu na utrzymywany niski poziom stóp procentowych w gospodarkach rozwiniętych.

Światowe aktywa systemu finansowego w ujęciu globalnym wzrosły do poziomu 212 bln USD w końcu 2010 r. przekraczając poziom z roku 2007, czyli ostatniego roku przed kryzysem (202 bln USD). Spadek wartości aktywów finansowych na świecie wynikał głównie ze zmniejszenia wartości kapitalizacji na rynkach akcji, które najbardziej zareagowały na kryzys gospodarczy, odnotowując spadek z 66 bln USD w końcu 2007 r. do 34 bln USD w roku następnym. W 2010 r. wartość kapitalizacji na rynkach akcji wynosiła 54 bln USD, udział tych aktywów w ogólnej sumie światowych aktywów finansowych stanowił 25,6% (32,2% w 2007 r.).

Wykres 23. Aktywa globalnego systemu finansowego

bln USD

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Mapping global capital markets*, (sierpień 2011 r.), McKinsey Global Institute, s. 11

³¹Raport o stabilności systemu finansowego, grudzień 2010 r. (2011), NBP, Warszawa, s. 18

W 2010 r. wartość kapitalizacji giełd wzrosła o 6 bln USD, co wynikało zasadniczo z wyższych oczekiwań, co do zwiększenia stopy zwrotu z kapitału³². Odnotowano nieznaczny spadek wartości aktywów finansowych dla papierów dłużnych instytucji finansowych (o 2 bln USD w porównaniu do 2009 r.) oraz kredytów poddanych sekurytyzacji (o 1 bln USD).

Aktywa finansowe w relacji do PKB w strefie euro kształtowały się na poziomie 493,6%, co oznaczało wzrost tej relacji o 11,9 pkt proc. wobec poprzedniego roku. W 2010 r. w Polsce wzrost relacji aktywów finansowych do PKB wyniósł 6,6 pkt proc., kształtując się na poziomie 117,6%. Tempo wzrostu wartości aktywów całego sektora finansowego w Polsce było dwukrotnie wyższe w 2010 r. niż w roku poprzednim i wynosiło 11,6%. Zwiększenie wartości aktywów finansowych w Polsce w wynikało głównie ze wzrostu aktywów sektora bankowego i funduszy inwestycyjnych.

Tabl. 4. Aktywa systemu finansowego w relacji do PKB

Wyszczególnienie	Lata					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	w %					
Polska	85,0	96,5	103,1	110,3	111,0	117,6
Strefa euro	398,4	416,2	439,8	461,2	481,7	493,6

Źródło: *Rozwój systemu finansowego w Polsce (2005-2010)*, NBP, Warszawa.

Wzrost aktywów w bankach komercyjnych i spółdzielczych w 2009 r. w porównaniu do okresu analogicznego wynosił 2,0%, a w 2010 r. – 9,3%. Aktywa finansowe zakładów ubezpieczeń wzrosły w 2010 r. o 4,4% w relacji do 2009 r. W SKOK-ach w latach 2009-2010 odnotowano wzrost aktywów finansowych odpowiednio o 23,4% i 21,5%³³. Największe zmiany w zakresie wartości aktywów finansowych w latach 2007-2010 odnotowano w funduszach inwestycyjnych, których aktywa spadły o 44,8% w 2008 r. w relacji do 2007 r., a w 2010 r. wzrosły o 24,7% wobec roku poprzedniego. W 2010 r. aktywa finansowe otwartych funduszy emerytalnych wzrosły o 23,9% w relacji do roku poprzedniego.

³² *Mapping global capital markets* (sierpień 2011 r.), McKinsey Global Institute, s. 10-11

³³ Dynamika r/r.

Tabl. 5. Aktywa instytucji finansowych w Polsce

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	w mld zł										
Ogółem.....	488,5	553,1	584,0	640,3	726,3	836,0	1023,0	1212,6	1407,2	1492,1	1664,7
Banki komercyjne i spółdzielcze oraz oddziały instytucji kredytowych ³⁴	428,5	469,7	466,5	489,0	538,5	587,0	681,4	792,8	1039,1	1059,6	1158,5
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe.....	1,2	1,8	2,5	3,4	4,2	5,3	6,0	7,3	9,4	11,6	14,1
Zakłady ubezpieczeń.....	37,9	47,2	57,6	65,7	77,9	89,6	108,3	126,9	137,9	139,0	145,1
Fundusze inwestycyjne.....	7,1	12,1	22,8	33,2	37,5	61,3	98,8	133,8	73,9	93,4	116,5
Otwarte Fundusze Emerytalne.....	9,9	19,4	31,6	44,8	62,6	98,1	116,6	140,0	138,3	178,6	221,3
Podmioty maklerskie.....	3,9	2,9	2,8	3,7	5,5	6,9	10,8	11,8	8,6	9,9	9,2

Źródło: *Rozwój systemu finansowego w Polsce (2005-2010)*, NBP, Warszawa.

W strukturze aktywów finansowych na polskim rynku finansowym najwyższy udział 69,6% aktywów należał do sektora bankowego (1 158,5 mld zł). Udział aktywów zakładów ubezpieczeń w 2010 r. wynosił 8,7% (145,1 mld zł). Wartość aktywów finansowych zakładów ubezpieczeń wzrosła o 6,1 mld zł w porównaniu do roku poprzedniego, kontynuując trend rosnący³⁵.

³⁴ Banki prowadzące działalność operacyjną. Liczba banków komercyjnych w latach 2004–2008 obejmuje również oddziały instytucji kredytowych. W 2004 r. funkcjonowały - 3, w 2005 r. - 7, w 2006 r. - 12, w 2007 r. - 14, w 2008 r., 2009 r. - 18, a w 2010 r. - 21 oddziałów instytucji kredytowych.

³⁵ Opracowanie własne na podstawie: *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2010 r.* (2011), NBP, Warszawa.

Tabl. 6. **Struktura aktywów instytucji finansowych w Polsce**

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	w odsetkach										
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Banki komercyjne i spółdzielcze	87,7	84,9	79,9	76,4	74,1	70,2	66,6	65,4	73,8	71,0	69,6
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo- kredytowe	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8
Zakłady ubezpieczeń	7,8	8,5	9,9	10,3	10,7	10,7	10,6	10,5	9,8	9,3	8,7
Fundusze inwestycyjne	1,5	2,2	3,9	5,2	5,2	7,3	9,7	11,0	5,3	6,3	7,0
Otwarte Fundusze Emerytalne	2,0	3,5	5,4	7,0	8,6	11,7	11,4	11,5	9,8	12,0	13,3
Podmioty maklerskie	0,8	0,5	0,5	0,6	0,8	0,8	1,1	1,0	0,6	0,6	0,6

Źródło: *Rozwój systemu finansowego w Polsce (2005-2010)*, NBP, Warszawa.

II.2. KONIUKTURA GIEŁDOWA

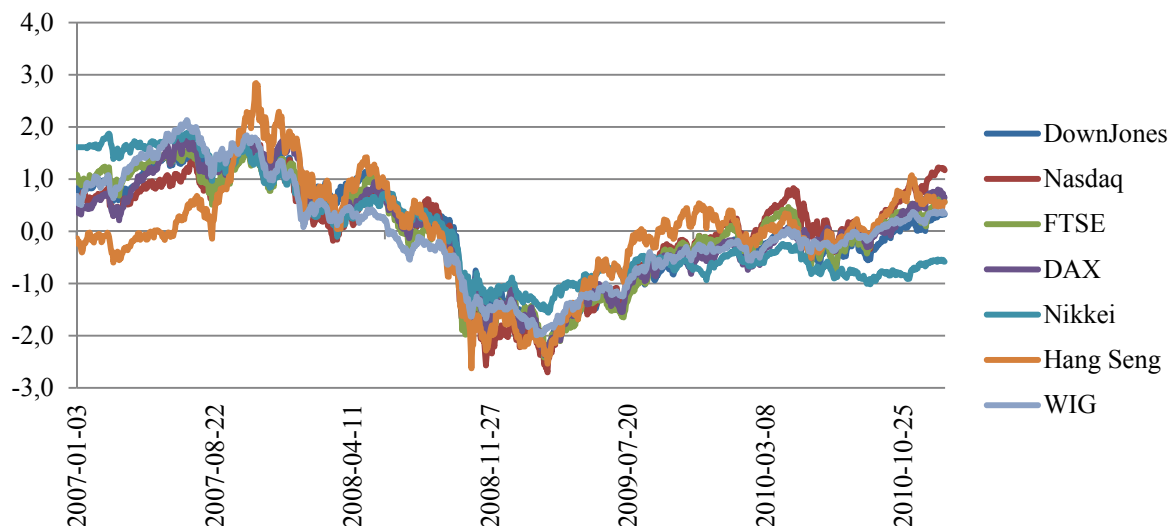
Załamanie indeksów rynków akcji w 2008 r. na światowych rynkach finansowych zakończyło się w I połowie 2009 r., przynosząc odbicie cen akcji. W porównaniu do końca 2008 r., w styczniu i w lutym 2009 r. indeksy akcji w strefie euro, Stanach Zjednoczonych i Japonii wzrosły odpowiednio o 23%, 23% i 19%³⁶. Silny wzrost notowań akcji wystąpił szczególnie w sektorze finansowym³⁷. Ceny akcji na głównych rynkach finansowych spadły w III kwartale 2010 r., odznaczając się powolnym lecz zróżnicowanym wzrostem obrotów w IV kwartale 2010 r. Wynikało to głównie z obaw inwestorów przed powrotem spowolnienia gospodarczego w krajach rozwiniętych z powodu narastającego zadłużenia. Rynki finansowe w strefie euro były postrzegane w tym okresie jako bardziej ryzykowne w porównaniu do rynków USA, o czym świadczył wzrost popytu na amerykańskie obligacje. Ceny akcji w Stanach Zjednoczonych odnotowały w 2010 r. wzrost o około 11% dla instytucji finansowych i o około 15% dla przedsiębiorstw, natomiast w strefie euro odnotowano spadek cen akcji dla instytucji finansowych o około 15% i wzrost tej wielkości

³⁶ Dane EBC.

³⁷ Według EBC w ujęciu sektorowym, w strefie euro wzrost cen akcji instytucji finansowych wyniósł 31%, lecz tylko 19% w przypadku akcji przedsiębiorstw. W Stanach Zjednoczonych począwszy od marca wzrost cen akcji był wyższy dla instytucji finansowych niż dla przedsiębiorstw.

dla przedsiębiorstw o 7,5%³⁸. Rozbieżność ta w strefie euro wynikała głównie z dobrych perspektyw dla dalszego wzrostu w sektorze przedsiębiorstw niefinansowych.

Wykres 24. Wybrane indeksy rynków akcji (po normalizacji)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze stron giełd.

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie

Pod koniec 2008 r. bessą wywołaną załamaniem na giełdach światowych, zainicjowanym przez kryzys na rynku kredytów hipotecznych w Stanach Zjednoczonych, spowodowała spadek obrotów i kursów notowań na polskim rynku akcji. Sytuacja na GPW w Warszawie była kształtowana przez powiązania z giełdami europejskimi oraz amerykańskimi. Widoczna zmienność nastrojów inwestorów w 2009 r. wiązała się z oczekiwaniem na odbudowę wzrostu, a w 2010 r. była podyktowana obawami inwestorów odnośnie sytuacji finansów publicznych krajów strefy euro.

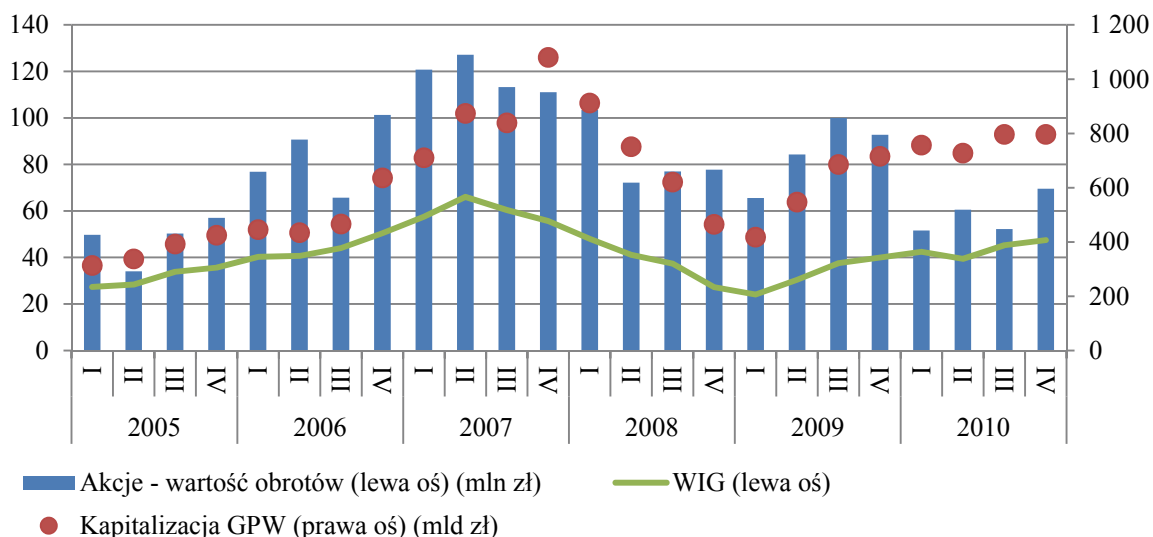
Wartość indeksu WIG, obejmującego spółki z Głównego Rynku, w całym 2010 r. wzrosła o 19%. Indeks WIG-Banki osiągnął stopę zwrotu w 2010 r. na poziomie 17,9%³⁹. Wzrost cen akcji na rynku polskim wiązał się z poprawą nastrojów na rynkach światowych oraz lepszych niż zakładano wynikach finansowych spółek giełdowych w Polsce. Na GPW odnotowano wzrost obrotów na rynku instrumentów pochodnych, których całkowity wolumen wyniósł blisko 15 mln sztuk i był o 6% wyższy niż w 2009 r. Wartość obrotu

³⁸ Raport roczny, EBC, s. 49

³⁹ Rocznik Giełdowy 2011. Dane statystyczne za rok 2010 (2011) GPW, Warszawa, s. 23

wszystkimi instrumentami pochodnymi wyniosła 681,8 mld zł, co stanowiło 23% wzrost w stosunku do poprzedniego roku⁴⁰.

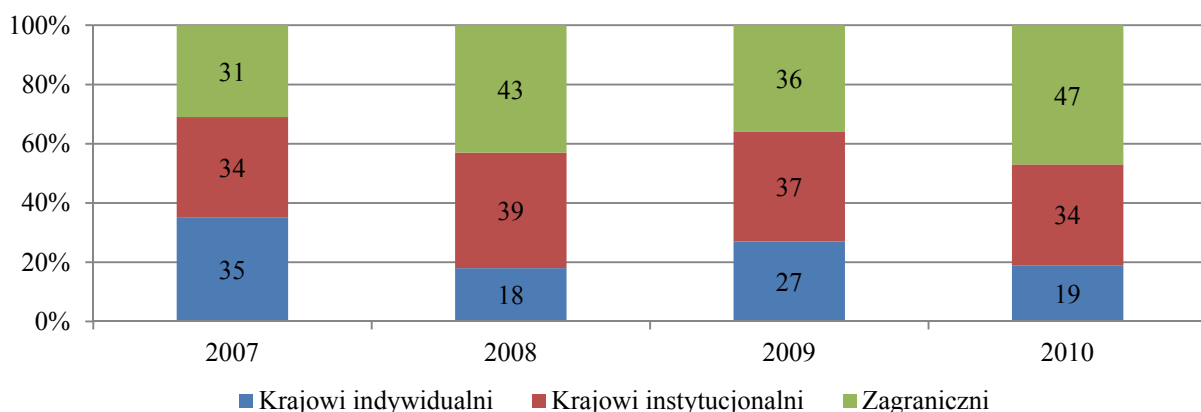
Wykres 25. Podstawowe informacje o GPW w Warszawie

Źródło: GPW

Na GPW w 2010 r. powrócili inwestorzy zagraniczni, których udział w obrotach na rynku akcji wynosił 47% (w 2009 r. udział tej grupy stanowił 36% obrotów). W grupie inwestorów zagranicznych w obrotach akcjami dominowali brokerzy z Wielkiej Brytanii, a wśród instytucji krajowych fundusze inwestycyjne i emerytalne oraz brokerzy działający na rachunek własny⁴¹.

Wykres 26. Udział inwestorów w obrotach giełdowych

Źródło: GPW

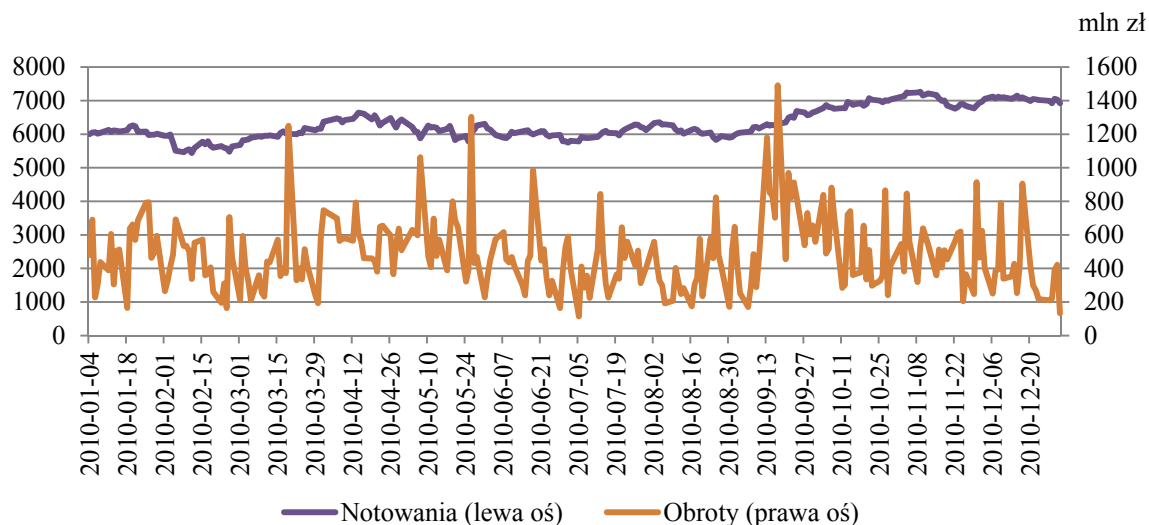
Pod względem wartości realizowanych obrotów, wartości rynkowej notowanych spółek, liczby i wartości ofert oraz liczby inwestorów warszawska giełda umocniła pozycję

⁴⁰ Aktualności GPW (stan na 10.01.2011 r.)

⁴¹ Portal internetowy GPW.

lidera Europy Środkowo-Wschodniej, podnosząc swoją pozycję także wśród wszystkich europejskich rynków⁴².

Wykres 27. **Obroty i indeks WIG Banki**

Źródło: GPW

Niższe poziomy kursów akcji spółek wchodzących w skład WIG-Banki były konsekwencją powiązań ze spółkami pochodzącymi z krajów strefy euro.

NewConnect

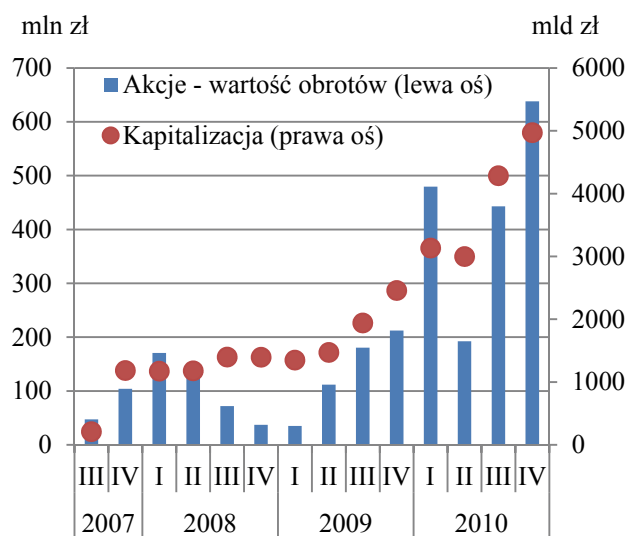
Kluczowe znaczenie dla rozwoju rynku NewConnect (NC) w 2010 r. miała wysoka dynamika przyrostu liczby spółek, zadebiutowało 86 podmiotów. W okresie tym odnotowano również dodatnią stopę zwrotu z indeksu NCIndex, która wyniosła 27,6%.

W obrotach akcjami na rynku NewConnect w 2010 r. przeważali inwestorzy indywidualni, których udział w obrotach wyniósł 87,0%, a udział krajowych instytucji finansowych 11,0%, a inwestorów zagranicznych 2,0%. Wzrost liczby spółek przyczynił się do zwiększenia kapitalizacji rynku z 2,6 mld zł w końcu 2009 r. do 5,1 mld zł w końcu 2010 r.⁴³.

⁴² *Rocznik Giełdowy 2011 r., dane statystyczne za rok 2010* (2011), GPW, Warszawa, s. 24

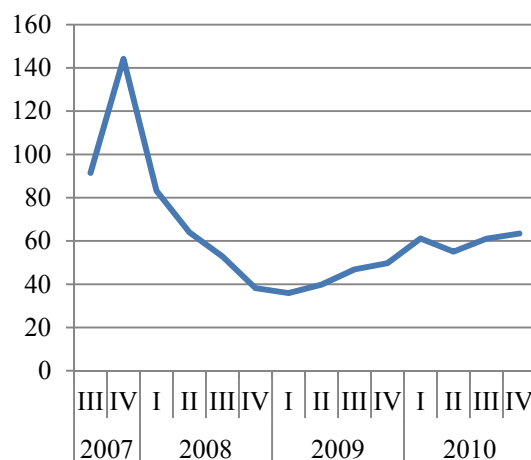
⁴³ *Rocznik Giełdowy 2011 r., dane statystyczne za rok 2010* (2011), GPW, Warszawa, s. 189

Wykres 28. **Kapitalizacja i wartość obrotów akcjami na NC**

Źródło: GPW

Wykres 29. **NCIndex**

Rynek obligacji Catalyst

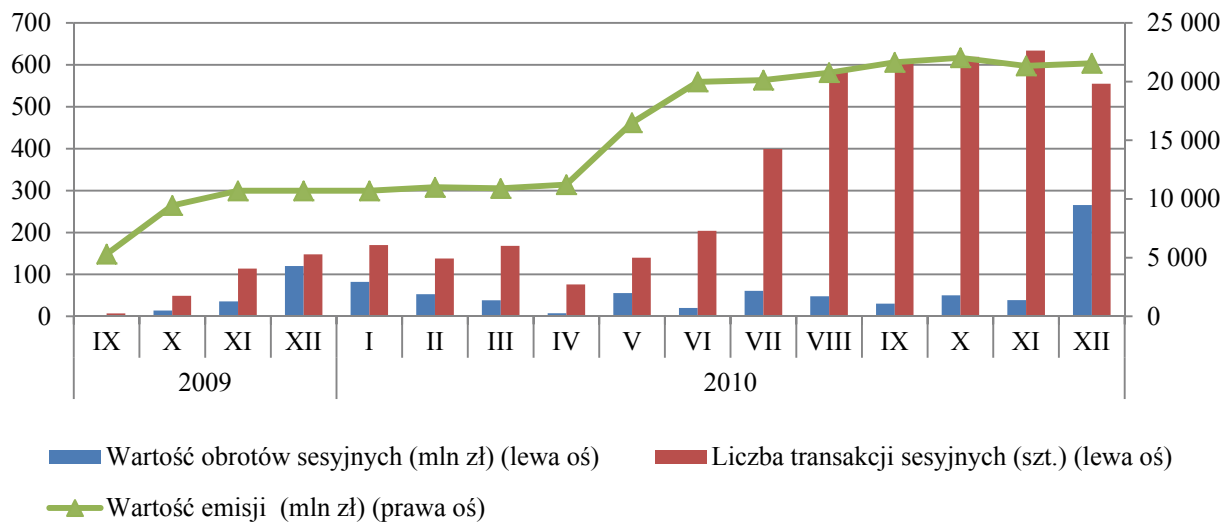
Na rynku obligacji Catalyst wartość obrotów sesyjnych zwiększyła się w 2010 r., co wskazywało na wzrost znaczenia tego rynku jako źródła finansowania. Wartość obrotów sesyjnych notowanymi instrumentami wyniosła 751 mln zł⁴⁴, wobec 170 mln zł w 2009 r. Wartość emisji w końcu 2010 r. kształtowała się na poziomie 21 552 mln zł, przy 69 debiutach⁴⁵.

Możliwość pozyskania kapitału przez emisję obligacji uzyskały banki spółdzielcze po wejściu w życie znowelizowanej Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, a także uchwały nr 314/2009 z dnia 14 października 2009 r. Komisji Nadzoru Finansowego. Nowe regulacje prawne umożliwiły tym podmiotom emisję papierów dłużnych, które są notowane na rynku Catalyst GPW. W 2010 r. na rynku Catalyst były notowane obligacje dziesięciu banków spółdzielczych.

⁴⁴ *Rocznik Giełdowy 2011 r., dane statystyczne za rok 2010* (2011), GPW, Warszawa, s. 249

⁴⁵ www.gpwcatalyst.pl (czerwiec 2011 r.)

Wykres 30. Wartość obrotów sesyjnych, emisji oraz liczba transakcji na rynku Catalyst

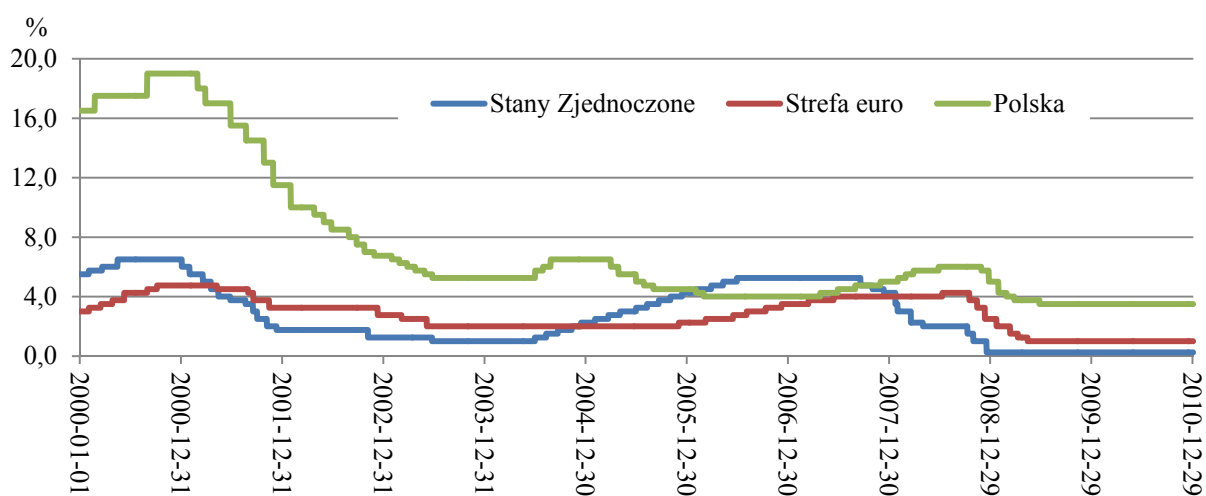
Źródło: www.gpwcatalyst.pl (czerwiec 2010 r.)

III. UWARUNKOWANIA SYSTEMOWE I REGULACYJNE SEKTORA BANKOWEGO

III.1. POLITYKA PIENIĘŻNA

Kryzys finansowy doprowadził do spadku cen aktywów, problemów z płynnością na rynku międzybankowym i konieczności wdrożenia interwencji rządowych na dużą skalę. Reakcją na te zjawiska było obniżenie podstawowych stóp procentowych większości banków centralnych na świecie oraz dostarczanie przez nie płynności. Przyczyniło się to do skokowego zwiększenia ich bilansów. Fakt realizacji polityki pieniężnej przez banki centralne w krajach rozwiniętych, w warunkach współzależności gospodarek w skali globalnej, przyczynił się do skoordynowania działań w ramach reakcji polityki monetarnej po nasileniu się kryzysu gospodarczego. Skoordynowaną obniżkę stóp procentowych o 0,5 pkt proc. w dniu 8 października 2008 r. przeprowadziły: EBC, Bank Anglii, Bank Kanady, Banki Szwecji i Szwajcarii oraz FED. Działanie to nie przyczyniło się jednak do uspokojenia sytuacji na rynkach finansowych.

Wykres 31. Podstawowe stopy procentowe na świecie

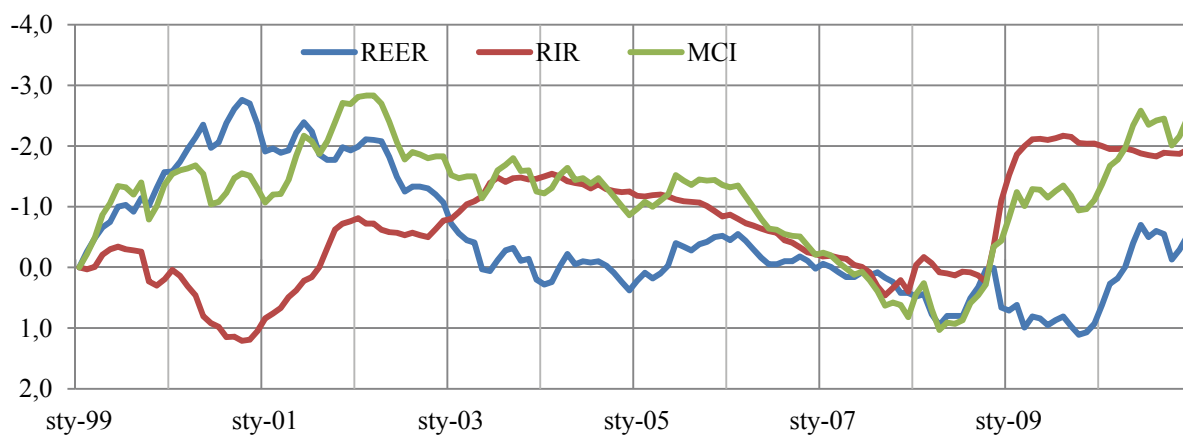
Źródło: FED, EBC, NBP

Banki centralne w największych gospodarkach rozwiniętych kontynuowały ekspansywną politykę pieniężną w 2010 r., którą uzasadniały utrzymującą się w pierwszej części roku niską presję inflacyjną oraz wysokim poziomem bezrobocia. Oprócz utrzymywania stóp procentowych na historycznie niskim poziomie w latach 2009-2010, banki centralne skupowały papiery wartościowe celem zwiększenia podaży płynności na rynkach finansowych. Polityka pieniężna w gospodarkach wschodzących została zaostrzona z uwagi na wzrost inflacji.

W listopadzie 2010 r. Rezerwa Federalna podjęła decyzję o łagodzeniu polityki pieniężnej. EBC zwiększył w listopadzie i grudniu w 2010 r. skalę skupu obligacji rządowych w związku z nasileniem się napięć na europejskich rynkach finansowych. W grudniu 2010 r. Rada EBC podjęła decyzję o utrzymywaniu niskiej stopy procentowej na poziomie 1% dla kosztu kredytu. W Europie Środkowo-Wschodniej większość banków centralnych pozostawiła stopy procentowe na niezmiennym poziomie. Jedynie Bank Centralny Węgier w listopadzie 2010 r. rozpoczął zaostrzanie polityki pieniężnej⁴⁶.

W strefie euro impuls monetarny (spadek realnej stopy procentowej) w końcu 2008 r. został osłabiony aprecjacją euro. W 2009 r. wskaźnik MCI wskazywał na neutralne warunki monetarne, natomiast warunki ekspansji monetarnej - spadek MCI poniżej średniej długookresowej - zaistniał dopiero po deprecjacji euro na początku 2010 r.

Wykres 32. **Wskaźnik MCI⁴⁷ dla strefy euro (EUR)**

Źródło: MFW

W Polsce w 2010 r. Rada Polityki Pieniężnej (RPP) w warunkach ograniczonej presji inflacyjnej (w I połowie roku) i płacowej, a także przyspieszenia wzrostu gospodarczego zdecydowała się na utrzymanie podstawowych stóp procentowych NBP na niezmiennym poziomie od 24 czerwca 2009 r. (w tym stopa referencyjna 3,5%)⁴⁸. Zagrożenia płynności na rynkach finansowych były mniejsze, co było podstawą decyzji RPP o podwyższeniu stopy rezerwy obowiązkowej z 3,0% do 3,5%⁴⁹.

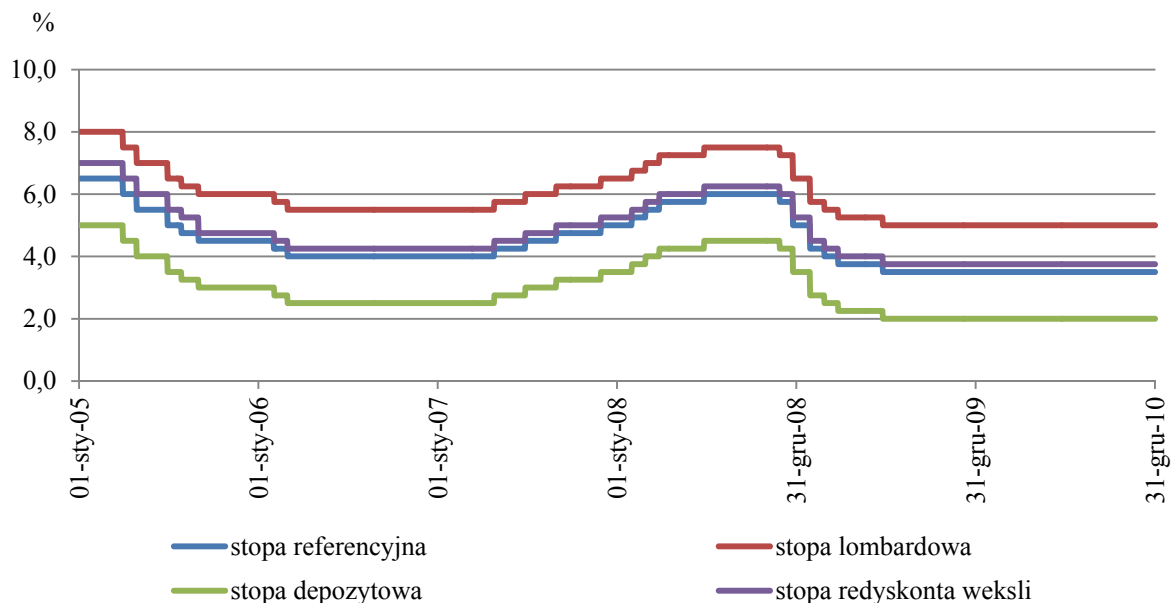
⁴⁶ *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2010* (2011), NBP, Warszawa, s. 17

⁴⁷ ang. *Monetary Conditions Index*

⁴⁸ *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2010* (2011), NBP, Warszawa, s. 13

⁴⁹ Rezerwa obowiązkowa na dzień 31 grudnia 2010 r. ukształtowała się na poziomie 25 948 mln zł i była wyższa o 3 922 mln zł w porównaniu do rezerwy wymaganej do 30 grudnia 2010 r., oraz była wyższa o 5 799 mln zł w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2009 r. (wzrost o 28,8%). Szerzej na ten temat: *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2010* (2011), NBP, Warszawa, s. 26

Wykres 33. **Stopy procentowe NBP**

Źródło: NBP

W sektorze bankowym poprawa płynności w 2010 r. była powodem ograniczenia przez NBP, wprowadzonych w październiku 2008 r., operacji repo oraz transakcji typu swap walutowy⁵⁰. Od kwietnia 2010 r. NBP wycofał się z operacji repo o 6-miesięcznym terminie zapadalności, natomiast od października 2010 r. również z operacji repo z terminem 3-miesięcznym⁵¹. Średnia wartość operacji repo wyniosła 5,1 mld zł i była niższa o 56% w stosunku do 2009 r. (11,5 mld zł). Banki w mniejszej skali korzystały z kredytu lombardowego pod zastaw papierów wartościowych, wykorzystywanego dla celów uzupełnienia bieżącej płynności na rachunkach bieżących w NBP. Łączna kwota wykorzystanego kredytu lombardowego w 2010 r. wyniosła 182,4 mln zł, wobec 5,0 mld zł w 2009 r.

Podaż pieniądza

Podaż pieniądza M3 w 2010 r. wynosiła 782,5 mld zł i wzrosła o 8,6% (62,3 mld zł w porównaniu z 2009 r.). Wpływ na to miało głównie zwiększenie depozytów i zobowiązań bieżących gospodarstw domowych o 22,5% (o 41,7 mld zł) oraz przedsiębiorstw o 16,2% (12,3 mld zł). Zwiększył się również poziom pieniądza gotówkowego w obiegu o 2,9 mld zł.

⁵⁰ Od IV kwartału 2008 r. NBP podjął interwencje na rynku bankowym w celu kształtowania krótkoterminowych stóp procentowych za pomocą operacji otwartego rynku, operacji depozytowo-kredytowych oraz poprzez rezerwę obowiązkową.

⁵¹ *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2010* (2011), NBP, Warszawa, s. 17, 21-25

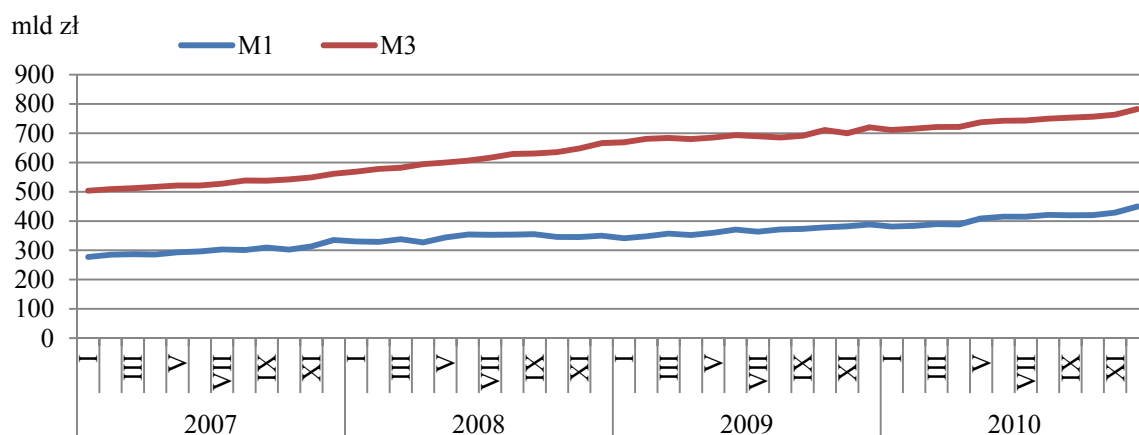
W porównaniu do dynamiki agregatu M3 w latach 2007-2008 (wzrost odpowiednio o 13,4% i 18,6% wobec 8,1% i 8,6% w okresie 2009-2010⁵²) niższy przyrost M3 w 2010 r. był skutkiem ograniczonej akcji kredytowej dla sektora prywatnego.

Tabl. 7. **Podaż pieniądza M3 (mln zł) (stan w dniu 31 XII)**

Wyszczególnienie	Pieniądz M3	Pieniądz M2	depozyty i inne zobowiązania gospodarstw domowych ⁵³	Pieniądz M1	Depozyty i inne zobowiązania bieżące			Pieniądz gotówkowy w obiegu
					gospodarstwa domowe	przedsiębiorstwa		
2006.....	495 309	481 210	128 860	275 831	207 063	108 825	67 156	68 768
2007.....	561 624	549 344	125 784	335 266	258 106	137 289	79 400	77 160
2008.....	666 231	660 240	188 501	349 943	259 131	144 150	71 713	90 812
2009.....	720 232	714 758	198 518	388 345	298 567	185 076	75 992	89 778
2010.....	782 533	774 812	194 470	449 329	356 618	226 839	88 336	92 711

Źródło: *Biuletyn Informacyjny* 4/2011 (2011), NBP, Warszawa.

Wykres 34. **Podaż pieniądza M1 i M3**

Źródło: *Biuletyn Informacyjny* 5/2011 (2011), NBP, Warszawa.

Rynek pieniężny

Na rynku pieniężnym, będącym częścią rynku finansowego, realizowany jest obrót instrumentami finansowymi poprzez alokację środków na krótki okres. Wartość krajowych bonów skarbowych w obrocie w 2010 r. odnotowała spadek do 28,4 mld zł wobec 48,1 mld zł w 2009 r. Sytuacja ta wynikała z mniejszej skali emisji bonów. Głównymi posiadaczami bonów skarbowych były banki krajowe, które w swoich portfelach utrzymywały 65,1% ich wartości⁵⁴.

⁵² Dynamika r/r została obliczona na podstawie stanów na dzień 31 XII.

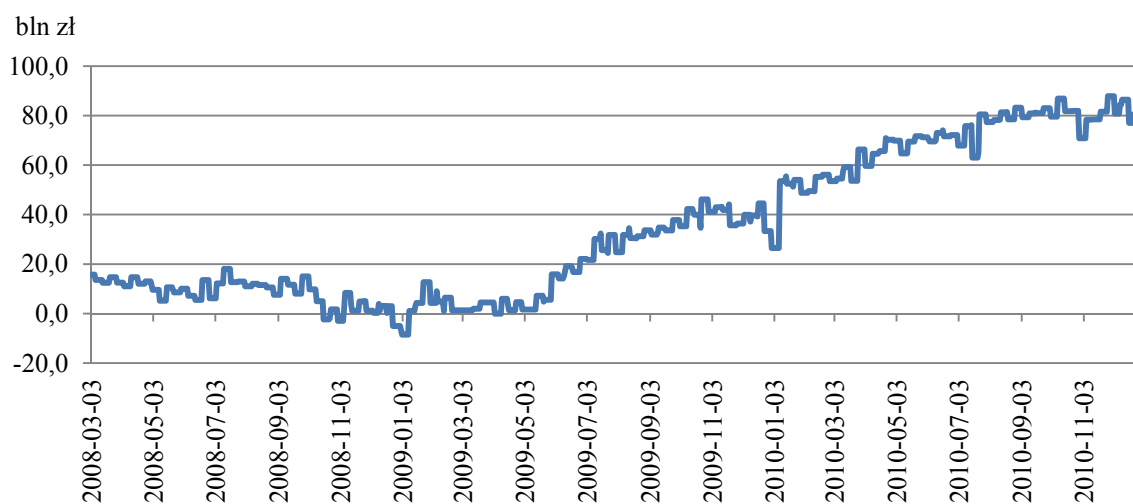
⁵³ Z terminem pierwotnym do 2 lat włącznie i zablokowane

⁵⁴ *Materiał informacyjny nt. wybranych segmentów krajowego rynku finansowego w 2010 r.* (2011), NBP, Warszawa, s. 5

Emisja bonów pieniężnych NBP w 2010 r. charakteryzowała się rosnącym trendem wartości średnio miesięcznych emisji⁵⁵. Wzrost emisji bonów pieniężnych wiązał się ze wzrostem aktywów rezerwowych NBP z tytułu napływu środków finansowych z UE⁵⁶. Lokowane środki banków w cotygodniowe operacje otwartego rynku kształtowały niższą dynamikę akcji kredytowej banków. Działania takie były odzwierciedleniem obaw banków co do dalszej sytuacji na rynkach finansowych, a także wynikały z preferowania lokowania środków na krótsze terminy. Średni poziom emisji bonów pieniężnych o 7-dniowym terminie zapadalności w ramach operacji podstawowych w 2010 r. wynosił 74,9 mld zł (wzrost o 74,0% wobec 2009 r.)⁵⁷.

Średnia wartość środków, którą banki lokowały w banku centralnym z tytułu zakupu bonów skarbowych, stanowiła w końcu 2010 r. 15,6%⁵⁸ wartości kredytów ogółem udzielonych zarówno przedsiębiorstwom, jak i gospodarstwom domowym w polskim sektorze bankowym. Pomimo posiadania wolnych środków na zwiększenie akcji kredytowej, banki kierowały się awersją do podejmowania ryzyka. W 2010 r. poziom nadpłynności wyniósł średnio 70,9 mld zł⁵⁹ i w porównaniu do 2009 r. odnotowano wzrost w tym zakresie o 196,6% (23,9 mld zł w 2009 r.).

Wykres 35. Saldo operacji otwartego rynku

Uwaga: saldo pozycji oznacza sumę bonów pieniężnych NBP i FX swap pomniejszonych o operacje repo.

Źródło: *Raport o stabilności systemu finansowego lipiec 2011 r.* (2011), NBP, Warszawa.

⁵⁵ *Materiał informacyjny nt. wybranych segmentów krajowego rynku finansowego w 2010 r.* (2011), NBP, Warszawa, s. 7

⁵⁶ *Raport o stabilności systemu finansowego lipiec 2011 r.* (2011), NBP, Warszawa, s. 70

⁵⁷ *Sprawozdanie z działalności NBP w 2010 r.* (2011), NBP, Warszawa, s. 49

⁵⁸ Źródło danych dotyczących wartości kredytów: *Biuletyn Informacyjny 6/2011*, (2011), NBP, Warszawa, s. 46 oraz *Materiał informacyjny nt. wybranych segmentów krajowego rynku finansowego w 2010 r.* (2011), NBP, Warszawa, s. 5-6

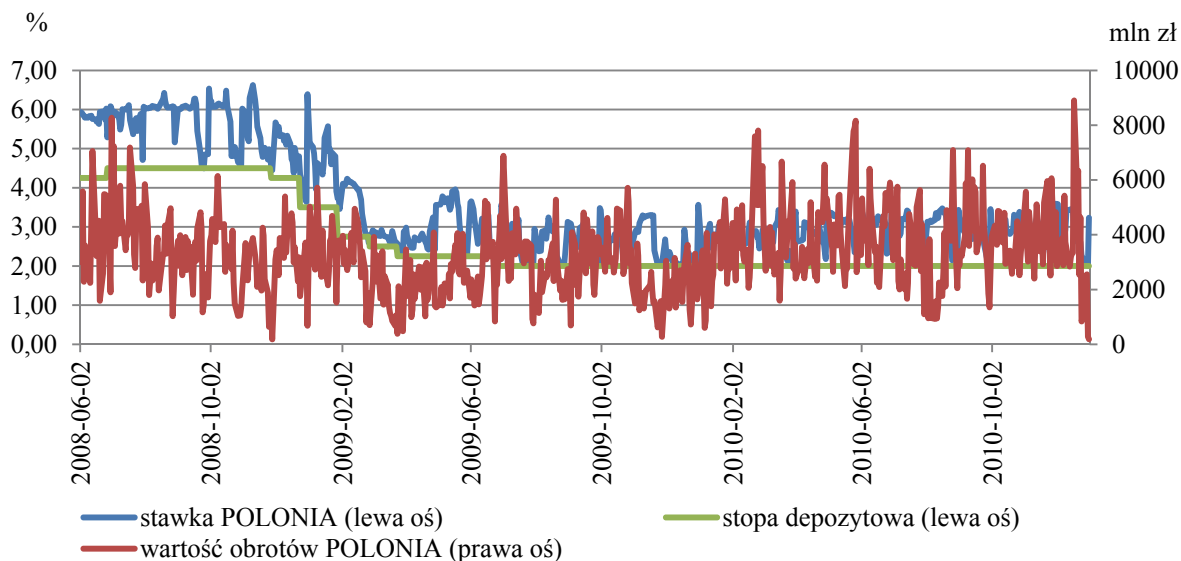
⁵⁹ *Sprawozdanie z działalności NBP w 2010 r.* (2011), NBP, Warszawa, s. 47

Rynek międzybankowy

W 2009 r. premie za ryzyko na rynku depozytów międzybankowych pozostały na wysokim poziomie, co świadczyło o dalszych zaburzeniach funkcjonowaniu tego rynku. Stawka WIBOR 3M, będąca stawką referencyjną dla większości kredytów złotych, obniżyła się z 6,2% na koniec 2008 r. do 4,1% w końcu 2009 r.⁶⁰. W 2010 r. odnotowano nieznaczny spadek stóp procentowych na rynku międzybankowym, a średnia stawka WIBOR 3M wynosiła 3,8%.

Banki krajowe w zarządzaniu własną pozycją płynnościową nadal wykorzystywały operacje międzybankowe o możliwie najkrótszych terminach zapadalności. Dążenie banków do utrzymania bieżących nadwyżek płynności przyczyniało się w 2010 r. do kształtowania stawek transakcji o krótkim terminie zapadalności na niskim poziomie.

Wykres 36. Stopy rynkowe na tle stopy depozytowej NBP

Źródło: NBP

Obroty na rynku międzybankowym były skoncentrowane głównie w segmencie transakcji O/N (ang. *overnight*)⁶¹. W 2010 r. operacje o terminie jednodniowym stanowiły 93,0% ogółu obrotów, w tym 89,9% to transakcje O/N⁶². Pozostałe transakcje na rynku niezabezpieczonych lokat międzybankowych stanowiły głównie transakcje zawierane na tydzień. W I półroczu 2010 r. systematycznie malało odchylenie stawki POLONIA⁶³ od stopy referencyjnej, a także zmniejszyła się jej zmienność. Pod koniec 2010 r. rynek

⁶⁰ *Raport o sytuacji banków w 2009 r.* (2010), KNF, Warszawa, s. 13

⁶¹ *Raport o stabilności systemu finansowego – lipiec 2010 r.* (2010), NBP, Warszawa, s. 19

⁶² *Materiał informacyjny nt. wybranych segmentów krajowego rynku finansowego w 2010 r.* (2011), NBP, Warszawa, s. 10

⁶³ Stawka referencyjna POLONIA jest średnią ważoną operacji przeprowadzanych na pieniężnym rynku międzybankowym o terminie O/N.

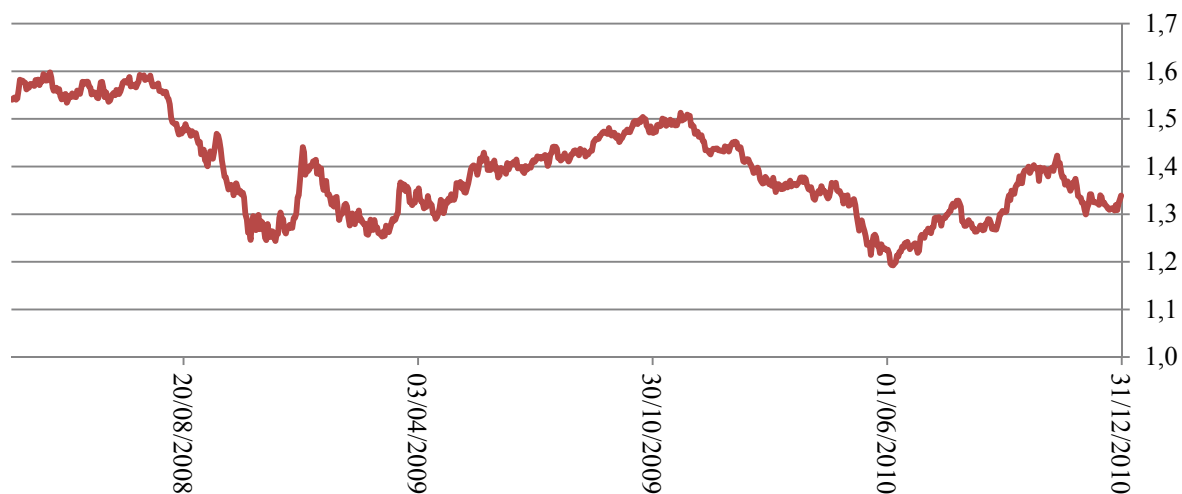
międzybankowy w dalszym ciągu nie pozwalał na efektywną redystrybucję środków płynnych, m.in. z powodu utrzymywania wysokości limitów kredytowych nałożonych wzajemnie przez banki w okresie nasilenia skutków kryzysu⁶⁴.

Rynek walutowy

Kryzys finansowy wskazał na wady systemu opartego na dominującej roli waluty jednego państwa. Stany Zjednoczone, emitujące główną walutę Międzynarodowego Systemu Walutowego (MSW) stanęły przed wyborem między zaspokojeniem światowego zapotrzebowania na rezerwy walutowe a zachowaniem równowagi zewnętrznej i wewnętrznej⁶⁵. W okresie wysokiej niepewności na rynkach finansowych inwestorzy poszukiwali bezpiecznych i płynnych aktywów nominowanych w walucie zapewniającej względną stabilność siły nabywczej. Wśród tych pełniących rolę *safe heaven* na różnych etapach kryzysu wymieniane są: dolar amerykański, euro, jen japoński i frank szwajcarski⁶⁶.

W 2010 r. następowała aprecjacja kursów walut wielu gospodarek wschodzących. Sytuację na globalnych rynkach walutowych kształtowały w dużym stopniu problemy fiskalne obejmujące kolejne kraje w strefie euro. W tym okresie nastąpiła wyraźna deprecjacja euro wobec dolara amerykańskiego, natomiast w II połowie 2010 r. odnotowano powolne umacnianie się kursu.

Wykres 37. Kurs EUR/USD

Źródło: forexpros.com

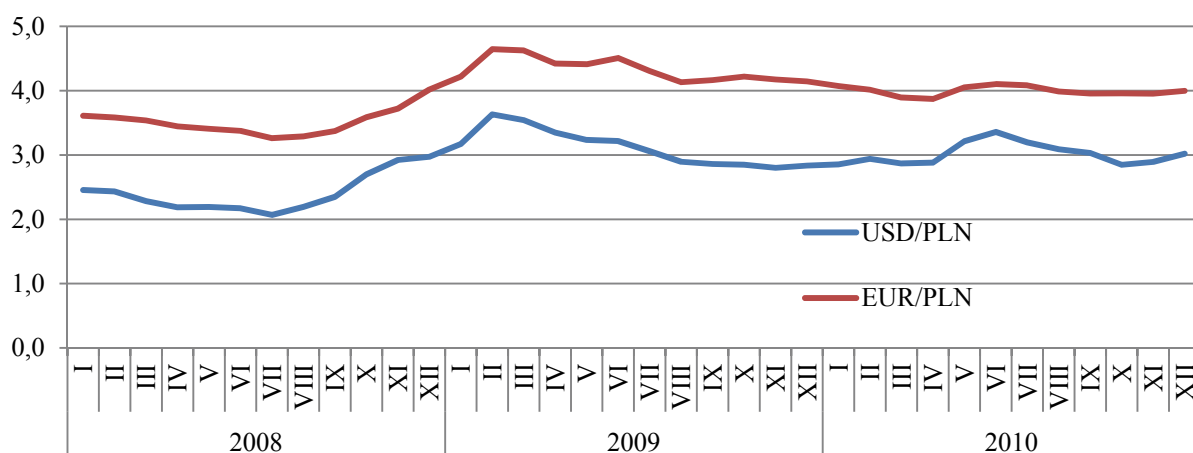
⁶⁴ *Sprawozdanie z wykonania polityki pieniężnej w 2010 r.* (2011), NBP, Warszawa, s. 24

⁶⁵ *Raport na temat zjawisk zachodzących w Międzynarodowym Systemie Walutowym MSW* (2010), NBP, Warszawa, s. 5

⁶⁶ *Raport na temat zjawisk zachodzących w Międzynarodowym Systemie Walutowym MSW* (2010), NBP, Warszawa, s. 22

W pierwszych miesiącach 2010 r. poprawa nastrojów na rynkach międzynarodowych oraz korzystne informacje dotyczące polskiej gospodarki sprzyjały wzrostowi cen krajowych aktywów finansowych oraz aprecjacji złotego⁶⁷. W okresie od stycznia do kwietnia 2010 r. zmienność kursu EUR/PLN utrzymywała się na poziomie nieco wyższym niż przed nasileniem się światowego kryzysu finansowego. Zmienność kursu EUR/PLN w II połowie 2010 r. zmniejszyła się i do końca 2010 r. kształtowała się na poziomie około 9%⁶⁸, tj. poniżej zmienności kursu EUR/USD.

Wykres 38. Średni kurs PLN wobec USD i EUR w Narodowym Banku Polskim

Źródło: NBP

Na rynku walutowym w ostatnich latach następował systematyczny spadek obrotów. Obniżeniu uległy zarówno transakcje zawierane przez banki krajowe z bankami nierezydentami do poziomu 88,6 mld zł, (tj. o 29,4% w relacji do 2006 r.), jak i transakcje zawierane pomiędzy bankami krajowymi do 9,4 mld zł, (tj. o 60,5% w relacji do 2006 r.). Największa część transakcji zawarta była dla kursu USD/PLN, którego udział w obrotach ogółem kształtował się na poziomie 75% w 2010 r.⁶⁹.

III.2. INICJATYWY LEGISLACYJNE ORGANÓW NADZORU NAD RYNKAMI FINANSOWYMI

Unijne regulacje systemu finansowego i bankowego

Działania podjęte przez Unię Europejską w 2010 r. miały na celu wspieranie integracji rynku finansowego oraz ograniczenia skutków wzrostu zadłużenia państw strefy euro.

⁶⁷ *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2010* (2011), NBP, Warszawa, s. 12

⁶⁸ *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2010 r.* (2011), NBP, Warszawa, s. 331

⁶⁹ *Materiał informacyjny nt. wybranych segmentów krajowego międzybankowego rynku walutowego w latach 2006-2010* (2011), NBP, Warszawa, s. 17

Odzwierciedleniem tych działań było przyjęcie pakietu rozporządzeń dotyczącego nadzoru nad rynkiem finansowym. Przyjęty w listopadzie 2010 r. pakiet rozporządzeń przyczynił się do rozpoczęcia działalności Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego (ESFS – *European System of Financial Supervision*)⁷⁰. W ramach przyjętych rozporządzeń dokonano podziału nadzoru na makro i mikroostrożnościowy.

Nadzór makroekonomiczny został powierzony Europejskiej Radzie ds. Ryzyka Systemowego (ESRB – *European Systemic Risk Board*). Rada ta odpowiada za monitorowanie i ocenę zagrożeń stabilności finansowej w UE. Główne działania tej Rady mają polegać na minimalizowaniu w sposób kompleksowy ryzyka systemowego wraz z identyfikacją możliwych zagrożeń. Instytucja ta działa we współpracy z EBC, bankami centralnymi krajów członkowskich UE oraz z międzynarodowymi instytucjami finansowymi (MFW i Radą Stabilności Finansowej – *Financial Stability Board* (FSB)). Nadzór mikroostrożnościowy pełnią następujące powołane instytucje:

- Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA - *European Banking Authority*),
- Europejski Urząd Nadzoru Papierów Wartościowych i Giełd (ESMA – *European Securities and Market Authority*),
- Europejski Urząd Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA – *European Insurance and Occupational Pensions Authority*),
- Krajowe organy nadzorcze.

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego przejął nadzór mikroostrożnościowy, odpowiadając za opracowywanie standardów technicznych na podstawie przepisów prawa wspólnotowego, przygotowywanie wskazówek interpretacyjnych dla krajowych instytucji nadzorczych oraz prowadzenie analiz rozbieżności opinii pomiędzy krajowymi instytucjami nadzorczymi. Istotą funkcjonowania pozostałych Urzędów Nadzoru jest możliwość kierowania decyzji bezpośrednio do instytucji finansowej w celu zobligowania jej do przestrzegania zasad wynikających z prawa wspólnotowego. EBA według rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 093/2010 z dnia 24 listopada 2010 r.⁷¹ pełni nadzór nad instytucjami kredytowymi, konglomeratami finansowymi, firmami inwestycyjnymi, instytucjami płatniczymi oraz instytucjami pieniądza elektronicznego⁷².

⁷⁰Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1092/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie unijnego nadzoru makroostrożnościowego nad systemem finansowym i ustanowieniem Europejskiej Rady ds. Ryzyka systemowego (Dz. Urz. UE L331 z 2010 r., s. 1)

⁷¹Dz. Urz. UE L331 z 2010 r., s. 12

⁷²*Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2010 r.* (2011), NBP, Warszawa, s. 53

Europejski Urząd Nadzoru Papierów Wartościowych i Giełd sprawuje nadzór nad przedsiębiorstwami świadczącymi usługi inwestycyjne lub wprowadzającymi do obrotu jednostki bądź udziały podlegając pod rozporządzenie ESMA⁷³. Europejski Urząd Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych pełni nadzór nad zakładami ubezpieczeń, reasekuracji, instytucjami pracowniczych programów emerytalnych i pośrednich ubezpieczeniowych według definicji w rozporządzeniu EIOPA. Współpraca pomiędzy tymi trzema urzędami zapewniona jest w ramach Wspólnego Komitetu Europejskich Urzędów Nadzoru.

Wśród regulacji sektora bankowego na szczeblu unijnym podjętych w 2010 r. można wyróżnić wprowadzenie dyrektyw nr 2006/48/WE oraz nr 2006/49/WE (Dz. Urz. UE nr L.177/1), które dotyczą wymogów kapitałowych portfela handlowego i zarządzania ryzykiem oraz przeglądu nadzorczego polityki wynagrodzeń (CRD III). Według KE wewnętrzne modele wykorzystywane przez banki do szacowania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego nie uwzględniały dotychczas wysokości potencjalnej straty w warunkach skrajnych. Dyrektywa ta nałożyła obowiązek oddzielnego szacowania potencjalnych strat podczas wydłużonego okresu niekorzystnych warunków rynkowych (uwzględnienie warunków szokowych)⁷⁴. W dyrektywie tej wprowadzono również zmiany dotyczące wymogów kapitałowych wynikających z konieczności dysponowania większymi środkami własnymi w odniesieniu do znaczącej ekspozycji w papiery wartościowe będące wynikiem resekurytyzacji⁷⁵. Dyrektywa uwzględnia również politykę wynagrodzeń w instytucjach kredytowych i firmach inwestycyjnych. Na podstawie wprowadzonych zmian do dyrektywy, zmienne składniki wynagrodzenia odnoszą się do oceny długoterminowych wyników oraz stanowią zrównoważony procent całego wynagrodzenia. Instytucje te zostały również zobligowane przez dyrektywę do publikowania corocznie informacji dotyczących polityk i praktyk wynagradzania.

Regulacje systemu finansowego w Polsce

Wśród zmian regulacji systemu finansowego w Polsce w 2010 r. należy wyróżnić m.in. ustawę o rekapitalizacji instytucji finansowych, udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych, oraz zmiany wprowadzone w następujących ustawach: prawo bankowe, działalność ubezpieczeniowa, fundusze inwestycyjne, obrót instrumentami finansowymi i nadzór nad rynkiem finansowym. Ponadto,

⁷³Pod nadzór ESMA podlegają również agencje ratingowe.

⁷⁴*Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2010 r.* (2011), NBP, Warszawa, s. 56

⁷⁵ Sekurytyzacja ekspozycji już objętych sekurytyzacją.

na funkcjonowanie rynku wpływ miała nowelizacja ustawy o wsparciu instytucji finansowych oraz rozporządzenia Ministra Finansów dotyczące podmiotów nadzorowanych przez KNF.

Ustawa z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji instytucji finansowych (Dz. U. nr 40, poz. 226) wprowadziła prawne ramy dla dokapitalizowania przez Skarb Państwa instytucji o zagrożonej płynności finansowej, bądź braku wypłacalności. Metoda rekapitalizacji przewiduje dwa rozwiązania: udzielenie gwarancji przez Skarb Państwa oraz prawo Skarbu Państwa do przejęcia instytucji finansowej. Udzielenie gwarancji przez Skarb Państwa wiąże się ze zwiększeniem funduszy własnych danej instytucji, uwarunkowane przez konieczność akceptacji programu naprawczego przez KNF. Przymusowe przejęcie instytucji finansowej dotyczy sytuacji wystąpienia utraty wypłacalności oraz naruszenia warunków rekapitalizacji⁷⁶.

Ustawa o udostępnieniu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych z dnia 9 kwietnia 2010 r. (Dz. U. nr 50, poz. 424) weszła w życie 14 czerwca 2010 r. Ustawa ta ma na celu ułatwienie wymiany informacji pomiędzy biurami informacji kredytowej (BIK) a gospodarczej (BIG). Ustawa wprowadziła otwarty katalog tytułów prawnych informacji przekazywanych do BIG rozszerzając zakres świadczonych usług i wykonywanych czynności bankowych. Ustawa umożliwiła również funduszom inwestycyjnym pozyskiwanie informacji z BIG⁷⁷.

Wprowadzone zmiany w 2010 r. do ustawy: Prawo bankowe, o działalności ubezpieczeniowej, o funduszach inwestycyjnych, o obrocie instrumentami finansowymi oraz o nadzorze nad rynkiem finansowym, wynikały z dostosowania przepisów polskich do przepisów UE w zakresie Dyrektywy 2007/44/WE z dnia 5 września 2007 r. (Dz. U. UE L. 247). Zmiany te dotyczyły zasad proceduralnych i kryteriów weryfikacji stosowanych w ramach oceny ostrożnościowej przypadków nabycia lub zwiększenia udziałów w podmiotach sektora finansowego. Zmiany te dotyczą nadzoru nad nabywaniem znaczących pakietów akcji instytucji finansowych. W Polsce nadzór ten sprawuje KNF. Ustawa ta ma na celu ograniczenie ryzyka niepewności związanego z nowym nabywcą akcji instytucji finansowych.

Wśród zmian legislacyjnych dotyczących sektora bankowego w Polsce w 2010 r. należy wyróżnić także nowelizację ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (BFG),

⁷⁶ Warunkiem zawarcia umowy gwarancji jest uzyskanie zgody walnego zgromadzenia danej instytucji finansowej.

⁷⁷ Ustalono kwotę 200 zł, powyżej której można zgłosić dłużnika do BIG oraz wprowadzono możliwość przechowywania raportów BIG przez banki i SKOK-i w celu oceny zdolności kredytowej klientów.

o finansach publicznych, rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków, rekomendacje i uchwały KNF oraz uchwały Zarządu NBP.

Nowelizacja ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o BFG w Dz. U. nr 257, poz. 1724 (weszła w życie z dniem 30 grudnia 2010 r.) miała na celu ujednoczenie przepisów prawa polskiego względem europejskiego⁷⁸. Zmiany wprowadzone do ustawy dotyczyły skrócenia terminu wypłaty środków gwarantowanych do 20 dni roboczych od zawieszenia działalności banku. W wyniku skrócenia okresu wypłat środków gwarantowanych banki zostały zobligowane do tworzenia na bieżąco listy klientów uprawnionych do korzystania z gwarancji wypłat należnych im świadczeń. Środki gwarantowane będą mogły być odebrane przez pięć lat od dnia zawieszenia działalności banku. Do ustawy wprowadzono zapisy dotyczące procedur wypłaty tych środków. Podwyższono również limit gwarancji środków, zgromadzonych w banku przez jednego deponenta, podlegających 100% gwarancji (100 tys. euro)⁷⁹. Nowelizacja ustawy wykluczyła możliwość kompensowania przez banki należności klientów z tytułu złożonych depozytów z ich zobowiązaniami kredytowymi.

Nowelizacja ustawy o finansach publicznych nakłada obowiązek lokowania wolnych środków przez niektóre państwowe jednostki⁸⁰ na podstawie art. 48 ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. nr 157, poz. 1240 z późn. zm.)⁸¹.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 r. (Dz. U. nr 191, poz. 1279 z późn. zm.) w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków, obowiązuje od 30 października 2010 r.⁸². Nowe zasady zawarte w rozporządzeniu dotyczą sprawozdań finansowych sporządzonych za rok obrotowy rozpoczynający się w 2010 r. W rozporządzeniu zapisano zasady rachunkowości w zakresie działalności maklerskiej banków dotyczącej m.in. wyceny instrumentów finansowych zapisanych na rachunkach prowadzonych przez biura maklerskie na rzecz klientów. Rozporządzenie nakłada także na banki konieczność klasyfikacji instrumentów finansowych w podziale na aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, przeznaczone do obrotu, utrzymywane do

⁷⁸ Zmiany zasad gwarantowania depozytów w bankach wprowadzono we wszystkich krajach Unii Europejskiej zgodnie z Dyrektywą 2009/14/WE z dnia 11 marca 2009 r., w ramach nowelizacji Dyrektywy 94/19/WE w sprawie systemów gwarancji depozytów. Limit gwarancyjny w wysokości 100 tys. euro jest limitem obowiązującym w całej UE.

⁷⁹ Ochronie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego nie podlegają depozyty Skarbu Państwa, instytucji finansowych, firm inwestycyjnych, domów maklerskich, podmiotów świadczących usługi ubezpieczeniowe, funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.

⁸⁰ Według ustawy obowiązek lokowania wolnych środków obejmuje wolne środki jednostki znajdujące się w jej dyspozycji, które nie są wydatkowane w określonym dniu na wykonywanie zadań oraz funkcjonowanie danej jednostki.

⁸¹ Od 1 maja 2011 r. środki, które ulokowane są na kontach bankowych, trafiły do depozytu Ministerstwa Finansów prowadzonego przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

⁸² Znoszące przepisy rozporządzenia z 29 sierpnia 2008 r. (Dz. U. nr 161, poz. 1002).

terminu zapadalności, dostępne do sprzedaży, a także kredyty i pożyczki oraz inne należności banku⁸³.

KNF w 2010 r. przyjął dwie uchwały i trzy rekomendacje, które miały bezpośredni wpływ na sektor bankowy. Wśród uchwał dotyczących działalności banków wyróżnić można uchwałę nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 r. (Dz. Urz. KNF z 2010 r., nr 2, poz. 11 z późn.zm.) w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz uchwałę nr 434/2010 z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie innych pozycji bilansu banku zaliczonych do funduszy podstawowych banku, ich wysokości, zakresu i warunków, na podstawie których zaliczane są do funduszy podstawowych banku (Dz. Urz. KNF z 2011 r., nr 1, poz. 1). Uchwała dotycząca wyznaczania wymogów kapitałowych związana była z dostosowaniem krajowych przepisów do wymogów dyrektywy CDR II⁸⁴ oraz do metod wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego i operacyjnego⁸⁵. Zmiany prawne w tym zakresie dotyczyły również uchwały KNF z dnia 20 grudnia 2010 r.⁸⁶, która ograniczyła zakres instrumentów finansowych wchodzących w skład funduszy własnych banków. Banki na podstawie tej uchwały nie mogą zaliczać do funduszy podstawowych środków uzyskanych z nowych emisji obligacji zamiennych i obligacji długoterminowych⁸⁷.

Wśród rekomendacji KNF, które odnosiły się do sektora bankowego należy wyróżnić rekomendację T dotyczącą dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych (uchwała nr 52/2010 KNF z dnia 23 lutego 2010 r.)⁸⁸, rekomendację I dotyczącą zarządzania ryzykiem walutowym w bankach oraz zasad dokonywania przez banki operacji obciążanych ryzykiem walutowym (uchwała nr 53/2010 KNF z dnia 23 lutego 2010 r.)⁸⁹, oraz rekomendację A odnoszącą się do zarządzania ryzykiem towarzyszącym zawieraniu przez banki transakcji na rynku instrumentów pochodnych (uchwała nr 134/2010 KNF z dnia 5 maja 2010 r.)⁹⁰.

Rekomendacja T stanowi ramy dla poprawnego zarządzania oraz oceny ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, odnosząc się do wewnętrznego systemu kontroli

⁸³ Rozwiązanie to ma na celu zwiększenie porównywalności danych ze sprawozdań finansowych banków, sporządzanych według Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.

⁸⁴ ang. *Capital Requirements Directive*.

⁸⁵ *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2010 r.* (2011), NBP, Warszawa, s. 38-39

⁸⁶ CDR II obowiązuje banki od 31.12.2010 r. CRD II rozszerza i uszczegóławia dotychczasowe wymogi CRD w zakresie zarządzania ryzykiem płynności.

⁸⁷ Dz. Urz. KNF z 2011 r., nr 1, poz. 1

⁸⁸ Dz. Urz. KNF z 2010 r., nr 2, poz. 12

⁸⁹ Dz. Urz. KNF z 2010 r., nr 2, poz. 13

⁹⁰ Dz. Urz. KNF z 2010 r., nr 3, poz. 20

banku. Wymogi zawarte w rekomendacji dotyczą m. in. oceny zdolności kredytowej kredytobiorców, zalecanych zabezpieczeń dla kredytów detalicznych przy uwzględnieniu kredytów indeksowanych zmianami kursów walut oraz progu granicznego zadłużenia w odniesieniu do dochodów. Wśród zaleceń dla banków w ramach rekomendacji T ustalono, iż suma rat kredytów spłacanych przez danego klienta nie powinna przekraczać progu 50% wynagrodzenia, natomiast dla osób zarabiających powyżej średniej krajowej próg ten wynosi 65%⁹¹. Zalecenia dotyczące kredytów walutowych uwzględniały konieczność posiadania 20% wkładu własnego w sytuacji zaciągnięcia kredytu na okres dłuższy niż 5 lat⁹².

Rekomendacja I wydana przez KNF ma na celu usprawnienie zarządzania ryzykiem walutowym w bankach, poprzez rozszerzenie zakresu badania wpływu zmian kursu walutowego na ryzyko kontrahenta. W zakresie ryzyka kredytowego według zaleceń KNF, m.in. bank powinien przy operacjach walutowych dokonywać analizy obciążenia tym ryzykiem składników bilansowych i pozabilansowych w odniesieniu do wysokości współczynnika wypłacalności banku. Kalkulacje te powinny również dotyczyć obciążeń limitu kredytowego poszczególnych portfeli kredytowych pojedynczych klientów oraz zdolności kredytowej klientów (przy uwzględnieniu wysokości pozycji kredytowej w relacji do wartości zabezpieczeń kredytu). Rekomendacja zaleca również bankom oferowanie klientom niezłożonych walutowych instrumentów pochodnych typu transakcji *forward* lub kupno opcji. Przyczynić ma się to do świadomego podejmowania przez klienta banku ryzyka kursowego. Bank powinien identyfikować charakter działalności klienta oraz jego potrzeby w zakresie zabezpieczania ryzyka kursowego lub chęci świadomego podjęcia tego ryzyka. Takie informacje powinny być okresowo weryfikowane również po zawarciu transakcji⁹³.

Celem wdrożonej rekomendacji A było wskazanie bankom dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem związanym z instrumentami pochodnymi oraz określenie zasad udzielania informacji klientowi przy zawieraniu takich transakcji. Rekomendacja nakłada obowiązek uwzględniania w procesie zarządzania ryzykiem: celu zawierania transakcji instrumentami pochodnymi przez klientów, specyfiki klienta oraz rodzaju oferty produktowej banku w tym zakresie⁹⁴.

Działalność sektora bankowego w 2010 r. kształtowana była także przez uchwały podjęte przez Zarząd NBP w zakresie operacji z bankiem centralnym związanych z: rodzajem weksli przyjmowanych przez NBP do dyskonta oraz zasad i trybu ich dyskonta (uchwała

⁹¹ Rekomendacja T, KNF, s. 22

⁹² Rekomendacja T, KNF, s. 22-23

⁹³ Rekomendacja I, KNF, s. 8-9

⁹⁴ Rekomendacja A, KNF, s. 2-3

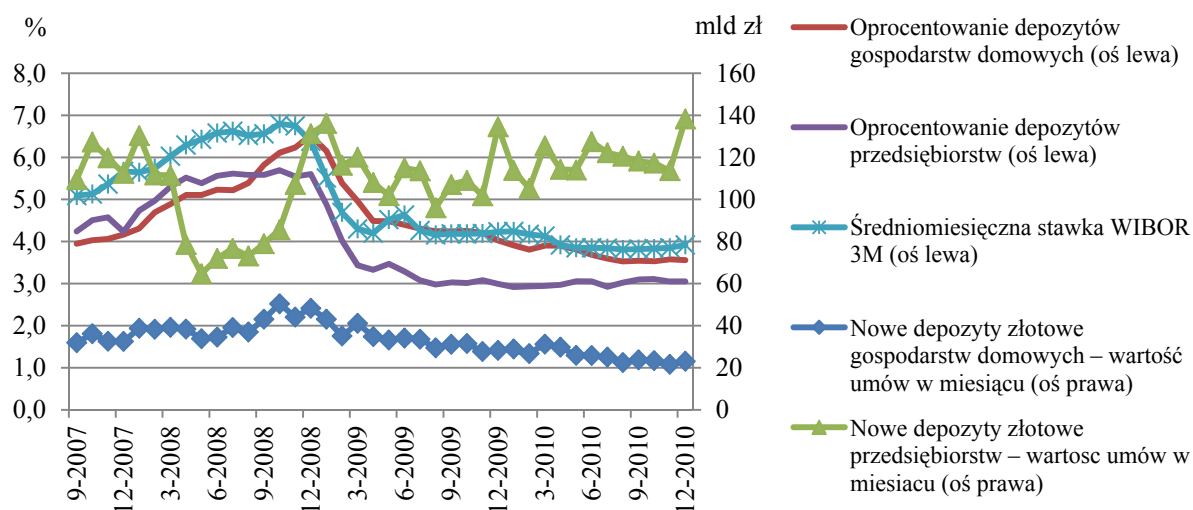
nr 9/2010 Zarządu NBP z dnia 4 marca 2010 r.)⁹⁵, regulaminem refinansowania banków kredytem lombardowym, kredytem w ciągu dnia operacyjnego (uchwała Zarządu NBP 7/2010 z dnia 4 marca 2010 r.)⁹⁶ oraz kryteriami uczestnictwa banków krajowych, oddziałów banków zagranicznych oraz oddziałów instytucji kredytowych w operacjach otwartego rynku NBP (uchwała Zarządu NBP z dnia 21 października 2010 r. nr 56/2010).

III.3. POLITYKA DEPOZYTOWO-KREDYTOWA BANKÓW

Depozyty

Konkurencja między bankami o bezpieczne źródła finansowania w 2009 r., jakimi są depozyty gospodarstw domowych, zmniejszyła się w 2010 r., o czym świadczy trend obniżania poziomu oprocentowania tych depozytów, jak i utrzymywanie oprocentowania nowych depozytów na poziomie niższym niż średniomiesięczna stawka WIBOR 3M. Dobra sytuacja finansowa przedsiębiorstw przy niewysokich nakładach inwestycyjnych sprzyjała pozyskiwaniu przez sektor bankowy depozytów od przedsiębiorstw. Nieznaczne zmiany w oprocentowaniu nowych umów depozytowych potwierdzają, iż nie zmieniły się znacząco depozytowe oferty banków w 2010 r., gdyż oprocentowanie depozytów utrzymywało się na poziomie nieznacznie przekraczającym 3% dla przedsiębiorstw oraz spadło poniżej 4% dla gospodarstw domowych.

Wykres 39. Nowe depozyty złote przedsiębiorstw i gospodarstw domowych

Źródło: Raport o stabilności systemu finansowego grudzień 2010 r. oraz lipiec 2011 r., NBP, Warszawa.

⁹⁵ Dz. Urz. NBP z 2010 r., nr 3, poz. 3

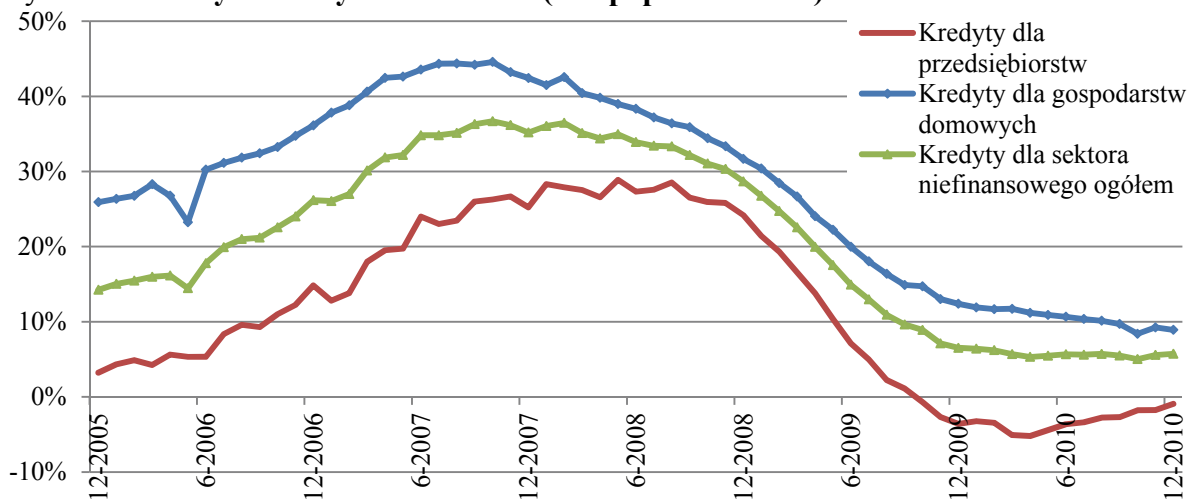
⁹⁶ Dz. Urz. NBP z 2010 r., nr 4, poz. 4

Kredyty

Po silnym spadku akcji kredytowej w końcu 2009 r., w 2010 r. utrzymano ograniczone tempo jej wzrostu. Banki złagodziły w tym okresie politykę kredytową w zakresie marży kredytowej. Pomimo poprawy sytuacji gospodarczej w Polsce nie pociągnęło to za sobą wzrostu wartości kredytów bankowych dla przedsiębiorstw. Odnotowany spadek wynikał z niższego popytu przedsiębiorstw na kredyt. Kredyty konsumpcyjne również odnotowały niższą dynamikę wzrostu.

W 2010 r. odnotowano spadek oprocentowania nowo udzielanych kredytów z około 9-10% na koniec 2009 r. do poziomu około 8% w 2010 r. Wynikało to głównie z obniżenia marż przez banki⁹⁷.

Wykres 40. Polityka kredytowa banków (rok poprzedni=100)

Źródło: Raport o stabilności systemu finansowego grudzień 2010 r. oraz lipiec 2011 r., NBP, Warszawa.

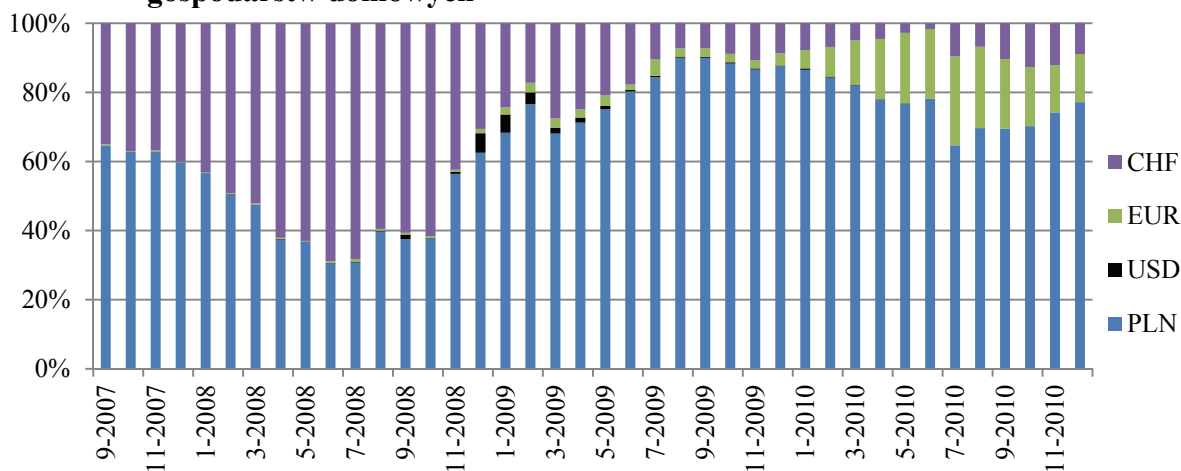
Kredyty mieszkaniowe

Banki w 2010 r. luzowały politykę kredytową w zakresie kredytów mieszkaniowych. W drugiej połowie 2010 r. banki zwiększyły akcję kredytową dla przedsiębiorstw, ograniczając ją dla gospodarstw domowych. Powodem były uregulowania zawarte w Rekomendacji T oraz pogarszająca się jakość portfela kredytów konsumpcyjnych. Jakość tej kategorii kredytów była najslabsza, jednak ze względu na wysokie marże kredytowe w skali całego sektora była to zarazem najbardziej rentowna kategoria kredytów⁹⁸.

⁹⁷ Raport o sytuacji banków w 2010 r., (2011), KNF, Warszawa, s. 10

⁹⁸ Raport o stabilności systemu finansowego - lipiec 2011 r. (2011), NBP, Warszawa, s. 13

Wykres 41. **Struktura walutowa nowo udzielonych kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych**

Źródło: *Raport o stabilności systemu finansowego grudzień 2010 r. oraz lipiec 2011 r. (2010-2011)*, NBP, Warszawa.

Od II połowy 2008 r. obniżał się udział kredytów zaciąganych w walutach obcych. Jednak w 2010 r. banki złagodziły politykę kredytową w tym obszarze. W tym okresie, zwłaszcza w pierwszej połowie roku, udział kredytów walutowych wśród nowo udzielonych kredytów obcych wzrósł. Przeważały kredyty nominowane w euro. Po wyraźnym spadku w 2009 r., w 2010 r. nieznacznie zwiększył się udział kredytów w walutach obcych w nowo udzielanych kredytach mieszkaniowych. W 2010 r. kredyty mieszkaniowe udzielone we frankach stanowiły 55,1% w strukturze tych kredytów (147,4 mld zł)⁹⁹.

Kredyty zagrożone

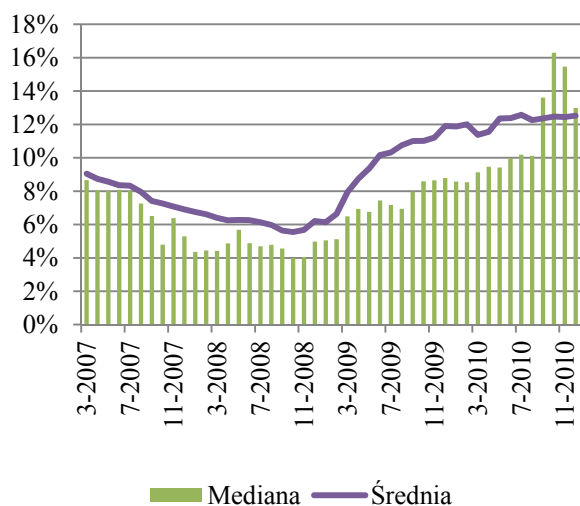
W 2010 r. odnotowano wzrost kredytów zagrożonych w portfelach banków zarówno po stronie przedsiębiorstw, jak i klientów indywidualnych. Wartość kredytów zagrożonych ze stwierdzoną utratą wartości w 2010 r. wynosiła 61,7 mld zł wobec poziomu 50,0 mld zł w 2009 r. Udział w portfelu kredytów zagrożonych w bankach stanowił 7,8% w 2010 r. (7,1% w 2009 r.). Udział kredytów ze stwierdzoną utratą wartości był najwyższy w sektorze przedsiębiorstw, zwłaszcza małych średnich (odpowiednio 12,4% i 14,5%)¹⁰⁰, natomiast dla gospodarstw domowych wynosił 7,2%. Wśród kredytów zagrożonych gospodarstw domowych największą wartość stanowiły kredyty konsumpcyjne – 23,2 mld zł (wzrost o 6,0 mld zł wobec 2009 r.). Przy niższym poziomie udziału kredytów zagrożonych dla gospodarstw domowych niż przedsiębiorstw, to ich przyrost w pierwszej grupie był wyższy

⁹⁹ Dane UKNF.

¹⁰⁰ Dla przedsiębiorców indywidualnych klasyfikowanych w ramach gospodarstw domowych udział ten był wyższy i wynosił 10,4%

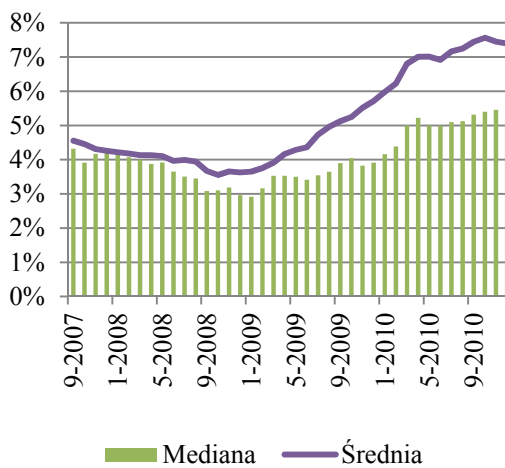
(odpowiednio o 13,2 mld zł i 1,5 mld zł.) Sytuacja w zakresie kredytów dla sektora finansowego i budżetowego pozostawała stabilna i dobra¹⁰¹.

Wykres 42. **Wskaźnik kredytów zagrożonych dla przedsiębiorstw**

Źródło: NBP

Wykres 43. **Wskaźnik kredytów zagrożonych dla gospodarstw domowych**

Źródło: NBP

Luka finansowania w sektorze banków komercyjnych

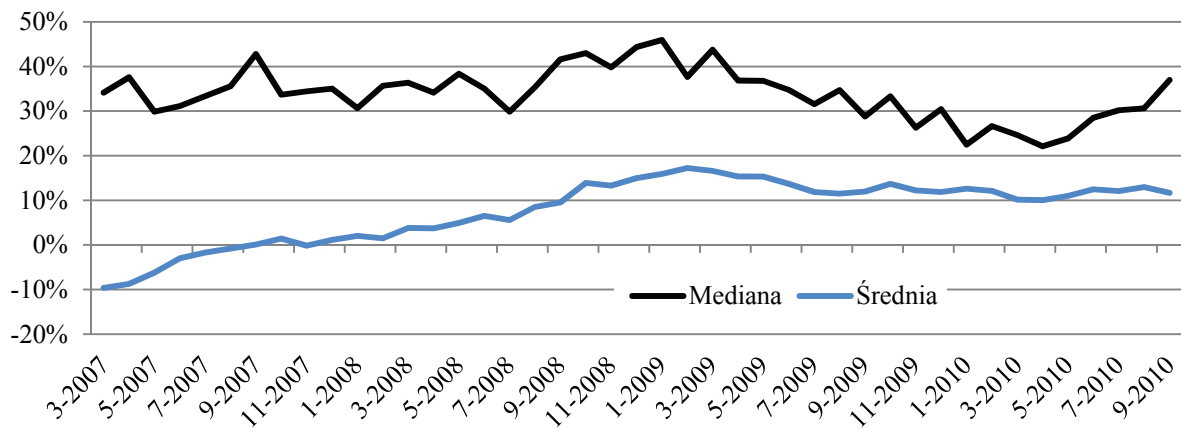
Konkurencja o depozyty w sektorze bankowym w 2010 r. osłabła w porównaniu do 2009 r. Oferta depozytowa w tym okresie koncentrowała się na sektorze niefinansowym, w tym głównie na kontach osobistych i oszczędnościowych. Działania te pozwoliły bankom na obniżenie kosztów odsetkowych i poprawie wyników na działalności bankowej¹⁰².

Luka finansowania banków komercyjnych w 2010 r. utrzymywała się w wyniku zwiększenia akcji kredytowej w odniesieniu do relatywnie stabilnej bazy depozytowej w tym okresie. Zbliżone tempo wzrostu kredytów i depozytów przyczyniło się do dalszego finansowania tego niedoboru głównie zobowiązaniami wobec zagranicznych podmiotów dominujących.

¹⁰¹ Opracowanie własne na podstawie danych KNF, *Raport o sytuacji banków w 2010 r.* (2011), KNF, s. 45-47

¹⁰² *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2010*, (2011), NBP, Warszawa, s. 98

Wykres 44. Luka finansowania

Źródło: Raport o stabilności systemu finansowego grudzień 2010 r. (2010), NBP, Warszawa, s. 65

IV. POLSKI SEKTOR BANKOWY

IV.1. STRUKTURA PODMIOTOWA SEKTORA BANKOWEGO W POLSCE

Struktura podmiotowa polskiego sektora bankowego w 2010 r. nie uległa istotnej zmianie. Działalność operacyjną prowadziło 646 banków i oddziałów instytucji kredytowych, przy czym liczba tych ostatnich wzrosła o 3. Pomimo, iż liczba banków komercyjnych nie zmieniła się, to w ciągu 2010 r. działalność operacyjną podjął jeden nowy bank, zaś dwa inne połączyły się¹⁰³. Liczba banków spółdzielczych nie uległa zmianie (576), choć część z nich (11) zmieniło swoje zrzeszenie. Wszystkie banki spółdzielcze (poza jednym działającym samodzielnie) były skupione w trzech bankach zrzeszających: Banku Polskiej Spółdzielczości SA (359 zrzeszonych banków), Gospodarczym Banku Wielkopolskim SA (150 zrzeszonych banków) i Mazowieckim Banku Regionalnym SA (66 zrzeszonych banków).

Tabl. 8. **Liczba banków w Polsce**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
	Liczba banków					w tym liczba oddziałów instytucji kredytowych				
Ogółem	647	645	649	643	646	12	14	18	18	21
komercyjne.....	63	64	70	67	70	12	14	18	18	21
spółdzielcze.....	584	581	579	576	576	–	–	–	–	–
Banki prowadzące usługi powiernicze	14	14	14	15	16	1	1	1	2	2
Banki giełdowe	13	14	14	14	14	–	–	–	–	–
Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego.....	31	33	39	37	42	12	14	18	18	21
Banki zrzeszające.....	3	3	3	3	3	–	–	–	–	–
Banki samochodowe	8	8	8	8	7	1	1	1	1	1
Banki hipoteczne.....	4	4	4	4	4	1	1	1	1	1
Banki prowadzące działalność maklerską.....	–	–	–	13	14	–	–	–	–	–

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UKNF

¹⁰³ Raport o sytuacji banków w 2010 r. (2011) UKNF, Warszawa, s. 13

Tabl. 9. Zagraniczny kapitał (fundusz) podstawowy według kraju pochodzenia

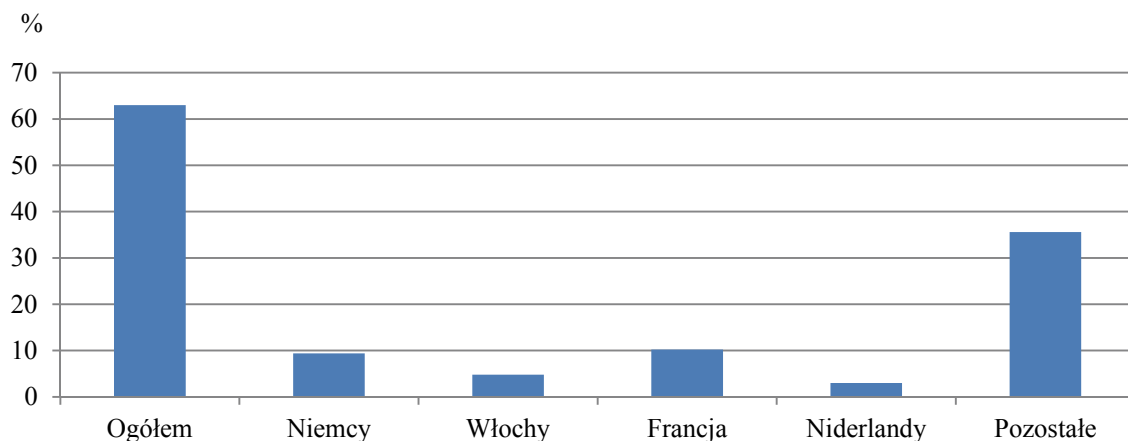
Kraje	Wartość					Udział w kapitale podstawowym sektora bankowego				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
	w mln zł					w odsetkach				
Ogółem	8 102,0	8 363,0	10 905,4	13 095,9	14 475,1	60,3	58,2	67,9	61,4	63,0
Belgia	1 610,0	1 699,2	1 763,8	2 668,5	x	12,0	11,8	11,0	12,5	x
Niemcy	1 089,6	1 274,8	1 540,0	1 913,2	2 154,1	8,1	8,9	9,6	9,0	9,4
Włochy	315,1	382,4	898,3	1 110,3	1 110,4	2,3	2,7	5,6	5,2	4,8
USA	1 063,2	582,3	1 198,2	1 075,7	x	7,9	4,1	7,5	5,0	x
Francja	610,9	670,4	953,0	1 004,3	2 338,7	4,5	4,7	5,9	4,7	10,2
Niderlandy	482,6	506,7	879,0	697,1	697,1	3,6	3,5	5,5	3,3	3,0
Szwecja	165,9	225,1	x	x	x	1,2	1,6	x	x	x
Pozostałe ...	2 764,7	3 022,1	3 673,1	4 626,7	8 174,8	20,6	21,0	22,9	21,7	35,6

Uwaga: Tabela nie obejmuje kapitału rozproszonego (poniżej 5%)

Źródło: UKNF

Struktura własnościowa sektora bankowego w 2010 r. nie uległa znaczącej zmianie. Kapitał krajowy kontrolował 10 banków komercyjnych (z czego Skarb Państwa miał udziały w czterech bankach, a mianowicie w: PKO Banku Polskim, Banku Gospodarstwa Krajowego, Banku Pocztowym i Banku Ochrony Środowiska) oraz wszystkie banki spółdzielcze. Kapitał zagraniczny miał większościowy udział w 39 z 49 banków komercyjnych oraz kontrolował wszystkie (21) oddziały instytucji kredytowych, co stanowiło około 66% kapitału podstawowego całego sektora bankowego. W większości tych banków udziały lub status właścicielski mieli inwestorzy z Unii Europejskiej. Najwyższe udziały w 2010 r. należały do inwestorów z Francji i Niemiec (udział w kapitale podstawowym zagranicznym odpowiednio wynosił 16,2% i 14,9%).

Wykres 45. Udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym sektora bankowego w Polsce w 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UKNF

Tabl. 10. Sieć placówek terenowych banków w Polsce
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010
LICZBA ODDZIAŁÓW					
Banki ogółem	5 198	5 595	6 077	6 351	6929
komercyjne.....	3 796	4 136	4 574	4 799	5345
spółdzielcze.....	1 402	1 459	1 503	1 552	1584
Pięć banków komercyjnych					
o największej wartości aktywów	2 650	2 777	2 785	2779
Banki prowadzące usługi powiernicze	3 563	3 822	3 977	4271
Banki giełdowe	2 980	3 351	3 533	3 653	3876
Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego	69	95	234	247	432
Banki zrzeszające	62	63	63	66	71
Banki samochodowe	2	2	2	2	2
Banki hipoteczne.....	2	2	2	1	2
Banki prowadzące działalność maklerską.....	–	–	–	3640	4045
LICZBA FILII, EKSPOZYTUR, PRZEDSTAWICIELSTW I INNYCH PLACÓWEK					
Banki ogółem	6 722	7 242	7 955	7 891	7239
komercyjne.....	4 906	5 266	5 832	5 601	4925
spółdzielcze.....	1 816	1 976	2 123	2 290	2314
Pięć banków komercyjnych					
o największej wartości aktywów	2 919	2 983	2 960	2599
Banki prowadzące usługi powiernicze	3 631	3 697	3 843	3082
Banki giełdowe	3 800	3 713	3 895	4 057	3603
Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego	290	402	511	405	700
Banki zrzeszające	48	45	42	34	31
Banki samochodowe	–	–	–	–	–
Banki hipoteczne.....	–	5	5	6	6
Banki prowadzące działalność maklerską.....	–	–	–	3540	3240

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

Mimo bardzo dynamicznego rozwoju bankowości elektronicznej w ostatnich latach, placówki bankowe nadal stanowią ważny punkt kontaktu klienta z bankiem. W latach 2006-2010 liczba oddziałów banków na terenie kraju stale rosła, osiągając w końcu 2010 r. stan 6929 oddziałów. Najwyższą dynamikę zanotowały pod tym względem banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego (wzrosło o 185 w stosunku do 2009 r.). W 2010 r., podobnie jak w roku poprzednim, liczba filii, ekspozytur, przedstawicielstw i innych

placówek spadała. Wzrosła natomiast liczba placówek banków spółdzielczych oraz banków ze 100% udziałem kapitału zagranicznego.

Kontynuowanym trendem w polskiej bankowości, jak i w krajach europejskich, było przenoszenie oddziałów banków do sieci internetowej¹⁰⁴, co wynikało z dynamicznego rozwoju nowych technologii. Banki zachęcały właścicieli kont bankowych z dostępem do Internetu do samodzielnego przeprowadzania operacji bezgotówkowych, dążąc do zmniejszania kosztów związanych z utrzymaniem placówek bankowych.

Tabl. 11. **Liczba pracujących w polskim sektorze bankowym**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
	Ogółem					w tym w centralach				
Ogółem	157 931	167 127	181 280	175 011	176 788	52 049	56 226	66 273	68 366	70 806
Banki										
komercyjne	129 027	137 024	150 016	143 320	144 656	38 060	41 979	51 599	53 654	55 975
Banki										
spółdzielcze	28 904	30 103	31 264	31 691	32 132	13 989	14 247	14 674	14 712	14 831
Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów	71 811	72 074	68 048	67 296	.	13 511	15 798	16 387	17 344
Banki prowadzące usługi powiernicze ..	.	101 932	104 957	103 347	103 449	.	26 364	29 521	33 930	35 432
Banki giełdowe	95 033	97 351	100 425	99 580	102 799	23 258	24 743	28 754	32 978	36 212
Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego	10 053	13 899	19 106	14 778	18 038	6 174	8 047	10 863	8 930	8 361
Banki zrzeszające	2 385	2 342	2 209	2 231	2 255	891	931	956	982	1 024
Banki samochodowe ..	546	646	695	681	666	546	646	695	681	666
Banki hipoteczne	265	299	317	276	279	265	285	310	264	266
Banki prowadzące działalność maklerską	–	–	–	96076	98994	–	–	–	29958	32898

Uwaga: Liczba pracujących – w przeliczeniu na pełne etaty

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

Polski rynek bankowy charakteryzował się umiarkowanym poziomem koncentracji. Udział pięciu największych banków komercyjnych w aktywach sektora bankowego wynosił w końcu 2010 r. 43,4%¹⁰⁵, co nie odbiegało znacząco od średniego poziomu dla Unii

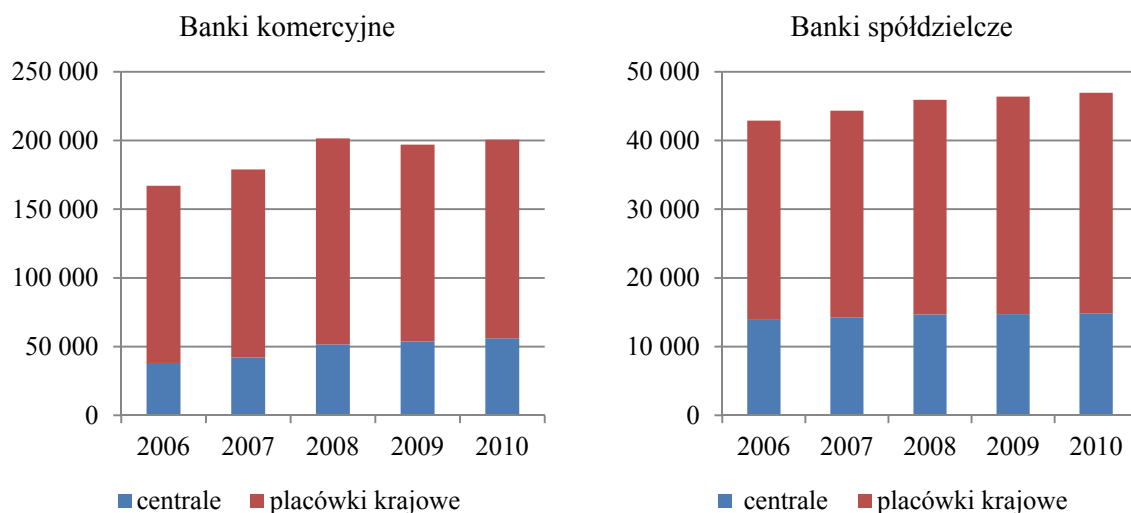
¹⁰⁴ Tamże, s. 102

¹⁰⁵ *Structural Indicators for the EU Banking Sector*, 2011, EBC; według Komisji Nadzoru Finansowego wskaźnik ten wynosi 43,9%: Sektor bankowy – Dane miesięczne, 9/2011, strona internetowa UKNF.

Europejskiej¹⁰⁶. Każdy z pięciu największych banków posiadał aktywa przewyższające 50 mld zł. Większość banków spółdzielczych zarządzała aktywami nie przekraczającymi 100 mln zł, a ich działalność cechowała się raczej lokalnym zasięgiem. Przyczyniło się to do ograniczenia negatywnych skutków kryzysu finansowego w tej grupie banków, które były w stanie rozwijać w tym okresie swoją akcję kredytową.

Liczba osób pracujących w sektorze bankowym (w przeliczeniu na pełne etaty) w 2010 r. wzrosła o 1,8 tys. (o 1,0%) do poziomu 176,8 tys. Pomimo to poziom ten był niższy niż w 2008 r., co wynikało z redukcji osób pracujących w placówkach krajowych banków komercyjnych o 4,5% w 2009 r. Przyrost liczby pracujących w sektorze bankowym w 2010 r. dotyczył w większej skali central banków niż placówek lokalnych. Stałym wzrostem liczby pracujących, zarówno w centralach, jak i w placówkach terenowych, charakteryzowały się banki spółdzielcze. Spadek tej liczby w placówkach krajowych wystąpił w grupie pięciu banków komercyjnych o największej wartości aktywów (o 1,1%), przy czym jednocześnie odnotowano jej wzrost w centralach tych banków.

Wykres 46. **Liczba pracujących w bankach komercyjnych i spółdzielczych (w przeliczeniu na pełne etaty)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

IV.2. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

Banki, zarządzając kapitałem, powinny uwzględniać możliwości pogorszenia się sytuacji makroekonomicznej, co może mieć wpływ na utrzymywane współczynniki wypłacalności.

¹⁰⁶ 44,3% - *Raport o sytuacji banków w 2010 r.*, UKNF, Warszawa 2011, s. 14; dane dla krajów UE: *Structural Indicators for the EU Banking Sector*, (2011), EBC.

Tabl. 12. Współczynniki wypłacalności banków w krajach UE
(w % aktywów ogółem wszystkich banków w danym kraju)

Kraj	Rok	Współczynnik wypłacalności					średni
		< 8	8-10	10-12	12-14	> 14	
Austria.....	2010	-	1,67	32,42	46,50	19,42	13,20
	2009	-	2,12	36,46	44,62	16,79	12,72
Belgia.....	2010	-	-	0,61	4,36	95,03	19,29
	2009	-	-	0,83	0,55	98,62	17,27
Bułgaria.....	2010	-	-	-	42,12	57,88	17,39
	2009	-	-	-	35,38	64,62	17,04
Cypr.....	2010	0,57	0,74	66,68	6,63	25,37	12,52
	2009	0,48	0,29	82,95	7,19	9,09	12,11
Czechy.....	2010	-	1,39	9,18	-	89,42	15,25
	2009	-	-	10,58	33,10	56,32	13,97
Dania.....	2010	0,52	-	14,14	7,84	77,51	16,24
	2009	-	-	3,70	21,28	75,02	16,10
Estonia.....	2010	-	-	-	-	100,00	16,29
	2009	-	-	-	1,42	98,58	15,76
Finlandia.....	2010	-	-	-	18,17	81,83	14,56
	2009	-	-	0,08	21,01	78,91	14,61
Francja.....	2010	0,04	.	65,90	3,35	32,90	12,56
	2009	.	0,03	48,65	21,89	31,09	12,24
Grecja.....	2010	7,27	15,08	24,95	47,49	5,21	12,22
	2009	0,54	21,99	36,68	34,72	6,07	11,75
Hiszpania.....	2010	0,02	7,92	79,05	4,17	8,84	11,89
	2009	0,52	6,92	25,28	58,27	9,01	12,23
Irlandia.....	2010	-	20,52	46,76	8,05	24,67	14,50
	2009	-	27,42	46,04	13,25	13,29	12,79
Litwa.....	2010	-	-	14,89	22,08	63,03	14,83
	2009	-	-	61,22	4,58	34,21	12,87
Luksemburg.....	2010	0,47	7,28	19,61	6,22	66,42	17,87
	2009	10,16	12,17	9,61	3,80	64,25	18,12
Łotwa.....	2010	-	14,19	23,70	4,43	57,68	13,91
	2009	-	20,14	13,76	24,71	41,39	13,72
Malta.....	2010	-	1,49	18,11	-	80,40	54,96
	2009	-	-	22,43	-	77,57	24,16
Niderlandy.....	2010	0,02	-	0,61	62,47	36,91	14,11
	2009	-	-	0,95	62,98	36,07	14,96
Niemcy.....	2010	-	1,42	7,61	11,36	79,60	15,28
	2009	-	10,44	11,08	20,09	58,39	14,27
Polska.....	2010	0,02	7,63	10,44	38,00	43,91	14,01
	2009	-	6,58	33,34	22,47	37,62	13,46
Portugalia.....	2010	1,70	8,62	80,12	7,13	2,43	10,33
	2009	1,71	2,43	50,57	42,92	2,37	10,54
Rumunia.....	2010	0,59	.	0,81	23,85	79,83	16,50
	2009	0,93	-	6,82	6,77	85,48	15,76
Słowacja.....	2010	-	5,16	48,26	40,07	6,51	12,53
	2009	-	9,24	66,16	11,61	12,99	12,75
Słowenia.....	2010	.	.	70,50	24,02	5,48	11,32
	2009	.	7,30	67,67	15,62	14,77	11,68
Szwecja.....	2010	-	1,81	61,18	31,55	5,46	12,24
	2009	-	3,93	41,35	49,99	4,73	12,74
Węgry.....	2010	0,01	16,09	25,44	15,89	42,57	14,09
	2009	0,03	15,41	3,60	33,28	47,69	14,37
Wielka Brytania.....	2010	0,03	0,10	0,02	5,87	93,97	15,86
	2009	0,07	0,10	14,34	18,55	66,93	14,95
Włochy.....	2010	0,08	6,41	23,68	66,43	3,40	12,07
	2009	-	6,08	51,76	37,91	4,25	11,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EBC,
<http://www.ecb.europa.eu/stats/money/consolidated/html/index.en.html>

Współczynniki wypłacalności według europejskiego nadzoru finansowego w 2010 r. nie mogły być niższe niż 4% aktywów ważonych ryzykiem w odniesieniu do kapitałów pierwszej kategorii TIER1¹⁰⁷. Banki, zarówno w Polsce, jak i w UE utrzymywały wyższe od wymaganego minimum współczynnika wypłacalności kapitałowej. Według danych EBC w większości krajów europejskich odnotowano wzrost wskaźnika wypłacalności, był on najwyższy w Belgii, Czechach, Irlandii oraz na Litwie.

Fundusze własne banków w Polsce dla potrzeb obliczenia współczynnika wypłacalności banków ogółem¹⁰⁸ w końcu 2010 r. były o 11,8% wyższe niż w 2009 r. i wyniosły 100,3 mld zł. W tym fundusze banków komercyjnych stanowiły 93,1%, (w tym 5 największych banków – 49,6%, banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – 11,7%, banki giełdowe – 73,1%, banki samochodowe i hipoteczne po około 1%), a fundusze banków spółdzielczych 6,9%. Dzięki wyższej dynamice funduszy własnych banków spółdzielczych, ich udział w funduszach własnych sektora zwiększył się o 0,1 pkt proc. w porównaniu z rokiem poprzednim. Na fundusze te składały się fundusze własne podstawowe – 90,2% oraz fundusze własne uzupełniające – 9,8%. W bankach spółdzielczych udział funduszy własnych podstawowych wyniósł 93,9% i był o 4,0 pkt proc. wyższy niż w bankach komercyjnych (w 2009 r. odpowiednio 93,6% i 90,2%).

Fundusze własne dla potrzeb obliczenia współczynnika wypłacalności banków ogółem w końcu 2010 r. były o 42,1 mld zł wyższe od wymogów kapitałowych, które wyniosły 58,2 mld zł. Z tej kwoty na banki komercyjne przypadało 92,7% (w tym 5 największych banków – 47,6%, banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – 11,3%, banki giełdowe – 72,8%, a banki samochodowe i hipoteczne po 0,7%-0,8%), a na banki spółdzielcze 7,3% (rok wcześniej odpowiednio 93,3% i 6,7%).

Fundusze własne zostały wykorzystane w większości na pokrycie wymogów kapitałowych z tytułu razem następujących rodzajów ryzyka: cen kapitałowych papierów wartościowych, cen instrumentów dłużnych, cen towarów i ryzyka walutowego – 87,2% oraz ryzyka operacyjnego – 10,8% (w 2009 r. odpowiednio 87,2% i 11,0%). W bankach komercyjnych udziały te w wymogach kapitałowych ogółem, były podobne jak dla całego sektora, natomiast w bankach spółdzielczych udziały te były odpowiednio o 3,0 pkt proc. niższe i o 2,1 pkt proc. wyższe niż w bankach komercyjnych.

¹⁰⁷ Kapitał pochodzący od udziałowców plus zatrzymane zyski.

¹⁰⁸ Bez oddziałów instytucji kredytowych, które podlegają badaniu adekwatności kapitałowej razem ze swoją jednostką nadrzędną w jej kraju macierzystym.

Współczynnik wypłacalności banków ogółem według danych NBP ukształtował się na poziomie 13,84%, w bankach komercyjnych 13,89% (5 największych banków – 14,51%, banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – 14,28%, banki giełdowe – 13,95%, banki samochodowe – 19,93%, banki hipoteczne – 16,43%), a w bankach spółdzielczych 13,17%. Osiągnięte współczynniki wypłacalności były we wszystkich grupach wyższe od wymaganego minimum 8,0%, co świadczy o bezpieczeństwie polskiego sektora bankowego. Najwyższe współczynniki wypłacalności uzyskały banki samochodowe – 19,93%, a najniższe banki zrzeszające – 10,31%.

Tabl. 13. Fundusze własne i wymogi kapitałowe w 2009 r.

Wyszczególnienie	Banki Ogółem	Banki Komercyjne	Banki Spółdzielcze
	w mln zł		
Fundusze własne ogółem dla współczynnika wypłacalności...	89 765,2	83 682,6	6 082,6
Fundusze własne podstawowe	86 391,7	80 648,4	5 743,3
Fundusze własne uzupełniające	9 908,7	9 514,6	394,1
(-) Zmniejszenia podstawowych i uzupełniających funduszy własnych.....	-6 535,3	-6 480,5	-54,9
(-) W tym: z funduszy własnych podstawowych	-5 227,9	-5 179,7	-48,3
(-) W tym: z funduszy własnych uzupełniających	-1 307,4	-1 300,8	-6,6
Fundusze własne podstawowe ogółem do obliczania współczynnika wypłacalności.....	81 163,8	75 468,8	5 695,1
Fundusze własne uzupełniające ogółem do obliczania współczynnika wypłacalności.....	8 601,3	8 213,8	387,5
Wymogi kapitałowe	54 122,4	50 482,8	3 639,6
Wymogi kapitałowe razem dla następujących rodzajów ryzyka: kredytowego, kredytowego kontrahenta, rozmycia i dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie.....	47 212,0	44 070,8	3 141,2
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia – dostawy	35,4	35,4	–
Wymogi kapitałowe razem dla następujących rodzajów ryzyka: cen kapitałowych papierów wartościowych, cen instrumentów dłużnych, cen towarów i walutowego	279,0	278,4	0,6
Wymogi kapitałowe razem z tytułu ryzyka operacyjnego	5 962,2	5 466,8	495,4
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych	571,2	571,2	–
Inne i przejściowe wymogi kapitałowe.....	62,7	60,3	2,4
Nadwyżka (+) funduszy własnych.....	35 642,7	33 199,7	2 443,0
Współczynnik wypłacalności w %.....	13,29	13,28	13,37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

Tabl. 14. Fundusze własne i wymogi kapitałowe w 2010 r.

Wyszczególnienie	Banki Ogółem	Banki Komercyjne	Banki Spółdzielcze
	w mln zł		
Fundusze własne ogółem dla współczynnika wypłacalności...	100 318,7	93 367,8	6 950,9
Fundusze własne podstawowe	98 212,6	91 641,1	6 571,4
Fundusze własne uzupełniające	11 398,2	10 962,1	436,1
(-) Zmniejszenia podstawowych i uzupełniających funduszy własnych.....	-9 292,1	-9 235,5	-56,6
(-) W tym: z funduszy własnych podstawowych	-7 715,6	-7 668,0	-47,6
(-) W tym: z funduszy własnych uzupełniających	-1 576,5	-1 567,5	-9,0
Fundusze własne podstawowe ogółem do obliczania współczynnika wypłacalności.....	90 497,0	83 973,2	6 523,8
Fundusze własne uzupełniające ogółem do obliczania współczynnika wypłacalności.....	9 821,7	9 394,6	427,1
Wymogi kapitałowe	58 218,7	53 996,7	4 221,9
Wymogi kapitałowe razem dla następujących rodzajów ryzyka: kredytowego, kredytowego kontrahenta, rozmycia i dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie.....	50 771,1	47 205,8	3 565,3
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia – dostawy	35,1	35,1	–
Wymogi kapitałowe razem dla następujących rodzajów ryzyka: cen kapitałowych papierów wartościowych, cen instrumentów dłużnych, cen towarów i walutowego	455,7	455,0	0,7
Wymogi kapitałowe razem z tytułu ryzyka operacyjnego	6 269,5	5 732,8	536,6
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych	506,9	506,9	–
Inne i przejściowe wymogi kapitałowe.....	180,4	61,1	119,3
Nadwyżka (+) funduszy własnych	42 100,0	39 371,1	2 728,9
Współczynnik wypłacalności w %	13,84	13,89	13,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

IV.3. RACHUNEK PRZEPIŃYWÓW PIENIĘŻNYCH

Pomimo wzrostu zysku operacyjnego sektora bankowego w 2010 r. (do 11,5 mld zł), przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej banków ogółem zmniejszyły się o 33,8% i wyniosły 15,0 mld zł. Na tę sytuację wpłynęły przeprowadzone korekty zysku głównie o zmiany stanów aktywów i zobowiązań operacyjnych (z wyłączeniem gotówki i jej ekwiwalentów). Podczas, gdy w 2009 r. wystąpiła w tej pozycji nadwyżka w wysokości 15,5 mld zł, to rok 2010 zamknął się na poziomie tylko 1,8 mld zł. Banki komercyjne, których wynik netto wzrósł o 39,2%, osiągnęły przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej o wartości 13,1 mld zł (o 40,1% mniejsze niż w 2009 r.). W poszczególnych grupach banków komercyjnych, pod tym względem, sytuacja była zróżnicowana. Pięć największych banków osiągnęło ponad 3-krotnie wyższe przepływy pieniężne netto z działalności

operacyjnej, a banki giełdowe o 88,2%. Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego uzyskały przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej o 60,0% niższe, banki hipoteczne o 71,5% niższe, a banki samochodowe o 47,8% pogłębiając przewagę wydatków do wpływów w tym zakresie. Banki spółdzielcze, które osiągnęły w 2010 r. wynik netto tylko o 7,3% wyższy niż rok wcześniej, powiększyły wartość przepływów pieniężnych netto z działalności operacyjnej o 165,1%¹⁰⁹ do 1,9 mld zł.

Działalność inwestycyjna banków ogółem w 2010 r. koncentrowała się prawie w 3/4 (2/3 w 2009 r.) na obrocie aktywami trwałymi przeznaczonymi do sprzedaży. Za tę sytuację odpowiadały banki komercyjne, które zrealizowały prawie w całości wpływy i wydatki z działalności inwestycyjnej sektora bankowego (w tym banki giełdowe ponad 76,0%, pięć największych banków ponad 61,0% a banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – około 7,0%). Udział banków spółdzielczych w tych wpływach i wydatkach nie przekraczał 0,1%, ale miały one inną strukturę niż w bankach komercyjnych. Po około 42,0% przepływów z działalności inwestycyjnej banków spółdzielczych związane było z nabywaniem i zbywaniem aktywów trwałych oraz inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności, co świadczy o dłuższym horyzoncie czasowym inwestycji tych banków.

Pomimo wzrostu wpływów i wydatków z działalności inwestycyjnej odpowiednio o 87,9% i 84,5%, działalność ta zamknęła się deficytem w wysokości 14,6 mld zł, tj. o 3,6% więcej niż rok wcześniej. Spośród wszystkich grup banków, nadwyżkę z działalności inwestycyjnej osiągnęły tylko banki zrzeszające i banki samochodowe.

Działalność finansowa banków ogółem zakończyła się nadwyżką wpływów nad wydatkami w kwocie około 2,7 mld zł, co stanowiło wzrost o 147,0% w stosunku do roku poprzedniego. Z nadwyżki z działalności finansowej w kwocie 2,5 mld zł wypracowanej przez banki komercyjne, 2,2 mld zł pochodziło od pięciu największych banków. Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego osiągnęły 2,5 mld zł nadwyżki, natomiast banki giełdowe zanotowały 3,5 mld zł deficytu.

Poprawa sytuacji rynkowej pozwoliła na wypłatę w 2010 r. wyższej dywidendy akcjonariuszom banków (4,4 mld zł wobec 1,8 mld zł w 2009 r.). Nie wystąpiła natomiast konieczność dokapitalizowania banków przez akcjonariuszy, stąd wartość przeprowadzanych emisji akcji i innych instrumentów kapitałowych wynosiła 4,3 mld zł, wobec 7,6 mld zł w roku poprzednim (spadek o 43,5%).

¹⁰⁹ przy niższej bazie odniesienia dla 2009 r.

Tak jak działalność inwestycyjna, przepływy z działalności finansowej sektora bankowego koncentrowały się w bankach komercyjnych, które miały 99,4% udziału we wpływach i 99,7% w wydatkach (w tym banki giełdowe 57,1% we wpływach i 68,1% w wydatkach, banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego odpowiednio 26,9% i 22,9%, a pięć największych banków 17,2% i 13,3%).

Tabl. 15. Wybrane pozycje rachunku przepływów pieniężnych w 2009 r.

Wyszczególnienie	Banki Ogółem	Banki Komercyjne	Banki Spółdzielcze
	w mln zł		
Rachunek przepływów pieniężnych, działalność operacyjna			
Zysk (Strata) przypadający na jednostkę dominującą.....	8 404,2	7 718,3	685,9
Korekty do uzgodnienia zysku (straty) netto ze środkami pieniężnymi netto z działalności operacyjnej.....	1 635,2	1 502,8	132,4
Przepływy wynikające z zysków z działalności operacyjnej przed uwzględnieniem zmian aktywów i zobowiązań z działalności operacyjnej.....	10 039,4	9 221,1	818,3
(Wzrost) spadek aktywów i zobowiązań operacyjnych (z wyłączeniem gotówki i ekwiwalentów).....	15 475,5	15 602,4	-126,9
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.....	25 514,9	24 823,5	691,4
Zmiana stanu należności/zobowiązań z tytułu podatku dochodowego dotyczącego działalności operacyjnej.....	-2 911,8	-2 919,1	7,3
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej.....	22 603,1	21 904,4	698,7
Rachunek przepływów pieniężnych, działalność inwestycyjna			
Wpływy związane z działalnością inwestycyjną.....	339 276,4	339 091,0	185,4
Wydatki związane z działalnością inwestycyjną.....	353 370,1	352 924,1	446,1
Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną.....	-14 093,8	-13 833,1	-260,7
Rachunek przepływów pieniężnych, działalność finansowa			
Wpływy z działalności finansowej.....	31 248,4	31 055,0	193,4
Wydatki z działalności finansowej.....	30 166,7	30 058,4	108,4
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej.....	1 081,7	996,6	85,0
Różnice kursowe z przeliczenia środków pieniężnych.....	-33,4	-33,2	-0,1
Zwiększenie środków pieniężnych netto.....	9 557,7	9 034,7	523,0
Środki pieniężne na początku okresu.....	78 956,5	74 851,4	4 105,1
Środki pieniężne na koniec okresu.....	88 514,2	83 886,1	4 628,0
Składniki środków pieniężnych			
Gotówka w kasie.....	15 422,9	14 075,1	1 347,8
Należności od banków centralnych.....	38 283,8	38 042,2	241,6
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu.....	2 668,6	2 372,6	296,0
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat).....	46,8	0,0	46,8
Aktywa dostępne do sprzedaży.....	3 692,7	3 661,0	31,7
Kredyty i inne należności (razem z leasingiem finansowym).....	20 518,6	18 277,6	2 241,0
Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności.....	2 695,5	2 374,3	321,2
Inne inwestycje krótkoterminowe o wysokiej płynności.....	5 137,5	5 043,1	94,3
Przekroczenie salda na rachunkach banku płatnych na żądanie (jeśli są integralną częścią zarządzania środkami pieniężnymi).....	47,7	40,2	7,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

W 2010 r. dodatnie saldo z działalności operacyjnej i finansowej banków było zbliżone do wartości salda ujemnego z działalności inwestycyjnej. Pozostała, niewykorzystana nadwyżka środków pieniężnych w kwocie 3,0 mld zł, powiększyła ich stan z początku 2010 roku do prawie 91,0 mld zł, tj. o 3,5%. W grupie banków komercyjnych stan środków pieniężnych zwiększył się o 1,5% do 85,6 mld zł, a w bankach spółdzielczych - przy niskiej bazie odniesienia - o 49,9%, do 5,4 mld zł.

Tabl. 16. Wybrane pozycje rachunku przepływów pieniężnych w 2010 r.

Wyszczególnienie	Banki Ogółem	Banki Komercyjne	Banki Spółdzielcze
	w mln zł		
Rachunek przepływów pieniężnych, działalność operacyjna			
Zysk (Strata) przypadający na jednostkę dominującą.....	11 476,9	10 741,2	735,8
Korekty do uzgodnienia zysku (straty) netto ze środkami pieniężnymi netto z działalności operacyjnej.....	2 512,4	2 323,0	189,5
Przepływy wynikające z zysków z działalności operacyjnej przed uwzględnieniem zmian aktywów i zobowiązań z działalności operacyjnej.....	13 989,4	13 064,1	925,2
(Wzrost) spadek aktywów i zobowiązań operacyjnych (z wyłączeniem gotówki i ekwiwalentów).....	1 812,4	879,5	932,8
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.....	15 801,7	13 943,7	1 858,1
Zmiana stanu należności/zobowiązań z tytułu podatku dochodowego dotyczącego działalności operacyjnej.....	-837,0	-831,1	-5,9
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej.....	14 964,7	13 112,6	1 852,1
Rachunek przepływów pieniężnych, działalność inwestycyjna			
Wpływy związane z działalnością inwestycyjną.....	637 529,4	637 282,6	246,8
Wydatki związane z działalnością inwestycyjną.....	652 125,0	651 640,5	484,6
Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną.....	-14 595,6	-14 357,9	-237,8
Rachunek przepływów pieniężnych, działalność finansowa			
Wpływy z działalności finansowej.....	47 895,2	47 600,4	294,8
Wydatki z działalności finansowej.....	45 223,4	45 102,6	120,8
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej.....	2 671,7	2 497,7	174,0
Różnice kursowe z przeliczenia środków pieniężnych.....	5,4	5,3	0,0
Zwiększenie środków pieniężnych netto.....	3 046,2	1 257,8	1 788,4
Środki pieniężne na początku okresu.....	87 926,0	84 340,7	3 585,3
Środki pieniężne na koniec okresu.....	90 972,2	85 598,5	5 373,7
Składniki środków pieniężnych			
Gotówka w kasie.....	12 752,3	11 291,6	1 460,8
Należności od banków centralnych.....	38 865,2	38 569,9	295,2
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu.....	4 830,7	4 307,8	522,9
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat).....	1 732,7	1 695,7	37,1
Aktywa dostępne do sprzedaży.....	2 531,1	2 505,8	25,3
Kredyty i inne należności (razem z leasingiem finansowym).....	24 066,4	21 609,1	2 457,3
Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności.....	3 033,1	2 574,4	458,7
Inne inwestycje krótkoterminowe o wysokiej płynności.....	2 955,9	2 850,8	105,2
Przekroczenie salda na rachunkach banku płatnych na żądanie (jeśli są integralną częścią zarządzania środkami pieniężnymi).....	204,8	193,6	11,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

Na środki pieniężne banków ogółem w końcu 2010 r. składały się głównie należności od banków centralnych – 42,7%, kredyty i inne należności (razem z leasingiem finansowym) – 26,5% oraz gotówka w kasie – 14,0%. Struktura środków pieniężnych w bankach spółdzielczych wyglądała nieco inaczej, ponieważ rzadko przeprowadzały operacje bezpośrednie z bankami centralnymi. Struktura środków pieniężnych banków spółdzielczych składała się głównie z kredytów i innych należności (razem z leasingiem finansowym) – 45,7%, gotówki w kasie – 27,2% oraz aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu – 9,7%.

IV.4. WYNIKI FINANSOWE POLSKIEGO SEKTORA BANKOWEGO

Po okresie spowolnienia gospodarczego, w 2010 r. miało miejsce stopniowe umacnianie tendencji wzrostowych w polskiej gospodarce, co przełożyło się na poprawę wyników i zwiększenie stabilności sektora bankowego. Powiększyła się w tym okresie baza depozytowa banków przy jednoczesnym zaostrzeniu ich polityki kredytowej i wyhamowaniu akcji kredytowej w pewnych obszarach. Pomimo to banki znacząco poprawiły swoje wyniki finansowe, zwiększyły sumę bilansową i podniosły bazę kapitałową.

Bilans

Suma bilansowa sektora bankowego na dzień 31 grudnia 2010 r. wyniosła 1158,6 mld zł (wzrost o 9,6% w stosunku do roku poprzedniego). Sumę tą wypracowały głównie banki komercyjne, które posiadały 93,9% aktywów ogółem (94,2% w 2009 r.), zaś banki spółdzielcze – 6,1% (5,8% w 2009 r.). Zwiększenie udziału grupy banków spółdzielczych w sumie bilansowej banków ogółem było spowodowane wyższą dynamiką ich aktywów (wzrost o 14,1%) w stosunku do dynamiki banków komercyjnych (wzrost o 9,4%). Wśród tych ostatnich najwyższym wskaźnikiem dynamiki aktywów wyróżniły się banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego, gdzie wzrost wartości sumy bilansowej wyniósł 25,3%. Pięć największych banków zgromadziło 43,0% aktywów sektora bankowego, w kwocie 499,0 mld zł. Jednak z racji niskiego tempa wzrostu (o 6,9%) ich udział w aktywach sektora w 2010 r. spadł o 1,1 pkt proc. Grupa banków prowadzących działalność maklerską i banków giełdowych wykazała się zbliżonym tempem wzrostu aktywów (odpowiednio 12,6% i 11,8%), wyższym od wzrostu całego sektora bankowego, dzięki czemu ich udziały w sumie bilansowej wszystkich banków wzrosły w porównaniu do 2009 r. do 62,7% i 66,2%. Banki samochodowe oraz hipoteczne zarejestrowały w końcu 2010 r. spadek wartości sumy bilansowej (odpowiednio o 2,8% i o 3,9%).

W strukturze aktywów dużą rolę odgrywały kredyty i inne należności (w tym leasing finansowy), których udział na koniec 2010 r. wyniósł 70,1%, osiągając kwotę 812,5 mld zł. W stosunku do roku poprzedniego ich wartość wzrosła o 9,5%, w tym 98,5% tej kwoty stanowiły kredyty i pożyczki, których wartość na koniec 2010 r. wyniosła około 800,0 mld zł, natomiast pozostałą część – instrumenty dłużne (12,5 mld zł). Wartość instrumentów dłuższych wzrosła o 29,6% wobec 2009 r., pozycja ta występowała głównie w aktywach banków komercyjnych (z czego 64,4% należało do pięciu największych banków).

Tabl. 17. **Podstawowe dane ze sprawozdań banków**

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Suma bilansowa.....	1 056 677	1 158 572	109,6
Kredyty i pożyczki.....	731 831	799 962	109,3
w tym dla sektora niefinansowego	617 389	669 035	108,4
Kredyty na nieruchomości	273 119	321 202	117,6
gospodarstwa domowe	223 843	274 487	122,6
przedsiębiorstwa.....	47 309	44 185	93,4
Pozostałe kredyty	344 270	347 832	101,0
gospodarstwa domowe	182 794	189 332	103,6
przedsiębiorstwa.....	160 756	157 672	98,1
Depozyty	738 997	816 311	110,5
w tym sektora niefinansowego	562 485	616 694	109,6
gospodarstwa domowe.....	382 999	418 687	109,3
przedsiębiorstwa	165 124	182 785	110,7
Kapitały.....	103 425	116 037	112,2
Wynik działalności bankowej, w tym z tytułu:	49 643	53 072	106,9
odsetek.....	26 391	30 873	117,0
opłat i prowizji.....	12 484	13 767	110,3
Wynik finansowy netto roku bieżącego	8 404	11 477	136,6
zysk.....	10 119	12 742	125,9
strata	1 715	1 265	73,8
Udział kredytów z utratą wartości dla sektora niefinansowego	7,7%	8,6%	x

Źródło: NBP

Udzielone przez banki komercyjne kredyty i pożyczki stanowiły 92,9% całości, a ich wartość wzrosła w 2010 r. o 8,9%. Największą dynamikę w tej kategorii odnotowano w bankach ze 100% udziałem kapitału zagranicznego (wzrost o 15,6%) oraz bankach spółdzielczych (o 15,0%). Konsekwencją tego był wzrost udziału tej grupy banków

w kredytach i pożyczkach sektora bankowego odpowiednio do poziomu 15,3% oraz 7,1%. Wysokim tempem wzrostu kredytów i pożyczek wykazały się również banki giełdowe i banki prowadzące działalność maklerską (odpowiednio o 13,5% i o 13,4%). Natomiast w małych bankach specjalistycznych (samochodowych i hipotecznych) kwota udzielonych kredytów i pożyczek spadła w porównaniu z rokiem 2009 odpowiednio o 2,3% i o 3,8%.

Przeważający udział kredytów i pożyczek stanowiły w badanym okresie kredyty i pożyczki dla sektora niefinansowego (92,8%), który w końcu 2010 r. wynosił 669,0 mld zł (wzrost o 8,4%). Udziały instytucji sektora finansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych stanowiły po 3,6%. Wartość kredytów i pożyczek udzielonych sektorowi budżetowemu wyniosła 26,0 mld zł, w tym 25,1 mld zł stanowiły kredyty i pożyczki instytucji samorządowych (wzrost o 29,2% wobec 2009 r.). Wzrost finansowania tych instytucji wynikał ze zgłaszanego zapotrzebowania na współfinansowanie projektów dotowanych ze środków unijnych, bądź na finansowanie deficytu budżetowego. W 2010 r. zmniejszyła się kwota kredytów i pożyczek udzielonych przez banki instytucjom rządowym i samorządowym w walutach obcych (spadek o 38,0%), a w sektorze finansowym odnotowano wzrost o 26,3% w tym obszarze.

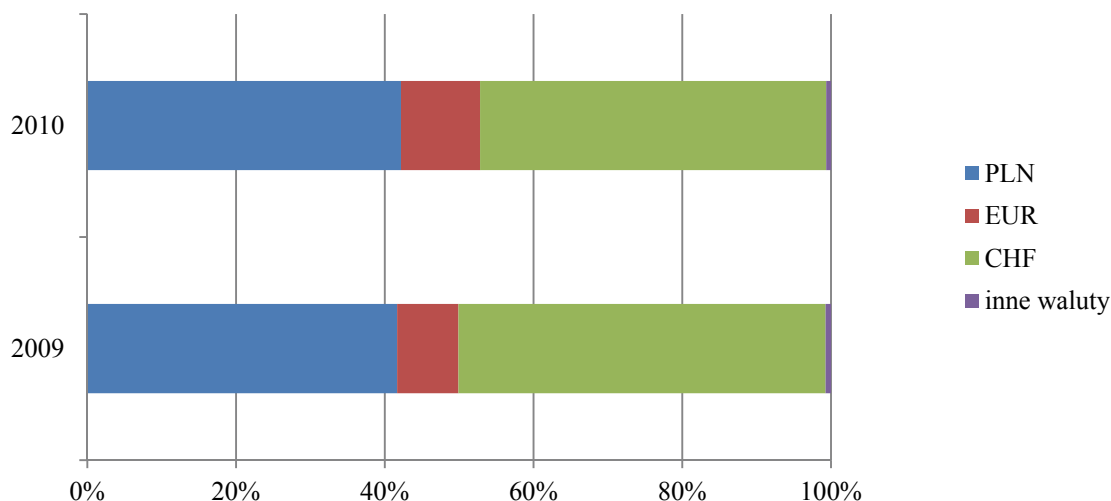
Banki komercyjne udzieliły 97,0% kredytów i pożyczek dla sektora finansowego i 94,2% dla sektora niefinansowego. Udział pięciu największych banków wyniósł odpowiednio 62,3% oraz 42,7%. W kredytach i pożyczkach sektora instytucji rządowych i samorządowych grupa banków komercyjnych miała niższy udział (86,7%) niż w całości kredytów i pożyczek z uwagi na rolę banków spółdzielczych w finansowaniu działalności instytucji lokalnych. Wartość udzielonych sektorowi budżetowemu kredytów i pożyczek przez banki komercyjne wzrosła o 1,8 pkt proc. do poziomu 13,3%.

W roku 2010 zmianie uległa struktura walutowa kredytów i pożyczek. W sektorze niefinansowym kredyty i pożyczki w walutach obcych wzrosły o 10,7%, szybciej niż kwota wszystkich kredytów i pożyczek tego sektora, osiągając udział 34,6% w ogólnej wartości kredytów. Prawie połowę kredytów i pożyczek sektora niefinansowego stanowiły kredyty na nieruchomości, które w efekcie wzrostu o 17,6% osiągnęły wartość 321,2 mld zł. Większość z tego portfela kredytów (57,8%) banki udzieliły w walutach obcych, co stanowiło łączną kwotę 185,7 mld zł¹¹⁰.

¹¹⁰ Na przyrost wartości kredytów walutowych duży wpływ miały różnice kursowe. Zgodnie z oceną UKNF różnice kursowe spowolniły dynamikę portfela kredytów mieszkaniowych o 9,8 pkt proc.; *Raport o sytuacji banków w 2010 r.*, (2011), UKNF, Warszawa, s. 18

Ponad 80,0% kredytów na nieruchomości w walutach obcych sektora niefinansowego stanowiły kredyty udzielone we frankach szwajcarskich, które wzrosły w badanym okresie o 10,9%, osiągając w końcu 2010 r. wartość 149,5 mld zł. Kwota kredytów nominowanych w euro w porównaniu do poprzedniego roku wzrosła o 52,0% i wynosiła 34,0 mld zł, zwiększając swój udział w kredytach na nieruchomości do 11,0%. Wartość kredytów na nieruchomości nominowanych w euro dla gospodarstw domowych wzrosła o 12,0 mld zł. W pozostałych grupach klientów z sektora niefinansowego odnotowano spadek kredytów na nieruchomości nominowanych w euro: przedsiębiorstwa – o 3,4%, instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych – o 16,0%. Przyczyną wzrostu znaczenia euro jako waluty kredytów na nieruchomości należy upatrywać w zmniejszeniu różnic w zakresie stóp procentowych w strefie euro i w Szwajcarii oraz w stosunkowo łatwiejszym dostępie banków posiadających powiązania kapitałowe z międzynarodowymi instytucjami finansowymi przy finansowaniu akcji kredytowej w euro.

Wykres 47. **Struktura walutowa kredytów na nieruchomości**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

Wartość kredytów udzielonych w złotówkach zwiększyła się o 21,6 mld zł (o 19,0%) i wyniosła w końcu 2010 r. 135,5 mld zł. Najwyższą dynamikę wzrostu kredytów na nieruchomości w badanym okresie odnotowano dla gospodarstw domowych (wzrost o 29,3%) i instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych (wzrost o 28,8%).

Ponad 85,0% kredytów na nieruchomości stanowiły w badanym okresie kredyty udzielone gospodarstwom domowym, przy czym udział ten zwiększył się w stosunku do roku poprzedniego o 3,0 pkt proc. W końcu 2010 r. kredyty te osiągnęły wartość 274,0 mld zł. Kwota kredytów na nieruchomości dla przedsiębiorstw wyniosła 44,0 mld zł. W porównaniu

do 2009 r. wartość ta zmniejszyła się o 6,6%, konsekwencją tego był spadek ich udziału w portfelu kredytów dla sektora niefinansowego. Przyczyny takiej tendencji wynikać mogą ze wzrostu znaczenia finansowania przedsiębiorstw źródłami finansowania pochodzącymi m.in. z emisji dłużnych papierów wartościowych, czy leasingu.

Na finansowanie nieruchomości mieszkaniowych było przeznaczonych 89,0% kredytów na nieruchomości, w końcu 2010 r. stanowiły one wartość 284,5 mld zł. W porównaniu do roku 2009 nastąpił ich znaczny wzrost (o 20,2%), a 11,0% kredytów na nieruchomości było przeznaczone na finansowanie nieruchomości komercyjnych oraz pozostałych.

Pozostałe kredyty sektora niefinansowego wyniosły w 2010 r. 347,8 mld zł, odnotowując w badanym okresie niewielki wzrost w wysokości 1,0%. Przeważający udział tych kredytów udzielany był w złotówkach, stanowiąc 86,0% tej kwoty, ponadto odnotowano wzrost wartości kredytów w złotówkach o 2,5% w relacji do roku poprzedniego. W 2010 r. wystąpił spadek pozostałych kredytów nominowanych w walutach obcych (o 12,0%), w szczególności w euro. Przyczyną tej sytuacji było mniejsze zainteresowanie przedsiębiorstw tą formą kredytowania. Z racji znacznie niższej podstawy odniesienia, spadku tego nie zdołał zniwelować wzrost pozostałych kredytów udzielonych w euro dla gospodarstw domowych (o 23,6%). Pozostałe 54,0% kredytów banki udzieliły gospodarstwom domowym, w kwocie 189,0 mld zł, która w porównaniu do 2009 r. wzrosła o 3,5%. W portfelu pozostałych kredytów udzielonych przedsiębiorstwom banki odnotowały w badanym okresie spadek o 2,0% do poziomu 157,6 mld zł.

Kredyty zabezpieczone hipoteką wyniosły 355,1 mld zł w 2010 r. i w porównaniu do roku poprzedniego ich wartość wzrosła o 23,7%, czyli o 68,0 mld zł. Prawie połowę kredytów hipotecznych banki udzieliły w złotówkach, a 39,0% we frankach szwajcarskich. Podmioty sektora niefinansowego zaciągnęły 354,8 mld zł kredytów hipotecznych (czyli 99,9%), w tym 267,0 mld zł (75,0%) trafiło do gospodarstw domowych.

Kredyty dla rolnictwa wyniosły w końcu 2010 r. 20,3 mld zł, w tym preferencyjne 16,0 mld zł. Kredytowanie rolnictwa opierało się na udzielaniu kredytów gospodarstwom domowym (91,0%)¹¹¹. Wartość tych kredytów zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 8,2%. Banki spółdzielcze udzieliły w badanym okresie 64,0% kredytów dla rolnictwa. Tak duży udział tej grupy banków, w porównaniu do ich udziału w kredytach

¹¹¹ W ramach gospodarstw domowych wyróżniono rolników indywidualnych, przedsiębiorców indywidualnych oraz osoby prywatne.

i pożyczkach ogółem, wiąże się z lokalnym charakterem działalności banków spółdzielczych oraz ich specjalizacji.

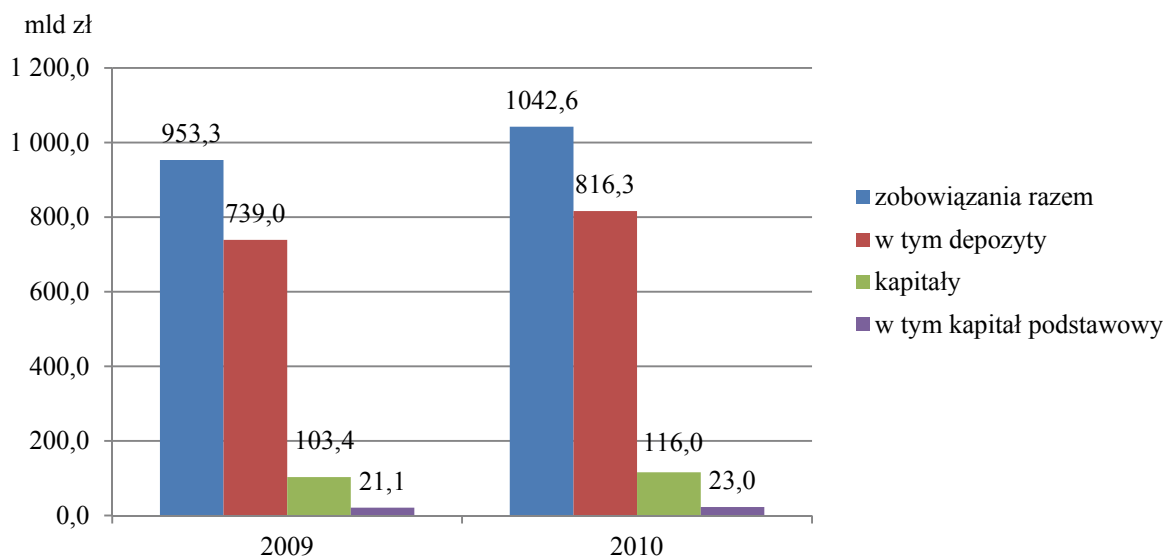
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów sektora niefinansowego wyniosły w badanym okresie 30,7 mld zł, co stanowiło 99,0% wszystkich odpisów. Wartość ta wzrosła w porównaniu do roku poprzedniego o 25,8%, czyli o 6,3 mld zł, co wynikało głównie z dużego wzrostu odpisów na pozostałe kredyty (o 23,4%, czyli o 5,0 mld zł) oraz na kredyty na nieruchomości mieszkaniowe (o 56,0%, czyli 1,0 mld zł). Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów gospodarstw domowych stanowiły w badanym okresie 73,0% odpisów sektora niefinansowego i w ciągu roku udział ten wzrósł o 6,0 pkt proc., osiągając wartość 22,3 mld zł. Zwiększenie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów było wynikiem szybkiego wzrostu (o 20,0%) portfela kredytów z utratą wartości. Przyczyna tej niekorzystnej dla banków tendencji wynikała z łagodnej polityki udzielania kredytów w czasie ożywionego rozwoju akcji kredytowej, a następnie pogorszenia się zdolności podmiotów gospodarczych i gospodarstw domowych do regulowania swoich zobowiązań w wyniku spowolnienia rozwoju gospodarczego.

Znaczącą pozycję w aktywach sektora bankowego stanowiły w 2010 r. aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (13,7%); ich kwota wyniosła 158,3 mld zł, odnotowując w porównaniu do roku poprzedniego wzrost o 31,0%. Banki komercyjne posiadały 99,5% tychże aktywów finansowych, z czego połowa należała do aktywów pięciu największych banków. Najwyższe tempo wzrostu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odnotowano w grupie banków ze 100% udziałem kapitału zagranicznego (74,0%), co było przyczyną zwiększenia ich udziału do 13,0% w tej pozycji aktywów całego sektora. Wśród aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w badanym okresie instrumenty dłużne miały najwyższy udział (99,0%), osiągając kwotę 156,0 mld zł.

Główną pozycję pasywów sektora bankowego stanowiły zobowiązania. W badanym okresie zwiększyły się one o 10,4%, osiągając 1 042,5 mld zł. Wysoką dynamikę w tym zakresie odnotowano w bankach ze 100% udziałem kapitału zagranicznego, których zobowiązania wzrosły o 25,2%. Większość (93,9%) zobowiązań banków ogółem przypadało na grupę banków komercyjnych, zaś 6,1% na banki spółdzielcze. Wzrost zobowiązań banków spółdzielczych wynosił 15,1%, a banków komercyjnych 10,1% w relacji do roku poprzedniego. Udział grupy banków spółdzielczych w zobowiązaniach sektora bankowego ogółem zwiększył się o 0,3 pkt proc. Szybciej niż w całym sektorze bankowym rosły zobowiązania w bankach giełdowych i bankach prowadzących działalność maklerską (wzrost odpowiednio o 12,5% i o 12,0%), dzięki czemu wzrósł ich udział w zobowiązaniach banków

ogółem do poziomu 65,5% i 61,9%. Zobowiązania banków samochodowych i hipotecznych zmniejszyły się o 0,2 pkt proc. i o 3,5 pkt proc. w porównaniu do 2009 r.

Wykres 48. Pasywa polskiego sektora bankowego

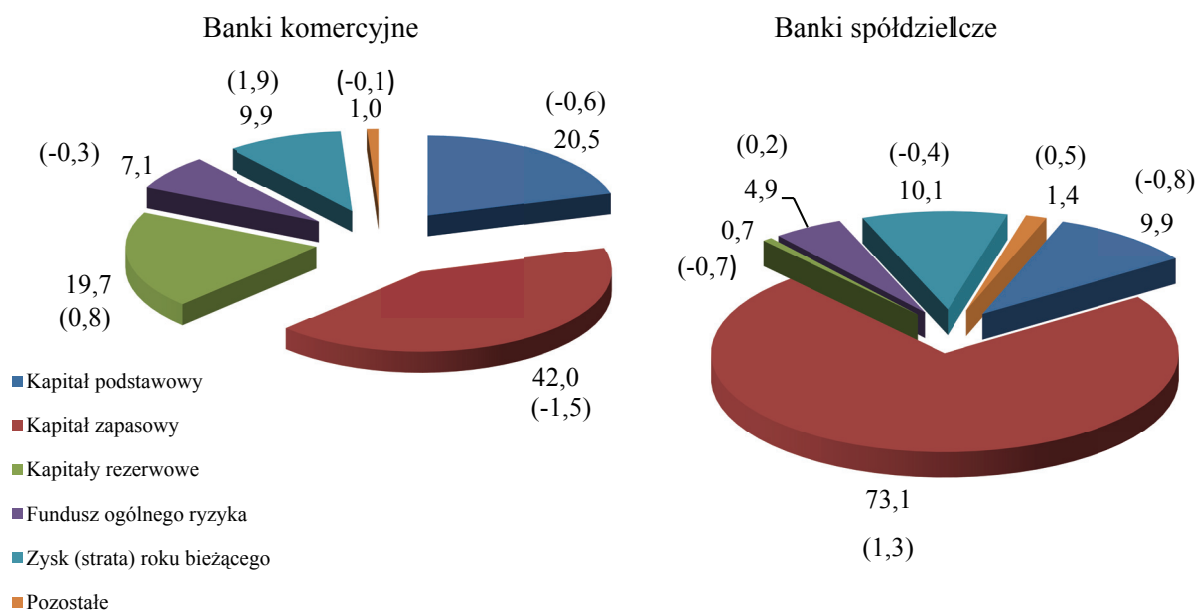
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

Duży wpływ na przyrost zobowiązań banków ogółem miały zobowiązania wyceniane według zamortyzowanego kosztu (ich udział w zobowiązaniach banków w 2010 r. wyniósł 94,1% i zwiększył się o 0,9 pkt proc.), a wśród nich depozyty. W badanym okresie wzrosły one o 10,5%, osiągając wartość 816,3 mld zł. Dzięki temu udział depozytów w pasywach sektora bankowego wzrósł o 0,5 pkt proc. do wysokości 70,5%.

Kapitały sektora bankowego w Polsce wyniosły w końcu 2010 r. 116,0 mld zł (wzrost o 12,2% wobec roku poprzedniego). Głównym źródłem przyrostu kapitałów były zatrzymane zyski, nowe emisje akcji oraz zwiększenie wartości udziałów. Udział kapitałów w pasywach banków wzrósł o 0,2 pkt proc. do poziomu 10,0%. Kapitały banków komercyjnych stanowiły 93,7% kapitałów sektora bankowego, przy czym udział ten pozostał prawie bez zmian w stosunku do roku poprzedniego, jego wartość wyniosła 108,7 mld zł. Kapitały banków spółdzielczych osiągnęły w 2010 r. wartość 7,3 mld zł i były wyższe o 11,8% w relacji do 2009 r. Najwyższym tempem wzrostu wartości kapitałów wykazały się w badanym okresie banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego (o 26,9%), których kapitały osiągnęły wartość 11,6 mld zł, co stanowiło 10,0% kapitałów sektora bankowego. Stosunkowo wysoką dynamiką tej pozycji wykazały się również banki prowadzące działalność maklerską (wzrost o 17,2%). Banki samochodowe i hipoteczne zanotowały w badanym okresie spadek wartości kapitałów odpowiednio o 14,6% i o 6,9%.

W strukturze kapitałów sektora bankowego najwyższy udział należał do kapitałów zapasowych, które stanowiły 43,9% sumy kapitałów ogółem, zmniejszając się w stosunku do roku poprzedniego o 1,4 pkt proc. Kapitał podstawowy stanowił 19,8% kapitałów banków i wynosił 23,0 mld zł w końcu 2010 r. Pomimo odnotowanego wzrostu o 8,8%, udział kapitału podstawowego w kapitałach sektora bankowego zmniejszył się o 0,6 pkt proc. Trzecim pod względem wielkości składnikiem kapitałów banków były kapitały rezerwowe, których udział w 2010 r. wynosił 18,5%, osiągając wartość 21,4 mld zł. W zestawieniu z rokiem 2009 dynamika kapitałów rezerwowych (wzrost o 16,3%) była wyższa niż kapitałów ogółem, w związku z czym ich udział w kapitałach banków zwiększył się o 0,7 pkt proc. W strukturze kapitałów znaczący udział stanowił ponadto zysk roku bieżącego, który stanowił w 2010 r. 9,9%, odznaczając się przy tym najwyższą w kategorii kapitałów dynamiką (wzrost o 36,6% w stosunku do 2009 r.) oraz fundusz ogólnego ryzyka, którego udział w kapitałach ogółem wyniósł 6,9%, zmniejszając się w badanym okresie o 0,4 pkt proc.

Wykres 49. **Struktura kapitałów w bankach komercyjnych i spółdzielczych w 2010 r. w odsetkach (w nawiasach zmiana struktury w relacji do 2009 r. pkt proc.)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

W bankach komercyjnych w 2010 r. udział kapitału podstawowego w kapitałach ogółem wynosił 20,5%, kapitału zapasowego – 42,0%, a kapitałów rezerwowych – 19,7%. W bankach spółdzielczych struktura kapitałów przedstawiała się inaczej: udział kapitału zapasowego był o wiele wyższy w porównaniu do banków komercyjnych i wynosił 73,0%. Kapitały podstawowy i rezerwowy stanowiły mniejszy odsetek kapitałów banków

spółdzielczych (odpowiednio: 9,9% i 0,7%). Przyczyny takiej struktury kapitałów w bankach spółdzielczych należy upatrywać w tym, iż głównym źródłem powiększenia ich kapitałów jest zysk, który zasila kapitał zapasowy. W bankach komercyjnych natomiast zwykle około połowa zysku jest przeznaczana na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy, zaś pozostała część na powiększenie funduszy banku.

Najwyższy udział wśród depozytów stanowiły depozyty sektora niefinansowego 75,6%, choć ich udział w stosunku do roku poprzedniego nieznacznie się zmniejszył (o 0,5 pkt proc.) i wyniósł 616,9 mld zł. Ponad 91,0% tych depozytów zostało ulokowanych w bankach komercyjnych, przy czym wartość depozytów w pięciu największych bankach kształtowała się na poziomie 319,9 mld zł, co stanowiło 51,9% depozytów od sektora niefinansowego. Najwyższą dynamikę pozyskiwania depozytów osiągnęły banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego (wzrost o 35,8% w stosunku do roku poprzedniego), lecz pomimo to, ich udział w rynku depozytów od sektora niefinansowego pozostał nieduży (11,2%). Banki giełdowe i banki prowadzące działalność maklerską odnotowały zbliżone, wyższe niż cały sektor bankowy, tempo wzrostu wartości depozytów (odpowiednio 12,9% i 11,9%), co doprowadziło do wzrostu ich udziałów w depozytach wszystkich banków (74,1% i 68,6%). Banki hipoteczne i samochodowe przyciągnęły znikomą liczbę klientów, czego wynikiem był mały udział w ogólnej sumie depozytów sektora niefinansowego (łącznie poniżej 0,5%).

Najwyższy udział w depozytach ogółem stanowiły depozyty gospodarstw domowych, które w 2010 r. stanowiły 51,3% wszystkich depozytów. W badanym okresie wzrosły one o 9,3%, lecz pomimo to ich udział w depozytach ogółem nieznacznie się zmniejszył (o 0,5 pkt proc.). Wysoką dynamiką (przyrost o 10,7%) i wzrostem udziału w ogólnej sumie depozytów (do poziomu 22,4%) charakteryzowały się depozyty przedsiębiorstw. Tendencję tą należy wiązać z podejmowanymi decyzjami przez zarządzających przedsiębiorstwami o odrzucaniu przedsięwzięć inwestycyjnych oraz z poprawą ich sytuacji finansowej.

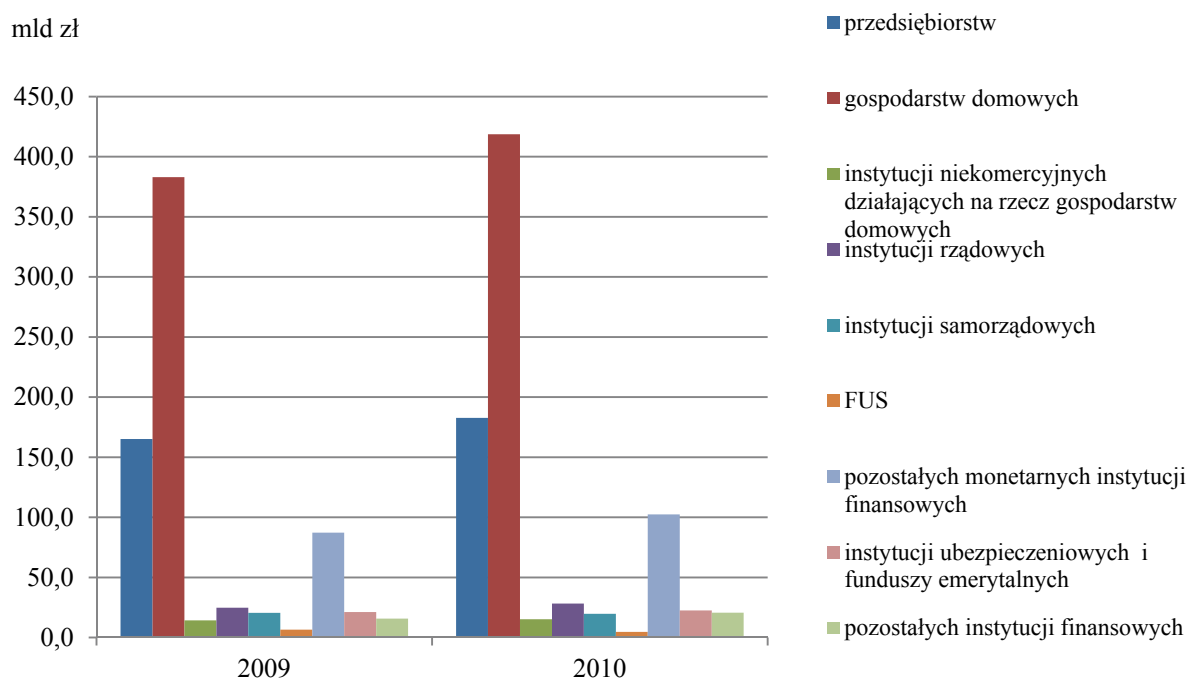
Depozyty instytucji rządowych i samorządowych wzrosły w 2010 r. o 1,9%, osiągając wartość 52,9 mld zł. Depozyty te w strukturze depozytów ogółem stanowiły 6,5%. W bankach komercyjnych instytucje rządowe i samorządowe ulokowały 88,4% swoich depozytów. Banki spółdzielcze odnotowały spadek w tej kategorii depozytów o 0,2 mld zł.

Wartość depozytów instytucji samorządowych i FUS zmniejszyła się w 2010 r., natomiast depozyty instytucji rządowych wykazały się wzrostem o 14,1% w stosunku do roku 2009. W przeciwieństwie do depozytów gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, gdzie największy wzrost odnotowano w grupie depozytów złotych (o 9,9% dla całego

sektora niefinansowego), w badanym okresie znacząco wzrosła wartość depozytów instytucji rządowych i samorządowych w euro, natomiast spadła wartość depozytów w złotówkach i w innych walutach, choć ich udział w depozytach ogółem był nieznaczny (0,3%).

Wysokie tempo wzrostu odnotowano dla depozytów sektora finansowego (wzrost o 17,5% w stosunku do roku 2009), które osiągnęły wartość 145,8 mld zł, stanowiąc 17,9% wszystkich depozytów (nastąpiło zwiększenie ich udziału o 1,1 pkt proc.). Depozyty te podmioty sektora finansowego lokowały w większości w bankach komercyjnych (95,5%).

Wykres 50. **Depozyty polskiego sektora bankowego**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

Rachunek zysków i strat

Przychody z działalności operacyjnej sektora bankowego w końcu 2010 r. wyniosły 105,7 mld zł, zwiększając się w ciągu roku o 3,0%. Banki komercyjne wypracowały 94,5% ww. przychodów, co stanowiło kwotę 99,8 mld zł, lecz w zestawieniu z rokiem 2009 udział ten nieznacznie spadł (o 0,2 pkt proc.). Przyczyną tego spadku był większy wzrost przychodów z działalności operacyjnej w bankach spółdzielczych (7,7% w porównaniu do 2,8% w bankach komercyjnych). W efekcie banki spółdzielcze osiągnęły udział w przychodach z działalności operacyjnej sektora bankowego w wysokości 5,5%, osiągając wartość 5,9 mld zł. Pięć największych banków komercyjnych wypracowało przychody w wysokości 44,1 mld zł, co stanowiło 44,7% przychodów wszystkich banków, jednak wynik ten był o wiele niższy w porównaniu do ich pozycji na rynku depozytów i kredytów. Banki ze

100% udziałem kapitału zagranicznego cechowały się w badanym okresie największym przyrostem przychodów z działalności operacyjnej (o 31,9%), przekładając się na zwiększenie ich udziału w przychodach sektora bankowego do 16,0%, osiągając wysokość 17,0 mld zł. W porównaniu do roku poprzedniego banki giełdowe i banki prowadzące działalność maklerską uzyskały wyższe przychody z działalności operacyjnej odpowiednio o 7,4% i o 7,0%, i wynosiły one 71,1 mld zł oraz 66,1 mld zł. Banki specjalistyczne (samochodowe i hipoteczne) odnotowały spadek przychodów z działalności operacyjnej (odpowiednio o 3,8% i o 24,0%), lecz ich wpływ na wyniki sektora bankowego był nieznaczny ze względu na ich niewielki udział w rynku.

Największym składnikiem przychodów z działalności operacyjnej były przychody z działalności bankowej, stanowiące w badanym okresie 85,7 mld zł. W porównaniu do roku poprzedniego odnotowały wzrost o 0,7%, czyli o 0,6 mld zł.

Przychody z tytułu odsetek w stosunku do roku 2009 wzrosły o 3,0%, osiągając wartość 57,2 mld zł. Na kwotę tę złożyły się głównie odsetki od kredytów i innych należności (łącznie z leasingiem finansowym), które w badanym okresie wyniosły 46,5 mld zł, stanowiąc 81,3% przychodów z tytułu odsetek. Odsetki od kredytów zwiększyły się w porównaniu do roku poprzedniego o 1,2%. Drugim znaczącym składnikiem przychodów z tytułu odsetek (11,4% tychże przychodów) były odsetki od aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, które w 2010 r. wyniosły 6,5 mld zł i wzrosły o 16,5% w relacji do 2009 r. Koszty z tytułu odsetek zmniejszyły się znacząco w badanym okresie (o 9,6%) i osiągnęły w końcu 2010 r. wartość 26,3 mld zł. Spadek wyniósł 2,8 mld zł, na co złożyło się głównie zmniejszenie kosztów odsetek od depozytów. Bezpośrednim rezultatem wzrostu przychodów z tytułu odsetek i spadku odpowiadających im kosztów była znacząca poprawa wyniku z tytułu odsetek, który w ciągu 2010 r. wzrósł o 17,0%, osiągając wartość 30,8 mld zł.

Na przychody z działalności bankowej, oprócz przychodów z tytułu odsetek, znacząco wpływały również przychody z tytułu opłat i prowizji, których udział w badanym okresie wyniósł 20,2%, osiągając wartość 17,3 mld zł. W zestawieniu z rokiem 2009 przychody te wzrosły o 6,8%, co było wynikiem zwiększenia opłat i prowizji za korzystanie z produktów i usług bankowych, rozwoju akcji kredytowej oraz ożywienia na rynku kapitałowym. Koszty z tytułu opłat i prowizji zmniejszyły się o 4,8%, stanowiąc w końcu 2010 r. kwotę 3,5 mld zł.

Koszty działalności operacyjnej wyniosły w badanym okresie 91,5 mld zł, odnotowując w zestawieniu z poprzednim rokiem niewielki spadek o 1,0%. Banki komercyjne wygenerowały 94,6% tych kosztów, co stanowi kwotę 86,5 mld zł, rejestrując przy tym ich niewielki spadek o 1,5% w stosunku do roku 2009. Udział banków

spółdzielczych w kosztach działalności operacyjnej wyniósł 5,4% w 2010 r., wzrastając w ciągu roku o 0,5 pkt proc., osiągając 4,9 mld zł. Przy czym banki spółdzielcze odnotowały wzrost tychże kosztów o 7,5%. Pięć największych banków komercyjnych wykazało koszty działalności operacyjnej na poziomie 34,1 mld zł, rejestrując w porównaniu do roku poprzedniego spadek o 1,8%, co w rezultacie kształtowało ich udział na poziomie 37,3% kosztów operacyjnych sektora bankowego. Wysoką dynamiką kosztów operacyjnych wykazały się w 2010 r. banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego. Odnotowały one 29,0% wzrost tychże kosztów do poziomu 16,5 mld zł, osiągając tym samym wzrost udziału w kosztach operacyjnych banków ogółem w wysokości 18,1% (o 4,2 pkt proc.). Umiarkowanym wzrostem w tej kategorii kosztów wykazały się banki giełdowe i banki prowadzące działalność maklerską, które wyniosły odpowiednio 2,7% i 1,9%. Małe banki specjalistyczne wykazały spadek kosztów działalności operacyjnej o 5,1% w grupie banków samochodowych i 27,1% w bankach hipotecznych.

Jednym z głównych komponentów kosztów działalności operacyjnej były koszty działalności bankowej, których udział wynosił 35,6% (32,6 mld zł). Wartość tych kosztów w porównaniu do roku poprzedniego zmniejszyła się o 8,0%, co było spowodowane spadkiem kosztów odsetek (o 9,6%) oraz kosztów z tytułu opłat i prowizji (o 4,8%). Redukcja tych kosztów miała swoją przyczynę w stopniowej stabilizacji sytuacji na rynkach finansowych po okresie kryzysu, co przełożyło się na zmniejszenie oprocentowania depozytów w porównaniu do 2009 r.¹¹².

W rezultacie spadku kosztów działalności bankowej i niewielkiego wzrostu odpowiadających im przychodów, wynik działalności bankowej wzrósł w badanym okresie o 6,9% do 53,0 mld zł. Sektor banków spółdzielczych odnotował pod tym względem wyższą dynamikę niż sektor banków komercyjnych (wzrost odpowiednio o 10,0% i 6,7%).

Najwyższą dynamiką wzrostu wyniku działalności bankowej odnotowano w grupie banków ze 100% udziałem kapitału zagranicznego (wzrost o 28,8%), w wyniku czego ich udział w tymże wyniku banków ogółem, zwiększył się do 14,4%. Pięć największych banków wypracowało 46,9% wyniku działalności bankowej w łącznej kwocie 24,9 mld zł. Grupa banków giełdowych odnotowała wynik działalności bankowej w wysokości 36,7 mld zł (wzrost w 2010 r. o 13,2%). W badanym okresie banki prowadzące działalność maklerską wypracowały 12,3% wyniku działalności bankowej (34,1 mld zł). W rezultacie większego spadku kosztów niż przychodów banki hipoteczne osiągnęły nieznaczny wzrost wyniku

¹¹² W szczególności w porównaniu do I półrocza 2009 roku; portal internetowy NBP, Statystyka stóp procentowych.

działalności bankowej o 3,9% do poziomu 0,2 mld zł. Banki samochodowe wykazały się w porównaniu do 2009 r. spadkiem wyniku działalności bankowej o 4,9%.

Oprócz salda przychodów i kosztów odsetek oraz przychodów i kosztów z tytułu opłat i prowizji, wynik działalności bankowej kształtowany był również przez zyski z tytułu różnic kursowych netto, które w 2010 r. wzrosły ponad trzykrotnie do 7,2 mld zł, oraz stratę z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, która zmniejszyła się o ponad 6,9 mld zł do poziomu minus 1,2 mld zł (głównie za sprawą głębokiego spadku wyniku z tytułu operacji wymiany walutowej oraz instrumentów pochodnych).

Na poziom kosztów działalności operacyjnej banków duży wpływ miały również koszty działania banku i amortyzacja oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych niewycenianych według wartości godziwej poprzez rachunek zysków i strat. Koszty działania banku w 2010 r. wyniosły 25,4 mld zł i w porównaniu do roku poprzedniego wzrosły o 2,7%. Główną przyczyną niewielkiego wzrostu tych kosztów było zwiększenie kosztów pracowniczych (o 6,5%), natomiast koszty ogólnego zarządu zmniejszyły się o 1,7%. Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych wynosiła 2,5 mld zł (spadek o 0,4%).

Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego w 2010 r. były wyjątkiem pod względem wzrostu kosztów działania i amortyzacji. Ich dynamika była znacząco wyższa niż w całym sektorze bankowym (koszty działania banku – wzrost o 41,1%, amortyzacja – o 49,2%). Było to spowodowane rozbudową sieci oddziałów i placówek tych banków oraz znaczącym wzrostem zatrudnienia.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych niewycenianych według wartości godziwej poprzez rachunek zysków i strat miały znaczący ujemny wpływ na wyniki finansowe banków. W 2010 r. wyniosły one 10,5 mld zł i w porównaniu do 2009 r. zmniejszyły się o 8,6%. Banki komercyjne odnotowały pod tym względem większy spadek (o 9,3%), natomiast sektor banków spółdzielczych wykazał się w badanym okresie wzrostem tychże odpisów aktualizujących o 82,0% do wysokości 0,2 mld zł¹¹³. Również niektóre banki komercyjne, głównie małe i średnie, odnotowały znaczący wzrost odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych. Dotyczy to w szczególności grupy banków ze 100% udziałem kapitału zagranicznego (wzrost o 6,5%) i banków specjalistycznych – samochodowych i hipotecznych (wzrost odpowiednio o 41,4% i o 196,5%). W bankach hipotecznych i samochodowych wysoka wartość odpisów aktualizujących doprowadziła do

¹¹³ Niska baza odniesienia w 2009 r.

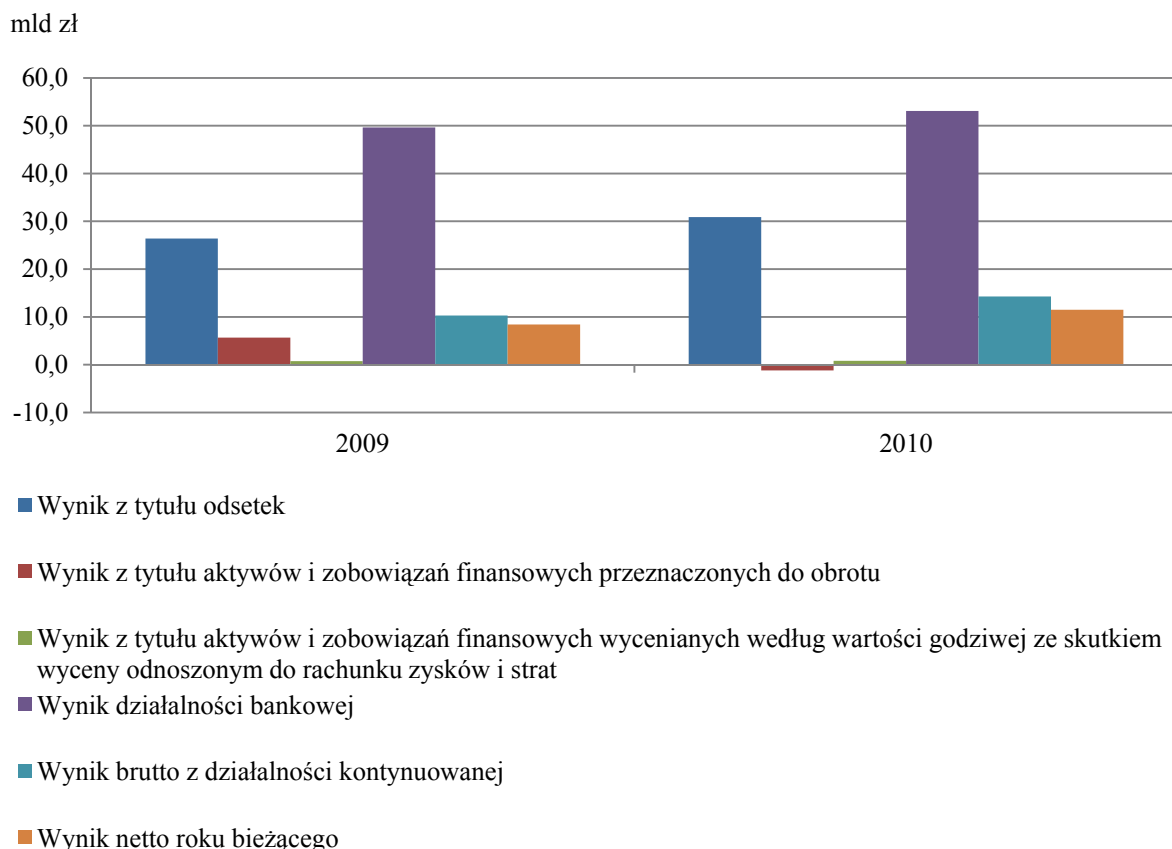
spadku wyników finansowych. Główną składową odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych były odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek wycenianych według zamortyzowanego kosztu (99,8%), których saldo zmniejszyło się w badanym okresie o 1,0 mld zł.

Wynik z działalności operacyjnej sektora bankowego wyniósł w 2010 r. 14,3 mld zł, wzrastając w porównaniu do poprzedniego okresu o 39,4%, czyli o 4,0 mld zł. Udział banków komercyjnych w tym wyniku wyniósł 93,4%, zwiększając się o 1,9 pkt proc. do poziomu 13,3 mld zł. W grupie banków spółdzielczych dynamika wyniku z działalności operacyjnej była znacznie niższa (wzrost o 8,5%), co spowodowało spadek ich udziału w wyniku banków ogółem (z 8,5% do 6,6%). W rezultacie banki spółdzielcze wypracowały wynik z działalności operacyjnej w wysokości 0,9 mld zł. Pięć największych banków komercyjnych wypracowało 70,0% dochodu z działalności operacyjnej, czyli 10,0 mld zł, lecz wzrost wyniku w tej grupie banków był znacząco wolniejszy niż w całym sektorze (23,8%). Banki giełdowe osiągnęły wynik z działalności operacyjnej na poziomie 12,2 mld zł, odnotowując wysoki wzrost (o 38,0%). Grupa banków prowadzących działalność maklerską wykazała się wyższą dynamiką wyniku z działalności operacyjnej niż cały sektor bankowy i w badanym okresie osiągnęła wzrost w wysokości 43,5%. Wynik z działalności operacyjnej dla tej grupy banków wyniósł 10,9 mld zł. Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego wykazały wynik z działalności operacyjnej w wysokości 0,4 mld zł. Małe banki specjalistyczne odnotowały w badanym okresie minimalny wzrost dochodów z działalności operacyjnej (banki samochodowe) lub ich spadek (banki hipoteczne).

Wynik finansowy brutto z działalności kontynuowanej całego sektora bankowego, jak również w poszczególnych grupach banków, był w 2010 r. zbliżony do wartości wyniku z działalności operacyjnej. Obciążenie wyniku finansowego brutto podatkiem dochodowym wyniosło 2,8 mld zł i w relacji do 2009 r. wzrosło o 48,6%¹¹⁴.

¹¹⁴ Relacja podatku dochodowego do zysku brutto z działalności kontynuowanej w całym sektorze bankowym wynosiła w 2010 r. 19,6% (18,3% w 2009 r.).

Wykres 51. Wybrane pozycje rachunku zysku i strat sektora bankowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

Wynik finansowy netto roku bieżącego banków ogółem wyniósł w 2010 r. 11,5 mld zł i był o 36,5% wyższy niż w roku poprzednim, przy czym zysk netto wzrósł o 25,9%, natomiast strata netto zmniejszyła się o 26,2%. Banki komercyjne wypracowały 93,6% wyniku finansowego netto sektora bankowego, co stanowiło kwotę 10,7 mld zł, natomiast grupa banków spółdzielczych 0,7 mld zł. Pięć największych banków komercyjnych osiągnęło wynik finansowy netto w wysokości 8,0 mld zł, co stanowiło 70,2% wyniku sektora bankowego. Banki giełdowe zwiększyły zysk netto w stopniu mniejszym niż cały sektor bankowy (wzrost o 33,8%), lecz w porównaniu do 2009 r. znacząco spadła w tej grupie banków kwota straty netto (o 66,4%). Grupa banków ze 100% udziałem kapitału zagranicznego poniosła w 2010 r. największe straty, które wyniosły 1,0 mld zł, co stanowiło 75,8% straty netto wszystkich banków¹¹⁵. W badanym okresie stratę netto w łącznej kwocie 1,3 mld zł poniosło 18 banków komercyjnych (w tym 11 oddziałów instytucji kredytowych)

¹¹⁵ W 2010 r. zysk netto banków ze 100% udziałem kapitału zagranicznego przewyższył stratę netto o 226 mln zł. W 2009 r. grupa tych banków zamknęła wynik ze stratą netto przewyższającą zysk o 81,5 mln zł.

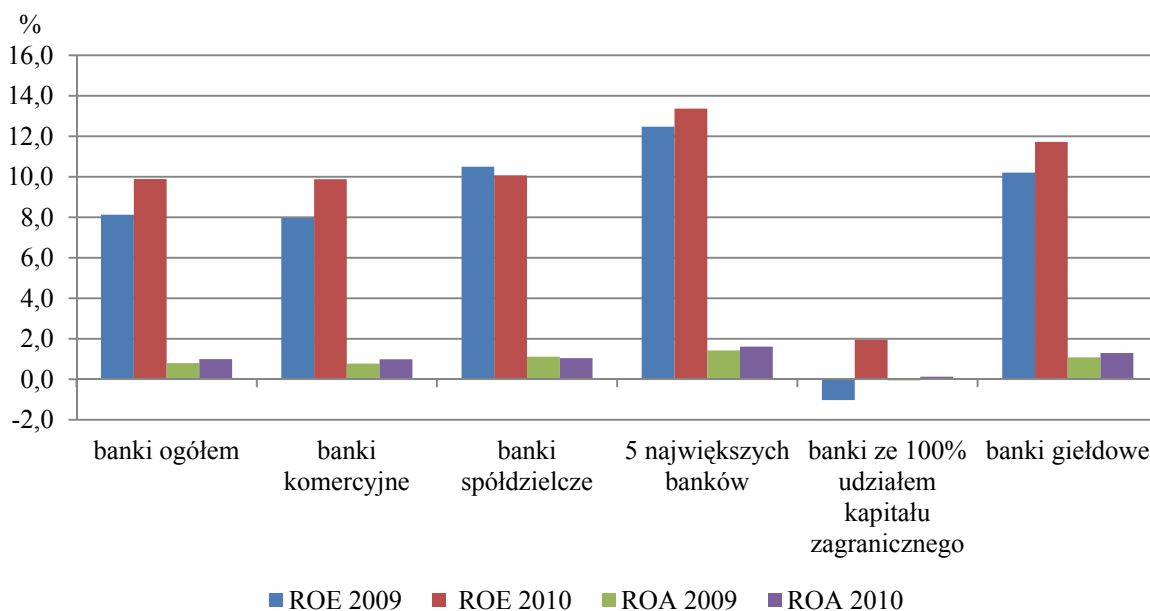
oraz 2 banki spółdzielcze (w 2009 r. było to 8 banków komercyjnych i 7 oddziałów instytucji kredytowych).

Rentowność działalności banków

Wskaźnik rentowność kapitału wynosił w 2010 r. średnio 9,89%, odnotowując wzrost w relacji do roku poprzedniego o 1,76 pkt proc. Banki komercyjne odnotowały wzrost wskaźnika ROE do poziomu 9,88%, natomiast banki spółdzielcze wykazały spadek tego wskaźnika o 0,42 pkt proc. do poziomu 10,07%. Poprawę efektywności sektora bankowego stwierdzono również w obszarze rentowności aktywów ogółem, która w 2010 r. wynosiła 0,99% (wobec 0,80% w 2009 r.). Spadek rentowności aktywów stwierdzono również w grupie banków spółdzielczych, który wynosił 0,07 pkt proc., natomiast w bankach komercyjnych wielkość ta wzrosła o 0,21 pkt proc. Pięć największych banków w Polsce odnotowało najwyższy poziom wskaźnika ROE i ROA, które wynosiły odpowiednio 13,37% i 1,61%. Wśród banków giełdowych wskaźnik ROE był wyższy od średniej dla całego sektora bankowego i wynosił 11,72% (10,20% w 2009 r.), natomiast wskaźnik ROA kształtował się na poziomie 1,29% i również odnotował wzrost w 2010 r. (o 0,21 pkt proc.).

Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego odnotowały w 2009 r. stratę netto, natomiast w 2010 r. wskaźnik ROE kształtował się na poziomie 1,95%, a rentowności aktywów ogółem wynosił 0,13%. Poprawa rentowności w tej grupie banków wiązała się ze wzrostem wyników działalności bankowej tych podmiotów (o 28,8% wobec 2009 r.).

Wykres 52. Rentowność aktywów i kapitałów banków

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

PODSUMOWANIE

Wysoka dynamika wzrostu PKB w Polsce w 2010 r. w porównaniu do krajów UE przyczyniła się do poprawy wyników finansowych sektora bankowego. Czynniki niepewności na rynkach finansowych – oddziałującymi także na sektor bankowy - były trudności w zakresie sytuacji fiskalnej krajów strefy euro.

Ograniczona akcja kredytowa banków w 2010 r. wynikała z niepewności co do wzrostu gospodarczego oraz pogarszającej się jakości portfela kredytowego (wyższy udział kredytów z utratą wartości). Główne obszary akcji kredytowej banków dotyczyły kredytów mieszkaniowych oraz kredytów dla sektora budżetowego. Wartość udzielonych kredytów i pożyczek przez banki w 2010 r. wzrosła w relacji do 2009 r. (9,3%). Akcja depozytowa banków kształtowana była przez niższe oprocentowanie depozytów, pomimo to wartość depozytów od sektora niefinansowego, będących głównym źródłem finansowania wzrosła w 2010 r. w porównaniu do 2009 r., przy nieznacznie wyższej dynamice dla przedsiębiorstw niż gospodarstw domowych.

Większość banków prowadzących swoją działalność w 2010 r. odnotowała dodatnie wyniki finansowe. Wzrost wyników finansowych netto oraz spadek straty netto w tym sektorze wskazuje na poprawę warunków funkcjonowania banków oraz dyscypliny kosztów. Zmiana w porównaniu do roku poprzedniego wynikała ze wzrostu marży odsetkowej oraz wyniku prowizyjnego banków. Stronę przychodów banków kształtował wzrost przychodów z tytułu kredytów hipotecznych udzielanych głównie w PLN oraz finansowanie sektora publicznego. Koszty działalności operacyjnej banków utrzymały się na zbliżonym poziomie do roku poprzedniego. Znaczącym obciążeniem dla wyników finansowych banków były odpisy z tytułu realizacji ryzyka kredytowego. Pomimo to odnotowano zwiększony stan środków pieniężnych w 2010 r. w relacji do 2009 r. Wyższy poziom rentowności majątku i kapitałów własnych w 2010 r. świadczy o poprawie efektywności działalności banków w porównaniu do roku poprzedniego.

Utrzymywał się wysoki poziom współczynników wypłacalności w polskim sektorze bankowym na tle UE. Głównym źródłem przyrostu kapitałów było zatrzymanie zysków, nowe emisje akcji, a także wyższa wartość udziałów.

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAPHY

- Biuletyn Informacyjny* NBP 6/2011.
- Conclusions, 20 April 2011*, (2011), RE, Bruksela.
- Employment in Europe 2010*, Komisja Europejska.
- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, (2010), KE, Bruksela.
- FDI zwiększają produktywność*, Seminarium, NBP, 10.2009.
- Fiscal Monitor Shifting Gears, Tackling Challenges on the Road to Fiscal Adjustment World Economic and Financial Surveys*, (2011), MFW, Waszyngton.
- Gospodarka i handel zagraniczny Polski w 2009 roku. Raport roczny*, (2010), IBRKiK, Warszawa.
- I. Pszczółka, *Wpływ polityki stóp procentowych systemu Rezerwy Federalnej na wycenę akcji w Stanach Zjednoczonych oraz Unii Gospodarczej i Walutowej. Koniunktura gospodarcza, od banki internetowej do kryzysu subprime*, Wydawnictwo Academia Oeconomica C.H.Beck, Warszawa 2008.
- IBRKiK, *Polityka gospodarcza Polski w integrującej się Europie 2010-2011*, Warszawa 2011.
- IMF, *World Investment Report 2010*.
- J. Boćkowski, *EBC nie zmienił polityki pieniężnej*, Parkiet, 03.12.2010 r.
- KNF, *Raport o sytuacji banków w 2009 r.* (2010), Warszawa.
- KNF, *Raport o sytuacji banków w 2010 r.*, (2011), Warszawa.
- MG, *Polska 2010 – Raport o stanie gospodarki*, (2010), MG, Warszawa.
- Monitoring banków 2005-2010* (2011), GUS, Warszawa.
- NBP, *Materiał informacyjny nt. wybranych segmentów krajowego międzybankowego rynku walutowego w latach 2006-2010* (2011), Warszawa.
- Raport na temat zjawisk zachodzących w Międzynarodowym Systemie Walutowym MSW 2010*, NBP, Warszawa 2011.
- OECD Employment Outlook 2011*.
- Polska 2010 – Raport o stanie gospodarki*, MG, Warszawa 2010.
- Polski rynek ubezpieczeniowy 2004-2008*, GUS, Warszawa 2009.
- Przegląd strefy euro IV*, (2010), NBP, Warszawa.
- Przystupa J. (2010), *Nominalny i realny kurs złotego – wpływ na sferę realną gospodarki*, w: *Gospodarka i handel zagraniczny Polski w 2009 roku – raport roczny*, IBRKiK, Warszawa.
- Quarterly Labour Market Review*, Komisja Europejska.
- R. Grzyb R. (2008), *Mimo pakietu zaufania NBP banki wciąż nie pożyczają sobie pieniędzy*, Dziennik Gazeta Prawna, 06.11.2008 r.
- Raport o stabilności systemu finansowego, lipiec 2010*, NBP, Warszawa 2010.
- Raport o stabilności systemu finansowego, grudzień 2010*, NBP, Warszawa 2011.
- Raport o stabilności systemu finansowego, lipiec 2011r.*, NBP, Warszawa 2011.
- Raport o sytuacji banków w 2010 r.*, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Warszawa 2011.
- Raport Roczny 2009*, EBC, Frankfurt 2010.
- Raport roczny 2010*, EBC, Frankfurt 2011.
- Recovery and growth with decent work*, MOP 2010.
- Regional Economic Outlook, Europe – Strengthening the Recovery*, (2011), MFW, Waszyngton.
- Roczne sprawozdanie gospodarcze, Załącznik 2, Sprawozdanie makroekonomiczne*, (2011), KE, Bruksela.
- Rocznik Giełdowy 2011. Dane statystyczne za rok 2010*, GPW, Warszawa 2011.
- Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2010 r.*, NBP, Warszawa 2011.
- Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2010*, NBP, Warszawa 2011.
- Structural Indicators for the EU Banking Sector*, European Central Bank 2011.
- Sytuacja gospodarstw domowych w 2010 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych* (2011), GUS, Warszawa.
- T. Miruszewski, *Polityka monetarna w strefie euro w okresie stabilizacji pokryzysowej. Gospodarka. Nowe perspektywy po kryzysie*, Wydawnictwo Fachowe CeDeWu, Warszawa.
- The Economic Adjustment Programme for Ireland*, (2011), KE, Bruksela.
- The EEAG Report on the European Economy 2011*, (2011), EEAG, Monachium.
- UNCTAD, *Global Investment Trends Monitor*, no. 5/2011.
- UNCTAD, *World Investment Report 2011*.
- UNCTAD, *World Investment Report 2010: Investing in a Low-Carbon Economy*.
- World Economic Outlook Global, Financial Stability Report*, (2011), MFW, Waszyngton.
- World Economic Outlook*, kwiecień 2011 r. MFW.
- World Economic Outlook*, wrzesień 2011 r., MFW.

Wspólne sprawozdanie w sprawie zatrudnienia, Roczne sprawozdanie gospodarcze 2011, Komisja Europejska.
Wzmocnienie koordynacji polityki gospodarczej w ramach Unii Europejskiej w świetle propozycji Komisji Europejskiej z dnia 12 maja i 30 czerwca 2010 r., (2010), NBP, Warszawa.
World Economic Outlook, kwiecień 2011 r. (2011).

Aneks Statystyczny – wybrane tablice
Statistical Appendix – selected tables

Tabl. 1. Banki ogółem – aktywa (netto)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Aktywa, razem	1 056 677	1 158 572	109,6
Kasa i operacje z bankami centralnymi	50 431	50 316	99,8
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	49 103	39 766	81,0
Instrumenty pochodne	17 592	12 795	72,7
Instrumenty kapitałowe	44	27	62,0
Instrumenty dłużne	31 411	26 930	85,7
Pozostałe należności	55	14	25,2
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat)	18 508	17 519	94,7
Instrumenty kapitałowe	69	65	93,4
Instrumenty dłużne	17 890	17 368	97,1
Pozostałe należności	548	86	15,6
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	120 746	158 273	131,1
Instrumenty kapitałowe	2 124	2 197	103,5
Instrumenty dłużne	118 592	156 058	131,6
Pozostałe należności	31	18	59,0
Kredyty i inne należności (włączając leasing finansowy)	741 527	812 528	109,6
Instrumenty dłużne	9 695	12 567	129,6
Kredyty i pożyczki	731 831	799 962	109,3
Investycje utrzymywane do terminu wymagalności	36 706	36 751	100,1
Instrumenty dłużne	29 335	28 532	97,3
Pozostałe należności	7 371	8 219	111,5
Aktywa finansowe zabezpieczające	1 214	790	65,0
Zabezpieczenie wartości godziwej	364	18	4,9
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	642	498	77,6
Zabezpieczenie inwestycji netto w podmiocie zagranicznym	–	–	–
Zabezpieczenie wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej	3,2	171	57 razy
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych przed ryzykiem stopy procentowej	205	103	50,3
Różnice z zabezpieczenia wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej przypadające na pozycje zabezpieczane	2,0	6,3	318,3
Rzeczowe aktywa trwałe	12 045	11 468	95,2
Nieruchomości i rzeczowe aktywa trwałe	11 723	11 258	96,0
Rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne	322	210	65,2
Wartości niematerialne i prawne	7 475	5 919	79,2
Wartość firmy	3 739	1 815	48,5
Inne	3 736	4 104	109,9
Investycje w jednostkach zależnych stowarzyszonych i współkontrolowanych	7 153	9 398	131,4
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	6 548	7 182	109,7
Pozostałe aktywa	5 072	6 069	119,7
Aktywa trwałe (lub grupy aktywów) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	149	2 587	17 razy

Tabl. 2. **Banki ogółem – pasywa (netto)**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Pasywa, razem	1 056 677	1 158 572	109,6
Zobowiązania, razem	953 252	1 042 536	109,4
Zobowiązania wobec banków centralnych	14 516	734	5,1
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	19 106	19 034	99,6
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziny (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat)	569	4 324	759,7
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	889 430	981 388	110,3
Zobowiązania finansowe z tytułu przeniesienia aktywów finansowych	1 440	4 300	298,6
Zobowiązania finansowe zabezpieczające	1 020	4 315	423,1
Różnice z zabezp. wart. godzinowej przed ryzykiem stopy procentowej przypadające na pozycje zabezpieczane	–	-40	x
Rezerwy	2 509	2 765	110,2
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	2 056	2 106	102,4
Inne zobowiązania	16 615	17 412	104,8
Rezerwa na ryzyko ogólne/poniesione ale niewykazywane straty (IBNR ^{a)})	4 153	4 046	97,4
Przychody zastrzeżone	1 838	2 152	117,1
Zobowiązania z tytułu instrumentów kapitałowych płatnych na żądanie	–	–	–
Zobowiązania związane z grupą aktywów zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży	0,7	0,3	46,9
Kapitały	103 425	116 037	112,2
Kapitał podstawowy	21 111	22 967	108,8
Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	-43	-28	x
Akcje własne (wielkość ujemna)	102	2,9	2,8
Kapitał zapasowy	46 851	50 961	108,8
Kapitały rezerwowe	18 424	21 424	116,3
Fundusz ogólnego ryzyka	7 528	8 046	106,9
Zysk/Strata z lat ubiegłych	-209	-871	x
Inne instrumenty kapitałowe	18	26	144,1
Kapitał z aktualizacji wyceny	536	984	183,4
Inne fundusze uzupełniające określone ustawą Prawo bankowe	958	1 079	112,6
Zysk (Strata) w trakcie zatwierdzania	-53	-25	x
Zysk (Strata) roku bieżącego	8 404	11 477	136,6
Dywidendy wypłacone w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	–	–	–
Kapitały mniejszości	0,2	0,1	54,8
Pozycje pozabilansowe	2 975 403	3 529 692	118,6

^{a)} IBNR (*Incurred But Not Reported*) – poniesione ale nie wykazane straty.

Tabl. 3. **Banki ogółem – rachunek zysków i strat**

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Przychody z działalności operacyjnej	102 593	105 717	103,0
Przychody z działalności bankowej	85 077	85 672	100,7
Koszty działalności operacyjnej	92 358	91 450	99,0
Koszty działalności bankowej	35 434	32 600	92,0
Przychody z tytułu odsetek	55 514	57 195	103,0
w tym, kredyty i inne należności (łącznie z leasingiem finansowym)	45 907	46 477	101,2
Koszty odsetek	29 123	26 322	90,4
w tym, zobowiązania finansowe wyceniane metodą zamortyzowanego kosztu	28 158	25 694	91,3
Wynik z tytułu odsetek	26 391	30 873	117,0
Koszty z tytułu kapitału zakładowego płatnego na żądanie	–	–	–
Przychody z tytułu dywidend	1 391	1 004	72,2
w tym, akcje i udziały jednostek powiązanych	974	881	90,5
Przychody z tytułu opłat i prowizji	16 219	17 321	106,8
Koszty z tytułu opłat i prowizji	3 734	3 554	95,2
Zrealizowany wynik z aktywów i zobowiązań finansowych innych niż wyceniane według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat – netto	721	602	83,5
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	307	606	197,2
Kredyty i inne należności	12	6,2	51,9
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	-2,5	-1,6	x
Zobowiązania finansowe wyceniane metodą zamortyzowanego kosztu	-0,2	-1,2	x
Pozostałe zrealizowane zyski (straty)	404	-7,2	x
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	5 674	-1 200	x
Instrumenty kapitałowe	5,8	7,2	123,8
Instrumenty dłużne	1 918	1 408	73,4
Operacje wymiany walutowej	1 723	-1 446	x
Instrumenty pochodne	2 027	-1 169	x
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat	752	796	105,9
Wynik z tytułu aktywów finansowych	774	801	103,5
Wynik z tytułu zobowiązań finansowych	-22	-4,6	x
Wynik z tytułu różnic kursowych netto (rewaluacja)	2 230	7 230	324,2
Wynik działalności bankowej	49 643	53 072	106,9
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania składników aktywów innych niż przeznaczone do sprzedaży	6,2	2,8	45,5
Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	744	481	64,6
Wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń	-123	-140	x

Tabl. 3. **Banki ogółem – rachunek zysków i strat (dok.)**

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Koszty działania banku	24 732	25 409	102,7
koszty pracownicze	13 389	14 261	106,5
koszty ogólnego zarządu	11 343	11 148	98,3
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	2 536	2 526	99,6
w tym, amortyzacja nieruchomości i rzeczowych aktywów trwałych	1 637	1 669	101,9
Rezerwy	517	772	149,4
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych niewycenianych według wartości godziwej poprzez rachunek zysków i strat/ Wynik z tytułu rezerw celowych	11 508	10 518	91,4
w tym, kredytów i pożyczek wycenianych według zamortyzowanego kosztu (łącznie z leasingiem finansowym) ...	11 494	10 499	91,3
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	207	89	43,0
Wynik z tytułu poniesionych ale niewykazywanych strat (IBNR)/ Wynik z tytułu rezerwy na ryzyko ogólne (PSR ^{b)})	-537	165	x
Wynik z działalności operacyjnej	10 235	14 267	139,4
Wynik na operacjach nadzwyczajnych	0,2	0,1	38,7
Ujemna wartość firmy odniesiona do wyniku finansowego	–	–	–
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych metodą praw własności	1,5	8,0	528,8
Wynik z aktywów trwałych (lub grup do zbycia) zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży niezakwalifikowanych jako działalność zaniechana	56	3,0	5,3
Zysk (Strata) brutto z działalności kontynuowanej	10 293	14 278	138,7
zysk brutto	12 314	15 685	127,4
strata brutto	2 021	1 408	69,7
Podatek dochodowy dotyczący działalności kontynuowanej	1 886	2 804	148,6
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty) ...	2,6	-2,9	x
Zysk (Strata) netto z działalności kontynuowanej	8 404	11 477	136,6
Wynik netto z działalności zaniechanej	-0,1	-0,0	x
Wynik (Zysk/Strata) netto roku bieżącego	8 404	11 477	136,6
zysk netto	10 119	12 742	125,9
strata netto	1 715	1 265	73,8
Zysk (Strata) przypadający na jednostkę dominującą	8 404	11 477	136,6
Zyski (Straty) udziałowców mniejszościowych	–	–	–

^{b)} PSR – polskie standardy rachunkowości.

Tabl. 4. **Banki ogółem – wartość depozytów**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Depozyty ogółem	738 636	815 503	110,4
PLN	637 685	694 414	108,9
EUR	62 586	69 463	111,0
Inne niż PLN i EUR	38 365	51 626	134,6
Sektor finansowy	124 177	145 852	117,5
PLN	79 063	86 354	109,2
EUR	25 072	27 649	110,3
Inne niż PLN i EUR	20 042	31 849	158,9
Pozostałe monetarne instytucje finansowe	87 243	102 505	117,5
Instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne	21 228	22 589	106,4
Pozostałe instytucje finansowe	15 706	20 758	132,2
Sektor niefinansowy	562 485	616 694	109,6
PLN	507 421	557 713	109,9
EUR	36 867	39 328	106,7
Inne niż PLN i EUR	18 197	19 654	108,0
Przedsiębiorstwa	165 124	182 785	110,7
PLN	141 819	157 401	111,0
EUR	18 964	19 988	105,4
Inne niż PLN i EUR	4 341	5 396	124,3
Gospodarstwa domowe	382 999	418 687	109,3
PLN	351 960	385 890	109,6
EUR	17 397	18 774	107,9
Inne niż PLN i EUR	13 642	14 024	102,8
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	14 362	15 222	106,0
PLN	13 642	14 423	105,7
EUR	506	565	111,7
Inne niż PLN i EUR	214	234	109,3
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	51 974	52 957	101,9
PLN	51 201	50 348	98,3
EUR	647	2 486	384,2
Inne niż PLN i EUR	126	123	98,0
Instytucje rządowe szczebla centralnego	24 836	28 341	114,1
Instytucje samorządowe	20 613	19 832	96,2
Fundusze ubezpieczeń społecznych	6 525	4 785	73,3

Tabl. 5. **Banki ogółem – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla sektora niefinansowego**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Kredyty ogółem	617 389	669 035	108,4
PLN	408 131	437 287	107,1
EUR	53 396	61 744	115,6
Inne niż PLN i EUR	155 861	170 003	109,1
Przedsiębiorstwa	208 065	201 858	97,0
PLN	152 366	150 375	98,7
EUR	44 579	40 481	90,8
Inne niż PLN i EUR	11 120	11 001	98,9
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	17 788	15 705	88,3
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	29 521	28 480	96,5
Kredyty operacyjne	94 190	90 272	95,8
Kredyty inwestycyjne	64 442	65 243	101,2
Kredyty na zakup papierów wartościowych	309	295	95,6
Kredyty samochodowe	1 600	1 591	99,4
Kredyty w rachunku karty kredytowej	215	271	126,2
Gospodarstwa domowe	406 638	463 818	114,1
PLN	253 095	283 568	112,0
EUR	8 807	21 253	241,3
Inne niż PLN i EUR	144 736	158 997	109,9
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	216 956	266 394	122,8
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	6 887	8 093	117,5
Kredyty operacyjne	21 749	23 291	107,1
Kredyty inwestycyjne	22 736	25 100	110,4
Kredyty na zakup papierów wartościowych	1 241	1 257	101,2
Kredyty w rachunku karty kredytowej	15 279	14 910	97,6
Kredyty na cele konsumpcyjne, ratalne, samochodowe	12 941	13 382	103,4
Kredyty na cele konsumpcyjne, ratalne, pozostałe	44 526	46 365	104,1
Kredyty na cele konsumpcyjne, pozostałe	64 324	65 027	101,1
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	2 685	3 359	125,1
PLN	2 670	3 344	125,2
EUR	9,9	9,7	97,7
Inne niż PLN i EUR	5,6	5,1	91,1
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	1 884	2 451	130,1
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	82	80	97,2
Kredyty operacyjne	175	193	110,0
Kredyty inwestycyjne	539	632	117,1
Kredyty na zakup papierów wartościowych	–	–	–
Kredyty samochodowe	4,4	3,6	81,8
Kredyty w rachunku karty kredytowej	0,3	0,6	200,0

Tabl. 6. **Banki komercyjne – aktywa (netto)**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Aktywa, razem	994 962	1 088 138	109,4
Kasa i operacje z bankami centralnymi	49 009	48 805	99,6
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	49 054	39 747	81,0
Instrumenty pochodne	17 592	12 795	72,7
Instrumenty kapitałowe	34	15	43,2
Instrumenty dłużne	31 411	26 927	85,7
Pozostałe należności	16	10	62,8
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat)	18 508	17 519	94,7
Instrumenty kapitałowe	69	65	93,4
Instrumenty dłużne	17 890	17 368	97,1
Pozostałe należności	548	86	15,6
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	120 034	157 583	131,3
Instrumenty kapitałowe	1 721	1 701	98,9
Instrumenty dłużne	118 313	155 873	131,7
Pozostałe należności	0,2	9,1	46 razy
Kredyty i inne należności (włączając leasing finansowy)	692 294	755 965	109,2
Instrumenty dłużne	9 644	12 566	130,3
Kredyty i pożyczki	682 650	743 398	108,9
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	28 623	27 521	96,2
Instrumenty dłużne	27 636	27 089	98,0
Pozostałe należności	987	432	43,8
Aktywa finansowe zabezpieczające	1 214	790	65,0
Zabezpieczenie wartości godziwej	364	18	4,9
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	642	498	77,6
Zabezpieczenie inwestycji netto w podmiocie zagranicznym	–	–	–
Zabezpieczenie wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej	3,2	171	53 razy
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych przed ryzykiem stopy procentowej	205	103	50,3
Różnice z zabezpieczenia wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej przypadające na pozycje zabezpieczane	2,0	6,3	318,3
Rzeczowe aktywa trwałe	10 216	9 490	92,9
Nieruchomości i rzeczowe aktywa trwałe	9 952	9 333	93,8
Rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne ..	264	157	59,3
Wartości niematerialne i prawne	7 443	5 887	79,1
Wartość firmy	3 735	1 812	48,5
Inne	3 708	4 075	109,9
Inwestycje w jednostkach zależnych stowarzyszonych i współkontrolowanych	7 136	9 398	131,7
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	6 372	6 985	109,6
Pozostałe aktywa	4 928	5 898	119,7
Aktywa trwałe (lub grupy aktywów) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	129	2 546	19 razy

Tabl. 7. **Banki komercyjne – pasywa (netto)**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Pasywa, razem	994 962	1 088 138	109,4
Zobowiązania, razem	898 072	979 406	109,1
Zobowiązania wobec banków centralnych	14 516	734	5,1
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	18 969	19 034	100,3
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat)	569	4 324	759,7
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	835 483	919 471	110,1
Zobowiązania finansowe z tytułu przeniesienia aktywów finansowych	1 440	4 300	298,6
Zobowiązania finansowe zabezpieczające	1 019	4 314	423,5
Różnice z zabezp. wart. godziwej przed ryzykiem stopy procentowej przypadające na pozycje zabezpieczane	–	-40	x
Rezerwy	2 380	2 627	110,4
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	1 990	2 040	102,5
Inne zobowiązania	16 195	16 963	104,7
Rezerwa na ryzyko ogólne/poniesione ale niewykazywane straty (IBNR)	4 011	3 877	96,7
Przychody zastrzeżone	1 500	1 764	117,7
Zobowiązania z tytułu instrumentów kapitałowych płatnych na żądanie	–	–	–
Zobowiązania związane z grupą aktywów zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży	0,5	–	x
Kapitały	96 889	108 732	112,2
Kapitał podstawowy	20 412	22 245	109,0
Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	–	–	–
Akcje własne (wielkość ujemna)	102	2,9	2,8
Kapitał zapasowy	42 161	45 625	108,2
Kapitały rezerwowe	18 332	21 375	116,6
Fundusz ogólnego ryzyka	7 218	7 690	106,5
Zysk/Strata z lat ubiegłych	-207	-872	x
Inne instrumenty kapitałowe	18	19	103,1
Kapitał z aktualizacji wyceny	437	857	195,9
Inne fundusze uzupełniające określone ustawą Prawo bankowe	954	1 079	113,1
Zysk (Strata) w trakcie zatwierdzania	-52	-25	x
Zysk (Strata) roku bieżącego	7 718	10 741	139,2
Dywidendy wypłacone w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	–	–	–
Kapitały mniejszości	–	–	–
Pozycje pozabilansowe	2 953 605	3 501 839	118,6

Tabl. 8. Banki komercyjne – rachunek zysków i strat

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Przychody z działalności operacyjnej	97 143	99 848	102,8
Przychody z działalności bankowej	80 125	80 239	100,1
Koszty działalności operacyjnej	87 775	86 522	98,6
Koszty działalności bankowej	33 891	30 919	91,2
Przychody z tytułu odsetek	51 643	52 874	102,4
w tym, kredyty i inne należności (łącznie z leasingiem finansowym)	42 514	42 530	100,0
Koszty odsetek	27 663	24 718	89,4
w tym, zobowiązania finansowe wyceniane metodą zamortyzowanego kosztu	26 746	24 109	90,1
Wynik z tytułu odsetek	23 980	28 156	117,4
Koszty z tytułu kapitału zakładowego płatnego na żądanie	–	–	–
Przychody z tytułu dywidend	1 371	986	71,9
w tym, akcje i udziały jednostek powiązanych	970	881	90,8
Przychody z tytułu opłat i prowizji	15 188	16 255	107,0
Koszty z tytułu opłat i prowizji	3 653	3 478	95,2
Zrealizowany wynik z aktywów i zobowiązań finansowych innych niż wyceniane według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat – netto	719	602	83,7
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	306	606	198,0
Kredyty i inne należności	12	6,2	51,9
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	-2,4	-1,5	59,9
Zobowiązania finansowe wyceniane metodą zamortyzowanego kosztu	-0,3	-1,2	366,4
Pozostałe zrealizowane zyski (straty)	404	-7,2	x
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	5 670	-1 202	x
Instrumenty kapitałowe	4,0	6,3	155,6
Instrumenty dłużne	1 918	1 408	73,4
Operacje wymiany walutowej	1 721	-1 446	x
Instrumenty pochodne	2 027	-1 169	x
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat	752	796	105,9
Wynik z tytułu aktywów finansowych	774	801	103,5
Wynik z tytułu zobowiązań finansowych	-22	-4,6	x
Wynik z tytułu różnic kursowych netto (rewaluacja)	2 207	7 205	326,5
Wynik działalności bankowej	46 234	49 320	106,7
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania składników aktywów innych niż przeznaczone do sprzedaży	5,2	1,6	30,6
Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	679	436	64,2
Wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń	-123	-140	x

Tabl. 8. Banki komercyjne – rachunek zysków i strat (dok.)

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Koszty działania banku	22 426	22 967	102,4
koszty pracownicze	11 728	12 514	106,7
koszty ogólnego zarządu	10 699	10 453	97,7
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	2 353	2 335	99,2
w tym, amortyzacja nieruchomości i rzeczowych aktywów trwałych	1 477	1 500	101,6
Rezerwy	503	729	144,9
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych niewycenianych według wartości godziwej poprzez rachunek zysków i strat/ Wynik z tytułu rezerw celowych	11 420	10 359	90,7
w tym, kredytów i pożyczek wycenianych według zamortyzowanego kosztu (łącznie z leasingiem finansowym).....	11 407	10 340	90,6
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	203	89	43,6
Wynik z tytułu poniesionych ale niewykazywanych strat (IBNR)/ Wynik z tytułu rezerwy na ryzyko ogólne (PSR)	-521	188	x
Wynik z działalności operacyjnej	9 368	13 326	142,2
Wynik na operacjach nadzwyczajnych	-	-	-
Ujemna wartość firmy odniesiona do wyniku finansowego	-	-	-
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych metodą praw własności	1,5	8,0	5 razy
Wynik z aktywów trwałych (lub grup do zbycia) zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży niezakwalifikowanych jako działalność zaniechana	56	0,8	1,5
Zysk (Strata) brutto z działalności kontynuowanej	9 426	13 334	141,5
zysk brutto	11 447	#	x
strata brutto	2 021	#	x
Podatek dochodowy dotyczący działalności kontynuowanej	1 708	2 596	152,0
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty)	-0,2	-2,9	12 razy
Zysk (Strata) netto z działalności kontynuowanej	7 718	10 741	139,2
Wynik netto z działalności zaniechanej	-0,1	-0,0	x
Wynik (Zysk/Strata) netto roku bieżącego	7 718	10 741	139,2
zysk netto	9 433	#	x
strata netto	1 715	#	x
Zysk (Strata) przypadający na jednostkę dominującą	7 718	10 741	139,2
Zyski (Straty) udziałowców mniejszościowych	-	-	-

Tabl. 9. **Banki komercyjne – wartość depozytów**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Depozyty ogółem	685 949	754 851	110,0
PLN	585 440	634 320	108,3
EUR	62 240	69 032	110,9
Inne niż PLN i EUR	38 269	51 499	134,6
Sektor finansowy	123 543	145 149	117,5
PLN	78 438	85 667	109,2
EUR	25 066	27 639	110,3
Inne niż PLN i EUR	20 040	31 843	158,9
Pozostałe monetarne instytucje finansowe	86 688	101 935	117,6
Instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne	21 218	22 578	106,4
Pozostałe instytucje finansowe	15 638	20 635	132,0
Sektor niefinansowy	516 804	562 871	108,9
PLN	462 173	504 428	109,1
EUR	36 528	38 910	106,5
Inne niż PLN i EUR	18 103	19 533	107,9
Przedsiębiorstwa	160 734	177 483	110,4
PLN	137 491	152 162	110,7
EUR	18 904	19 928	105,4
Inne niż PLN i EUR	4 339	5 393	124,3
Gospodarstwa domowe	343 164	371 805	108,3
PLN	312 492	339 478	108,6
EUR	17 121	18 420	107,6
Inne niż PLN i EUR	13 551	13 907	102,6
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	12 906	13 582	105,2
PLN	12 189	12 788	104,9
EUR	503	561	111,5
Inne niż PLN i EUR	214	233	109,3
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	45 601	46 832	102,7
PLN	44 830	44 226	98,7
EUR	646	2 483	384,4
Inne niż PLN i EUR	126	123	98,0
Instytucje rządowe szczebla centralnego	24 672	28 224	114,4
Instytucje samorządowe	14 417	13 893	96,4
Fundusze ubezpieczeń społecznych	6 513	4 716	72,4

Tabl. 10. **Banki komercyjne – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla sektora niefinansowego**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Kredyty ogółem	581 972	630 159	108,3
PLN	372 738	398 441	106,9
EUR	53 375	61 717	115,6
Inne niż PLN i EUR	155 858	170 001	109,1
Przedsiębiorstwa	199 994	192 250	96,1
PLN	144 303	140 775	97,6
EUR	44 571	40 474	90,8
Inne niż PLN i EUR	11 120	11 001	98,9
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	17 555	15 455	88,0
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	28 254	26 892	95,2
Kredyty operacyjne	90 349	85 852	95,0
Kredyty inwestycyjne	61 755	61 937	100,3
Kredyty na zakup papierów wartościowych	309	295	95,6
Kredyty samochodowe	1 558	1 548	99,4
Kredyty w rachunku karty kredytowej	214	271	126,3
Gospodarstwa domowe	379 583	434 915	114,6
PLN	226 055	254 687	112,7
EUR	8 794	21 233	241,4
Inne niż PLN i EUR	144 733	158 995	109,9
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	213 248	262 095	122,9
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	4 901	5 733	117,0
Kredyty operacyjne	15 160	16 905	111,5
Kredyty inwestycyjne	13 142	14 936	113,6
Kredyty na zakup papierów wartościowych	1 120	1 147	102,4
Kredyty w rachunku karty kredytowej	15 255	14 885	97,6
Kredyty na cele konsumpcyjne, ratalne, samochodowe	12 653	13 101	103,5
Kredyty na cele konsumpcyjne, ratalne, pozostałe	41 970	42 978	102,4
Kredyty na cele konsumpcyjne, pozostałe	62 133	63 135	101,6
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	2 395	2 994	125,0
PLN	2 380	2 979	125,2
EUR	9,9	9,7	97,7
Inne niż PLN i EUR	5,6	5,1	91,1
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	1 808	2 349	129,9
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	56	46	82,7
Kredyty operacyjne	128	139	108,0
Kredyty inwestycyjne	399	456	114,2
Kredyty na zakup papierów wartościowych	–	–	–
Kredyty samochodowe	3,9	3,2	82,1
Kredyty w rachunku karty kredytowej	0,3	0,6	200,0

Tabl. 11. **Banki spółdzielcze – aktywa (netto)**

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Aktywa, razem	61 715	70 434	114,1
Kasa i operacje z bankami centralnymi	1 421	1 511	106,3
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	49	19	39,2
Instrumenty pochodne, Aktywa	–	–	–
Instrumenty kapitałowe	10	13	126,8
Instrumenty dłużne	–	2,9	x
Pozostałe należności	39	3,6	9,3
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat)	–	–	–
Instrumenty kapitałowe	–	–	–
Instrumenty dłużne	–	–	–
Pozostałe należności	–	–	–
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	712	689	96,7
Instrumenty kapitałowe	403	496	123,1
Instrumenty dłużne	279	184	66,1
Pozostałe należności	31	9,0	29,4
Kredyty i inne należności (włączając leasing finansowy)	49 232	56 564	114,9
Instrumenty dłużne	51	0,5	1,0
Kredyty i pożyczki	49 181	56 563	115,0
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	8 083	9 230	114,2
Instrumenty dłużne	1 700	1 443	84,9
Pozostałe należności	6 384	7 787	122,0
Aktywa finansowe zabezpieczające	–	–	–
Zabezpieczenie wartości godziwej	–	–	–
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	–	–	–
Zabezpieczenie inwestycji netto w podmiocie zagranicznym	–	–	–
Zabezpieczenie wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej	–	–	–
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych przed ryzykiem stopy procentowej	–	–	–
Różnice z zabezpieczenia wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej przypadające na pozycje zabezpieczane	–	–	–
Rzeczowe aktywa trwałe	1 829	1 978	108,1
Nieruchomości i rzeczowe aktywa trwałe	1 772	1 925	108,7
Rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne ..	58	53	91,9
Wartości niematerialne i prawne	32	32	101,3
Wartości niematerialne i prawne, Wartość firmy	3,5	2,7	77,0
Wartości niematerialne i prawne, inne	28	30	104,2
Inwestycje w jednostkach zależnych stowarzyszonych i współkontrolowanych	17	0,2	1,3
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	176	198	112,3
Pozostałe aktywa	144	172	119,0
Aktywa trwałe (lub grupy aktywów) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	19	41	213,3

Tabl. 12. **Banki spółdzielcze – pasywa (netto)**

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Pasywa, razem	61 715	70 434	114,1
Zobowiązania, razem	55 180	63 129	114,4
Zobowiązania wobec banków centralnych	0,1	0,0	82,5
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	137	0,0	0,0
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat)	–	–	–
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	53 947	61 918	114,8
Zobowiązania finansowe z tytułu przeniesienia aktywów finansowych	–	–	–
Zobowiązania finansowe zabezpieczające	1,3	1,6	120,9
Różnice z zabezp. wart. godziwej przed ryzykiem stopy procentowej przypadające na pozycje zabezpieczane	–	–	–
Rezerwy	129	138	107,6
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	66	66	100,4
Inne zobowiązania	420	450	107,0
Rezerwa na ryzyko ogólne/poniesione ale niewykazywane straty IBNR	142	169	118,7
Przychody zastrzeżone	338	387	114,6
Zobowiązania z tytułu instrumentów kapitałowych płatnych na żądanie	–	–	–
Zobowiązania związane z grupą aktywów zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży	0,2	0,3	202,2
Kapitały	6 536	7 305	111,8
Kapitał podstawowy	699	722	103,3
Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	-43	-28	x
Akcje własne (wielkość ujemna)	0	–	x
Kapitał zapasowy	4 690	5 336	113,8
Kapitały rezerwowe	92	49	53,3
Fundusz ogólnego ryzyka	310	356	114,5
Zysk/Strata z lat ubiegłych	-1,3	0,3	x
Inne instrumenty kapitałowe	0,0	7,5	x
Kapitał z aktualizacji wyceny	99	127	128,2
Inne fundusze uzupełniające określone ustawą Prawo bankowe	4,6	–	x
Zysk (Strata) w trakcie zatwierdzania	-0,9	0,0	x
Zysk (Strata) roku bieżącego	686	736	107,3
Dywidendy wypłacone w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	–	–	–
Kapitały mniejszości	0,2	0,1	54,8
Pozycje pozabilansowe	21 798	27 853	127,8

Tabl. 13. **Banki spółdzielcze – rachunek zysków i strat**

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Przychody z działalności operacyjnej	5 450	5 869	107,7
Przychody z działalności bankowej	4 952	5 433	109,7
Koszty działalności operacyjnej	4 583	4 928	107,5
Koszty działalności bankowej	1 543	1 681	109,0
Przychody z tytułu odsetek	3 871	4 320	111,6
w tym, kredyty i inne należności (łącznie z leasingiem finansowym)	3 393	3 947	116,3
Koszty odsetek	1 460	1 604	109,9
w tym, zobowiązania finansowe wyceniane metodą amortyzowanego kosztu	1 412	1 585	112,3
Wynik z tytułu odsetek	2 411	2 716	112,7
Koszty z tytułu kapitału zakładowego płatnego na żądanie	–	–	–
Przychody z tytułu dywidend	20	19	92,4
w tym, akcje i udziały jednostek powiązanych	3,2	0,3	8,3
Przychody z tytułu opłat i prowizji	1 030	1 066	103,5
Koszty z tytułu opłat i prowizji	82	76	93,3
Zrealizowany wynik z aktywów i zobowiązań finansowych innych niż wyceniane według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat – netto	1,5	-0,2	x
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	1,2	-0,2	x
Kredyty i inne należności	0,0	0,0	38,5
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	-0,1	-0,1	x
Zobowiązania finansowe wyceniane metodą amortyzowanego kosztu	0,1	0,0	3,9
Pozostałe zrealizowane zyski (straty)	0,3	0,1	23,1
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	4,1	1,7	41,9
Instrumenty kapitałowe	1,8	0,9	51,4
Instrumenty dłużne	0,0	0,1	314,9
Operacje wymiany walutowej	2,3	0,7	29,5
Instrumenty pochodne	-0,1	–	x
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat	–	0,2	x
Wynik z tytułu aktywów finansowych	–	0,2	x
Wynik z tytułu zobowiązań finansowych	–	0,0	x
Wynik z tytułu różnic kursowych netto (rewaluacja)	24	25	106,8
Wynik działalności bankowej	3 409	3 752	110,1
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania składników aktywów innych niż przeznaczone do sprzedaży	1,0	1,2	119,2
Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	65	45	68,9
Wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń	–	–	–

Tabl. 13. **Banki spółdzielcze – rachunek zysków i strat (dok.)**

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Koszty działania banku	2 305	2 442	105,9
koszty pracowniczne	1 661	1 747	105,2
koszty ogólnego zarządu	644	695	107,9
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	183	190	104,2
w tym, amortyzacja nieruchomości i rzeczowych aktywów trwałych	161	169	105,5
Rezerwy	13	42	315,0
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych niewycenianych według wartości godziwej poprzez rachunek zysków i strat/ Wynik z tytułu rezerw celowych	87	159	182,0
w tym, kredytów i pożyczek wycenianych według zamortyzowanego kosztu (łącznie z leasingiem finansowym).....	87	160	183,1
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	3,2	0,0	0,1
Wynik z tytułu poniesionych ale niewykazywanych strat (IBNR)/ Wynik z tytułu rezerwy na ryzyko ogólne (PSR)	-16	-23	x
Wynik z działalności operacyjnej	867	941	108,5
Wynik na operacjach nadzwyczajnych	0,2	0,1	38,7
Ujemna wartość firmy odniesiona do wyniku finansowego	-	-	-
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych metodą praw własności	0,0	-	x
Wynik z aktywów trwałych (lub grup do zbycia) zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży niezakwalifikowanych jako działalność zaniechana	-	2,1	x
Zysk (Strata) brutto z działalności kontynuowanej	867	943	108,8
zysk brutto	867	#	x
strata brutto	-	#	x
Podatek dochodowy dotyczący działalności kontynuowanej	179	208	116,3
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty) ...	2,8	-0,1	x
Zysk (Strata) netto z działalności kontynuowanej	686	736	107,3
Wynik netto z działalności zaniechanej	-	-	-
Wynik (Zysk/Strata) netto roku bieżącego	686	736	107,3
zysk netto	686	#	x
strata netto	-	#	x
Zysk (Strata) przypadający na jednostkę dominującą	686	736	107,3
Zyski (Straty) udziałowców mniejszościowych	-	-	-

Tabl. 14. **Banki spółdzielcze – wartość depozytów**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Depozyty ogółem	52 688	60 652	115,1
PLN	52 245	60 094	115,0
EUR	347	431	124,2
Inne niż PLN i EUR	96	127	132,1
Sektor finansowy	634	703	111,0
PLN	625	687	109,9
EUR	6,8	10	148,0
Inne niż PLN i EUR	1,6	6,5	399,9
Pozostałe monetarne instytucje finansowe	556	569	102,5
Instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne	10	11	106,7
Pozostałe instytucje finansowe	68	123	181,5
Sektor niefinansowy	45 681	53 823	117,8
PLN	45 248	53 285	117,8
EUR	339	418	123,2
Inne niż PLN i EUR	94	121	128,4
Przedsiębiorstwa	4 390	5 302	120,8
PLN	4 328	5 238	121,0
EUR	61	60	98,9
Inne niż PLN i EUR	2,1	3,5	167,7
Gospodarstwa domowe	39 835	46 882	117,7
PLN	39 468	46 412	117,6
EUR	276	354	128,3
Inne niż PLN i EUR	91	116	127,7
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	1 456	1 640	112,6
PLN	1 453	1 635	112,6
EUR	2,8	4,1	145,8
Inne niż PLN i EUR	0,6	0,6	99,9
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	6 373	6 125	96,1
PLN	6 371	6 122	96,1
EUR	1,2	3,0	253,4
Inne niż PLN i EUR	0,3	0,2	83,5
Instytucje rządowe szczebla centralnego	164	117	71,5
Instytucje samorządowe	6 196	5 939	95,8
Fundusze ubezpieczeń społecznych	13	69	5 razy

Tabl. 15. **Banki spółdzielcze – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla sektora niefinansowego**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Kredyty ogółem	35 417	38 876	109,8
PLN	35 395	38 847	109,8
EUR	20	27	135,0
Inne niż PLN i EUR	2,6	2,4	96,7
Przedsiębiorstwa	8 072	9 608	119,0
PLN	8 064	9 601	119,1
EUR	8,0	7,1	88,7
Inne niż PLN i EUR	–	–	–
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	233	251	107,5
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	1 267	1 588	125,3
Kredyty operacyjne	3 841	4 420	115,1
Kredyty inwestycyjne	2 687	3 306	123,0
Kredyty na zakup papierów wartościowych	–	–	–
Kredyty samochodowe	43	43	100,2
Kredyty w rachunku karty kredytowej	0,8	0,8	100,0
Gospodarstwa domowe	27 055	28 903	106,8
PLN	27 041	28 881	106,8
EUR	12	20	164,5
Inne niż PLN i EUR	2,6	2,4	96,7
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	3 709	4 298	115,9
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	1 986	2 360	118,8
Kredyty operacyjne	6 588	6 386	96,9
Kredyty inwestycyjne	9 593	10 164	105,9
Kredyty na zakup papierów wartościowych	121	110	90,5
Kredyty w rachunku karty kredytowej	24	25	105,0
Kredyty na cele konsumpcyjne, ratalne, samochodowe	288	281	97,8
Kredyty na cele konsumpcyjne, ratalne, pozostałe	2 556	3 388	132,5
Kredyty na cele konsumpcyjne, pozostałe	2 190	1 891	86,3
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	290	365	125,8
PLN	290	365	125,8
EUR	–	–	–
Inne niż PLN i EUR	–	–	–
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	76	102	133,0
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	26	34	128,2
Kredyty operacyjne	47	54	115,5
Kredyty inwestycyjne	140	176	125,2
Kredyty na zakup papierów wartościowych	–	–	–
Kredyty samochodowe	0,6	0,4	66,7
Kredyty w rachunku karty kredytowej	0,0	0,0	39,7

Tabl. 16. **Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów – aktywa (netto)**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Aktywa, razem	466 657	498 904	106,9
Kasa i operacje z bankami centralnymi	25 586	19 278	75,3
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	24 377	13 510	55,4
Instrumenty pochodne	8 348	6 068	72,7
Instrumenty kapitałowe	13	13	99,2
Instrumenty dłużne	16 006	7 423	46,4
Pozostałe należności	10	7,2	69,4
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat)	15 469	10 906	70,5
Instrumenty kapitałowe	–	–	–
Instrumenty dłużne	14 921	10 820	72,5
Pozostałe należności	548	86	15,6
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	54 714	80 199	146,6
Instrumenty kapitałowe	902	1 032	114,4
Instrumenty dłużne	53 812	79 168	147,1
Pozostałe należności	0,2	0,1	75,0
Kredyty i inne należności (włączając leasing finansowy) ...	310 907	338 504	108,9
Instrumenty dłużne	7 493	8 092	108,0
Kredyty i pożyczki	303 415	330 412	108,9
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	17 767	16 477	92,7
Instrumenty dłużne	17 767	16 477	92,7
Pozostałe należności	–	–	–
Aktywa finansowe zabezpieczające	541	532	98,4
Zabezpieczenie wartości godziwej	357	16	4,3
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	184	346	188,1
Zabezpieczenie inwestycji netto w podmiocie zagranicznym	–	–	–
Zabezpieczenie wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej	–	171	x
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych przed ryzykiem stopy procentowej	–	–	–
Różnice z zabezpieczenia wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej przypadające na pozycje zabezpieczane	–	–	–
Rzeczowe aktywa trwałe	5 817	5 445	93,6
Nieruchomości i rzeczowe aktywa trwałe	5 668	5 415	95,5
Rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne ..	149	30	20,4
Wartości niematerialne i prawne	2 830	3 074	108,6
Wartość firmy	275	275	100,0
Inne	2 555	2 799	109,5
Inwestycje w jednostkach zależnych stowarzyszonych i współkontrolowanych	3 807	3 490	91,7
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	2 070	2 121	102,4
Pozostałe aktywa	2 717	2 887	106,3
Aktywa trwałe (lub grupy aktywów) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	55	2 481	45 razy

Tabl. 17. **Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów – pasywa (netto)**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Pasywa, razem	466 657	498 904	106,9
Zobowiązania, razem	413 440	438 660	106,1
Zobowiązania wobec banków centralnych	4 630	732	15,8
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	8 869	7 643	86,2
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat)	543	4 324	8 razy
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	386 071	408 895	105,9
Zobowiązania finansowe z tytułu przeniesienia aktywów finansowych	1 170	4 300	367,5
Zobowiązania finansowe zabezpieczające	691	1 883	272,4
Różnice z zabezp. wart. godziwej przed ryzykiem stopy procentowej przypadające na pozycje zabezpieczane	–	-40	x
Rezerwy	1 347	1 547	114,9
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	979	1 001	102,2
Inne zobowiązania	7 458	6 835	91,7
Rezerwa na ryzyko ogólne/poniesione ale niewykazywane straty (IBNR).....	1 681	1 541	91,6
Przychody zastrzeżone	–	–	–
Zobowiązania z tytułu instrumentów kapitałowych płatnych na żądanie	–	–	–
Zobowiązania związane z grupą aktywów zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży	–	–	–
Kapitały	53 217	60 244	113,2
Kapitał podstawowy	2 492	2 542	102,0
Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	–	–	–
Akcje własne (wielkość ujemna)	–	–	–
Kapitał zapasowy	25 757	27 731	107,7
Kapitały rezerwowe	12 378	15 208	122,9
Fundusz ogólnego ryzyka	4 556	4 773	104,8
Zysk/Strata z lat ubiegłych	22	10	46,1
Inne instrumenty kapitałowe	17	17	100,0
Kapitał z aktualizacji wyceny	419	830	198,2
Inne fundusze uzupełniające określone ustawą Prawo bankowe	940	1 079	114,7
Zysk (Strata) w trakcie zatwierdzania	–	–	–
Zysk (Strata) roku bieżącego	6 636	8 053	121,3
Dywidendy wypłacone w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	–	–	–
Kapitały mniejszości	–	–	–
Pozycje pozabilansowe	1 485 079	1 782 864	120,1

**Tabl. 18. Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów
– rachunek zysków i strat**

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Przychody z działalności operacyjnej	42 839	44 128	103,0
Przychody z działalności bankowej	37 159	37 701	101,5
Koszty działalności operacyjnej	34 767	34 134	98,2
Koszty działalności bankowej	14 246	12 793	89,8
Przychody z tytułu odsetek	22 501	24 096	107,1
w tym, kredyty i inne należności (łącznie z leasingiem finansowym)	18 267	19 001	104,0
Koszty odsetek	11 324	10 077	89,0
w tym, zobowiązania finansowe wyceniane metodą zamortyzowanego kosztu	10 899	9 906	90,9
Wynik z tytułu odsetek	11 177	14 019	125,4
Koszty z tytułu kapitału zakładowego płatnego na żądanie	–	–	–
Przychody z tytułu dywidend	994	553	55,6
w tym, akcje i udziały jednostek powiązanych	638	480	75,3
Przychody z tytułu opłat i prowizji	8 243	9 015	109,4
Koszty z tytułu opłat i prowizji	1 763	1 668	94,6
Zrealizowany wynik z aktywów i zobowiązań finansowych innych niż wyceniane według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat – netto	159	202	127,3
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	93	197	211,9
Kredyty i inne należności	2,6	5,7	219,2
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	–	–	–
Zobowiązania finansowe wyceniane metodą zamortyzowanego kosztu	0,1	-1,1	x
Pozostałe zrealizowane zyski (straty)	63	–	x
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	2 631	-775	x
Instrumenty kapitałowe	4,0	3,2	79,4
Instrumenty dłużne	851	420	49,3
Operacje wymiany walutowej	1 715	-1 347	x
Instrumenty pochodne	61	149	245,6
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat	613	572	93,2
Wynik z tytułu aktywów finansowych	613	572	93,2
Wynik z tytułu zobowiązań finansowych	–	–	–
Wynik z tytułu różnic kursowych netto (rewaluacja)	859	2 991	348,3
Wynik działalności bankowej	22 913	24 908	108,7
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania składników aktywów innych niż przeznaczone do sprzedaży	5,0	-0,0	x
Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	224	99	44,0
Wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń	-106	-88	x

**Tabl. 18. Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów
– rachunek zysków i strat (dok.)**

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Koszty działania banku	9 860	9 990	101,3
koszty pracownicze	5 474	5 739	104,8
koszty ogólnego zarządu	4 386	4 251	96,9
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	1 244	1 213	97,5
w tym, amortyzacja nieruchomości i rzeczowych aktywów trwałych	690	703	102,0
Rezerwy	285	462	161,8
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych niewycenianych według wartości godziwej poprzez rachunek zysków i strat/ Wynik z tytułu rezerw celowych	3 365	3 346	99,4
w tym, kredytów i pożyczek wycenianych według zamortyzowanego kosztu (łącznie z leasingiem finansowym) ...	3 366	3 345	99,4
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	203	60	29,5
Wynik z tytułu poniesionych ale niewykazywanych strat (IBNR)/ Wynik z tytułu rezerwy na ryzyko ogólne (PSR)	-5,9	146	x
Wynik z działalności operacyjnej	8 072	9 994	123,8
Wynik na operacjach nadzwyczajnych	–	–	–
Ujemna wartość firmy odniesiona do wyniku finansowego	–	–	–
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych metodą praw własności	–	–	–
Wynik z aktywów trwałych (lub grup do zbycia) zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży niezakwalifikowanych jako działalność zaniechana	55	1,6	2,8
Zysk (Strata) brutto z działalności kontynuowanej	8 128	9 995	123,0
zysk brutto	8 128	9 995	123,0
strata brutto	–	–	–
Podatek dochodowy dotyczący działalności kontynuowanej	1 491	1 942	130,2
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty) ...	–	–	–
Zysk (Strata) netto z działalności kontynuowanej	6 636	8 053	121,3
Wynik netto z działalności zaniechanej	–	–	–
Wynik (Zysk/Strata) netto roku bieżącego	6 636	8 053	121,3
zysk netto	6 636	8 053	121,3
strata netto	–	–	–
Zysk (Strata) przypadający na jednostkę dominującą	6 636	8 053	121,3
Zyski (Straty) udziałowców mniejszościowych	–	–	–

Tabl. 19. **Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów – wartość depozytów**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Depozyty ogółem	346 753	364 737	105,2
PLN	311 685	324 499	104,1
EUR	22 586	26 439	117,1
Inne niż PLN i EUR	12 482	13 799	110,6
Sektor finansowy	23 084	29 052	125,9
PLN	20 429	22 946	112,3
EUR	1 316	3 568	271,1
Inne niż PLN i EUR	1 340	2 538	189,4
Pozostałe monetarne instytucje finansowe	6 748	10 415	154,3
Instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne	8 466	8 408	99,3
Pozostałe instytucje finansowe	7 870	10 228	130,0
Sektor niefinansowy	303 644	319 799	105,3
PLN	271 654	285 940	105,3
EUR	20 879	22 623	108,4
Inne niż PLN i EUR	11 111	11 236	101,1
Przedsiębiorstwa	87 006	91 622	105,3
PLN	75 054	78 786	105,0
EUR	9 917	10 876	109,7
Inne niż PLN i EUR	2 035	1 960	96,3
Gospodarstwa domowe	208 879	219 734	105,2
PLN	189 129	199 161	105,3
EUR	10 776	11 495	106,7
Inne niż PLN i EUR	8 974	9 079	101,2
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	7 759	8 443	108,8
PLN	7 471	7 993	107,0
EUR	186	252	135,8
Inne niż PLN i EUR	103	197	192,0
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	20 025	15 886	79,3
PLN	19 603	15 613	79,6
EUR	391	247	63,2
Inne niż PLN i EUR	31	26	83,8
Instytucje rządowe szczebla centralnego	11 546	8 118	70,3
Instytucje samorządowe	7 547	6 282	83,2
Fundusze ubezpieczeń społecznych	931	1 486	159,6

Tabl. 20. Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla sektora niefinansowego

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Kredyty ogółem	263 432	285 903	108,5
PLN	180 505	197 597	109,5
EUR	27 762	28 889	104,1
Inne niż PLN i EUR	55 165	59 417	107,7
Przedsiębiorstwa	107 076	104 008	97,1
PLN	75 717	73 860	97,5
EUR	25 497	23 963	94,0
Inne niż PLN i EUR	5 861	6 185	105,5
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	8 613	7 257	84,2
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	14 156	12 968	91,6
Kredyty operacyjne	45 996	43 972	95,6
Kredyty inwestycyjne	38 018	39 523	104,0
Kredyty na zakup papierów wartościowych	113	77	68,4
Kredyty samochodowe	93	76	81,9
Kredyty w rachunku karty kredytowej	88	135	152,7
Gospodarstwa domowe	155 061	180 049	116,1
PLN	103 500	121 898	117,8
EUR	2 258	4 920	217,9
Inne niż PLN i EUR	49 303	53 232	108,0
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	95 189	114 414	120,2
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	2 164	2 634	121,7
Kredyty operacyjne	8 219	9 190	111,8
Kredyty inwestycyjne	7 344	8 655	117,8
Kredyty na zakup papierów wartościowych	615	632	102,7
Kredyty w rachunku karty kredytowej	3 395	3 514	103,5
Kredyty na cele konsumpcyjne, ratalne, samochodowe	347	398	114,9
Kredyty na cele konsumpcyjne, ratalne, pozostałe	17 716	19 695	111,2
Kredyty na cele konsumpcyjne, pozostałe	20 071	20 917	104,2
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	1 295	1 846	142,6
PLN	1 287	1 839	142,9
EUR	7,0	6,6	94,3
Inne niż PLN i EUR	1,2	0,9	75,0
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	1 038	1 547	149,1
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	7,6	6,8	89,5
Kredyty operacyjne	64	66	103,6
Kredyty inwestycyjne	186	225	121,4
Kredyty na zakup papierów wartościowych	–	–	–
Kredyty samochodowe	0,7	0,8	114,3
Kredyty w rachunku karty kredytowej	0,1	0,5	5 razy

Tabl. 21. **Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – aktywa (netto)**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Aktywa, razem	140 120	175 621	125,3
Kasa i operacje z bankami centralnymi	6 013	10 575	175,9
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	10 779	14 399	133,6
Instrumenty pochodne	3 452	2 596	75,2
Instrumenty kapitałowe	0,0	0,2	403,4
Instrumenty dłużne	7 325	11 801	161,1
Pozostałe należności	1,4	1,0	70,7
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat)	107	104	97,0
Instrumenty kapitałowe	–	–	–
Instrumenty dłużne	107	104	97,2
Pozostałe należności	0,2	–	x
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	11 817	20 583	174,2
Instrumenty kapitałowe	31	32	105,4
Instrumenty dłużne	11 787	20 550	174,4
Pozostałe należności	–	–	–
Kredyty i inne należności (włączając leasing finansowy)	107 193	123 653	115,4
Instrumenty dłużne	1 289	1 232	95,5
Kredyty i pożyczki	105 904	122 421	115,6
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	1 235	910	73,7
Instrumenty dłużne	1 032	866	83,9
Pozostałe należności	203	45	21,9
Aktywa finansowe zabezpieczające	37	97	261,1
Zabezpieczenie wartości godziwej	3,1	–	x
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	29	–	x
Zabezpieczenie inwestycji netto w podmiocie zagranicznym	–	–	–
Zabezpieczenie wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej	0,0	0,0	157,0
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych przed ryzykiem stopy procentowej	5,2	97	19 razy
Różnice z zabezpieczenia wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej przypadające na pozycje zabezpieczane	2,6	2,8	107,8
Rzeczowe aktywa trwałe	709	988	139,4
Nieruchomości i rzeczowe aktywa trwałe	709	988	139,5
Rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne ..	0,2	–	x
Wartości niematerialne i prawne	488	721	147,8
Wartość firmy	15	42	280,9
Inne	473	678	143,5
Inwestycje w jednostkach zależnych stowarzyszonych i współkontrolowanych	264	734	278,5
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	810	1 579	194,9
Pozostałe aktywa	664	1 262	190,0
Aktywa trwałe (lub grupy aktywów) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	1,5	14	10 razy

Tabl. 22. **Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – pasywa (netto)**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Pasywa, razem	140 120	175 621	125,3
Zobowiązania, razem	132 224	164 052	124,1
Zobowiązania wobec banków centralnych	45	–	x
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	4 410	5 058	114,7
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat)	0,1	–	x
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	122 871	151 917	123,6
Zobowiązania finansowe z tytułu przeniesienia aktywów finansowych	–	–	–
Zobowiązania finansowe zabezpieczające	168	100	59,3
Różnice z zabezp. wart. godziwej przed ryzykiem stopy procentowej przypadające na pozycje zabezpieczane	–	–	–
Rezerwy	152	239	157,7
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	178	328	184,2
Inne zobowiązania	3 789	5 692	150,2
Rezerwa na ryzyko ogólne/poniesione ale niewykazywane straty (IBNR).....	410	458	111,6
Przychody zastrzeżone	200	262	131,2
Zobowiązania z tytułu instrumentów kapitałowych płatnych na żądanie	–	–	–
Zobowiązania związane z grupą aktywów zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży	–	–	–
Kapitały	7 897	11 569	146,5
Kapitał podstawowy	4 874	6 651	136,4
Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	–	–	–
Akcje własne (wielkość ujemna)	–	–	–
Kapitał zapasowy	2 157	3 510	162,8
Kapitały rezerwowe	554	1 243	224,6
Fundusz ogólnego ryzyka	879	971	110,5
Zysk/Strata z lat ubiegłych	-378	-1 009	x
Inne instrumenty kapitałowe	–	–	–
Kapitał z aktualizacji wyceny	-55	1,2	x
Inne fundusze uzupełniające określone ustawą Prawo bankowe	–	–	–
Zysk (Strata) w trakcie zatwierdzania	-52	-25	x
Zysk (Strata) roku bieżącego	-82	226	x
Dywidendy wypłacone w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	–	–	–
Kapitały mniejszości	–	–	–
Pozycje pozabilansowe	510 506	528 623	103,5

Tabl. 23. **Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – rachunek zysków i strat**

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Przychody z działalności operacyjnej	12 861	16 960	131,9
Przychody z działalności bankowej	11 306	13 244	117,1
Koszty działalności operacyjnej	12 822	16 535	129,0
Koszty działalności bankowej	5 383	5 615	104,3
Przychody z tytułu odsetek	7 503	8 653	115,3
w tym, kredyty i inne należności (łącznie z leasingiem finansowym)	6 816	7 728	113,4
Koszty odsetek	4 515	4 221	93,5
w tym, zobowiązania finansowe wyceniane metodą amortyzowanego kosztu	4 465	4 135	92,6
Wynik z tytułu odsetek	2 988	4 432	148,3
Koszty z tytułu kapitału zakładowego płatnego na żądanie	–	–	–
Przychody z tytułu dywidend	33	48	145,5
w tym, akcje i udziały jednostek powiązanych	33	48	144,9
Przychody z tytułu opłat i prowizji	1 758	2 174	123,6
Koszty z tytułu opłat i prowizji	751	904	120,4
Zrealizowany wynik z aktywów i zobowiązań finansowych innych niż wyceniane według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat – netto	16	48	293,3
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	6,9	49	7 razy
Kredyty i inne należności	9,3	0,5	5,4
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	0,2	0,0	1,1
Zobowiązania finansowe wyceniane metodą amortyzowanego kosztu	–	-0,1	x
Pozostałe zrealizowane zyski (straty)	0,1	-0,9	x
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	1 271	176	13,9
Instrumenty kapitałowe	1,4	0,1	10,0
Instrumenty dłużne	453	651	143,7
Operacje wymiany walutowej	193	-114	x
Instrumenty pochodne	624	-361	x
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat	10	6,2	59,4
Wynik z tytułu aktywów finansowych	15	6,2	40,8
Wynik z tytułu zobowiązań finansowych	-4,8	–	x
Wynik z tytułu różnic kursowych netto (rewaluacja)	597	1 648	276,1
Wynik działalności bankowej	5 923	7 628	128,8
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania składników aktywów innych niż przeznaczone do sprzedaży	0,1	-2,9	x
Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	51	204	399,9
Wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń	-15	-49	x

Tabl. 23. **Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – rachunek zysków i strat (dok.)**

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Koszty działania banku	3 270	4 614	141,1
koszty pracownicze	1 516	2 326	153,5
koszty ogólnego zarządu	1 754	2 288	130,4
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	257	384	149,2
w tym, amortyzacja nieruchomości i rzeczowych aktywów trwałych	153	239	155,9
Rezerwy	28	77	277,8
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych niewycenianych według wartości godziwej poprzez rachunek zysków i strat/ Wynik z tytułu rezerw celowych	2 244	2 389	106,5
w tym, kredytów i pożyczek wycenianych według zamortyzowanego kosztu (łącznie z leasingiem finansowym) ...	2 231	2 389	107,1
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	1,6	2,0	121,1
Wynik z tytułu poniesionych ale niewykazywanych strat (IBNR)/ Wynik z tytułu rezerwy na ryzyko ogólne (PSR)	-120	111	x
Wynik z działalności operacyjnej	39	425	11 razy
Wynik na operacjach nadzwyczajnych	–	–	–
Ujemna wartość firmy odniesiona do wyniku finansowego	–	–	–
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych metodą praw własności	-0,0	-0,0	x
Wynik z aktywów trwałych (lub grup do zbycia) zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży niezakwalifikowanych jako działalność zaniechana	–	-0,8	x
Zysk (Strata) brutto z działalności kontynuowanej	39	425	11 razy
zysk brutto	1 161	1 510	130,1
strata brutto	1 122	1 086	96,8
Podatek dochodowy dotyczący działalności kontynuowanej	121	201	166,7
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty)	-0,2	-2,9	x
Zysk (Strata) netto z działalności kontynuowanej	-82	226	x
Wynik netto z działalności zaniechanej	–	–	–
Wynik (Zysk/Strata) netto roku bieżącego	-82	226	x
zysk netto	898	1 186	132,0
strata netto	980	959	97,9
Zysk (Strata) przypadający na jednostkę dominującą	-82	226	x
Zyski (Straty) udziałowców mniejszościowych	–	–	–

Tabl. 24. **Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – wartość depozytów**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Depozyty ogółem	99 900	126 870	127,0
PLN	63 632	81 143	127,5
EUR	22 885	26 548	116,0
Inne niż PLN i EUR	13 383	19 179	143,3
Sektor finansowy	48 458	57 111	117,9
PLN	19 966	21 463	107,5
EUR	17 067	19 966	117,0
Inne niż PLN i EUR	11 425	15 681	137,3
Pozostałe monetarne instytucje finansowe	43 554	49 983	114,8
Instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne	2 163	3 704	171,2
Pozostałe instytucje finansowe	2 741	3 424	124,9
Sektor niefinansowy	50 956	69 200	135,8
PLN	43 201	59 143	136,9
EUR	5 807	6 571	113,2
Inne niż PLN i EUR	1 949	3 486	178,9
Przedsiębiorstwa	27 819	31 889	114,6
PLN	22 545	25 474	113,0
EUR	4 137	4 238	102,4
Inne niż PLN i EUR	1 138	2 177	191,3
Gospodarstwa domowe	22 412	36 416	162,5
PLN	19 969	32 876	164,6
EUR	1 641	2 242	136,6
Inne niż PLN i EUR	802	1 299	161,9
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	725	894	123,4
PLN	687	793	115,3
EUR	29	92	319,9
Inne niż PLN i EUR	9	10	112,5
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	486	560	115,1
PLN	466	537	115,3
EUR	12	11	91,6
Inne niż PLN i EUR	9	12	136,1
Instytucje rządowe szczebla centralnego	231	280	121,6
Instytucje samorządowe	168	279	166,6
Fundusze ubezpieczeń społecznych	88	0,0	0,0

Tabl. 25. **Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla sektora niefinansowego**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Kredyty ogółem	86 798	109 363	126,0
PLN	48 914	62 347	127,5
EUR	13 831	20 086	145,2
Inne niż PLN i EUR	24 053	26 929	112,0
Przedsiębiorstwa	32 741	33 305	101,7
PLN	21 149	22 427	106,0
EUR	9260	8 522	92,0
Inne niż PLN i EUR	2332	2 356	101,0
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	752	708	94,1
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	3 621	4 429	122,3
Kredyty operacyjne	17 852	18 311	102,6
Kredyty inwestycyjne	9 313	8 546	91,8
Kredyty na zakup papierów wartościowych	50	122	243,3
Kredyty samochodowe	1 142	1 172	102,6
Kredyty w rachunku karty kredytowej	11	17	150,4
Gospodarstwa domowe	53 355	75 373	141,3
PLN	27 067	39 238	145,0
EUR	4 569	11562	253,1
Inne niż PLN i EUR	21 720	24573	113,1
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	28 899	40 479	140,1
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	1 028	1 378	134,0
Kredyty operacyjne	1 992	2 510	126,0
Kredyty inwestycyjne	371	388	104,6
Kredyty na zakup papierów wartościowych	69	221	320,9
Kredyty w rachunku karty kredytowej	1 744	3 311	189,8
Kredyty na cele konsumpcyjne, ratalne, samochodowe	6 020	6 960	115,6
Kredyty na cele konsumpcyjne, ratalne, pozostałe	4 521	5 400	119,4
Kredyty na cele konsumpcyjne, pozostałe	8 711	14 726	169,0
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	702	685	97,7
PLN	699	682	97,6
EUR	1,9	2,3	121,1
Inne niż PLN i EUR	1,0	0,9	90,0
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	657	650	99,0
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	7,3	3,2	43,8
Kredyty operacyjne	18	19	106,0
Kredyty inwestycyjne	16	11	65,2
Kredyty na zakup papierów wartościowych	–	–	–
Kredyty samochodowe	2,8	1,8	64,3
Kredyty w rachunku karty kredytowej	–	–	–

Tabl. 26. **Banki giełdowe – aktywa (netto)**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Aktywa, razem	685 676	766 757	111,8
Kasa i operacje z bankami centralnymi	36 305	31 840	87,7
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	36 435	21 758	59,7
Instrumenty pochodne	13 811	9 957	72,1
Instrumenty kapitałowe	13	13	99,2
Instrumenty dłużne	22 597	11 779	52,1
Pozostałe należności	15	9,3	62,1
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat)	18 401	17 415	94,6
Instrumenty kapitałowe	69	65	93,4
Instrumenty dłużne	17 784	17 264	97,1
Pozostałe należności	548	86	15,6
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	79 089	113 763	143,8
Instrumenty kapitałowe	1 125	1 153	102,5
Instrumenty dłużne	77 963	112 610	144,4
Pozostałe należności	0,2	0,1	75,0
Kredyty i inne należności (włączając leasing finansowy) ...	468 729	533 645	113,8
Instrumenty dłużne	8 355	11 290	135,1
Kredyty i pożyczki	460 374	522 355	113,5
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	21 050	20 153	95,7
Instrumenty dłużne	21 009	20 110	95,7
Pozostałe należności	41	43	105,1
Aktywa finansowe zabezpieczające	977	693	70,9
Zabezpieczenie wartości godziwej	361	18	4,9
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	613	498	81,2
Zabezpieczenie inwestycji netto w podmiocie zagranicznym	–	–	–
Zabezpieczenie wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej	2,9	171	59 razy
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych przed ryzykiem stopy procentowej	–	6,4	x
Różnice z zabezpieczenia wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej przypadające na pozycje zabezpieczane	–	–	–
Rzeczowe aktywa trwałe	7 837	7 336	93,6
Nieruchomości i rzeczowe aktywa trwałe	7 660	7 266	94,9
Rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne ..	177	70	39,6
Wartości niematerialne i prawne	4 580	4 914	107,3
Wartość firmy	1 708	1 760	103,0
Inne	2 872	3 154	109,8
Inwestycje w jednostkach zależnych stowarzyszonych i współkontrolowanych	4 589	4 477	97,5
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	4 004	4 220	105,4
Pozostałe aktywa	3 578	4 001	111,8
Aktywa trwałe (lub grupy aktywów) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	103	2 540	25 razy

Tabl. 27. **Banki giełdowe – pasywa (netto)**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Pasywa, razem	685 676	766 757	111,8
Zobowiązania, razem	613 149	682 297	111,3
Zobowiązania wobec banków centralnych	7 416	734	9,9
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	14 125	13 163	93,2
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat)	569	4 324	8 razy
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	573 018	639 738	111,6
Zobowiązania finansowe z tytułu przeniesienia aktywów finansowych	1 440	4 300	298,6
Zobowiązania finansowe zabezpieczające	817	4 150	507,7
Różnice z zabezp. wart. godziwej przed ryzykiem stopy procentowej przypadające na pozycje zabezpieczane	–	-40	x
Rezerwy	1 688	1 943	115,1
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	1 430	1 550	108,4
Inne zobowiązania	9 925	9 500	95,7
Rezerwa na ryzyko ogólne/poniesione ale niewykazywane straty (IBNR).....	2 722	2 936	107,9
Przychody zastrzeżone	–	–	–
Zobowiązania z tytułu instrumentów kapitałowych płatnych na żądanie	–	–	–
Zobowiązania związane z grupą aktywów zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży	–	–	–
Kapitały	72 527	84 459	116,5
Kapitał podstawowy	7 596	8 811	116,0
Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	–	–	–
Akcje własne (wielkość ujemna)	2,6	0,7	26,4
Kapitał zapasowy	34 031	38 359	112,7
Kapitały rezerwowe	15 969	18 975	118,8
Fundusz ogólnego ryzyka	5 993	6 336	105,7
Zysk/Strata z lat ubiegłych	237	236	99,3
Inne instrumenty kapitałowe	18	19	103,1
Kapitał z aktualizacji wyceny	344	744	216,2
Inne fundusze uzupełniające określone ustawą Prawo bankowe	940	1 079	114,7
Zysk (Strata) w trakcie zatwierdzania	–	–	–
Zysk (Strata) roku bieżącego	7 400	9 901	133,8
Dywidendy wypłacone w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	–	–	–
Kapitały mniejszości	–	–	–
Pozycje pozabilansowe	2 309 898	2 834 506	122,7

Tabl. 28. **Banki giełdowe – rachunek zysków i strat**

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Przychody z działalności operacyjnej	66 209	71 114	107,4
Przychody z działalności bankowej	54 614	57 614	105,5
Koszty działalności operacyjnej	57 375	58 927	102,7
Koszty działalności bankowej	22 176	20 888	94,2
Przychody z tytułu odsetek	33 464	37 259	111,3
w tym, kredyty i inne należności (łącznie z leasingiem finansowym)	27 143	29 351	108,1
Koszty odsetek	17 659	16 774	95,0
w tym, zobowiązania finansowe wyceniane metodą amortyzowanego kosztu	16 938	16 347	96,5
Wynik z tytułu odsetek	15 806	20 485	129,6
Koszty z tytułu kapitału zakładowego płatnego na żądanie	–	–	–
Przychody z tytułu dywidend	1 287	673	52,3
w tym, akcje i udziały jednostek powiązanych	920	588	63,9
Przychody z tytułu opłat i prowizji	11 276	12 838	113,9
Koszty z tytułu opłat i prowizji	2 429	2 377	97,9
Zrealizowany wynik z aktywów i zobowiązań finansowych innych niż wyceniane według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat – netto	622	438	70,4
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	210	435	207,1
Kredyty i inne należności	2,6	5,7	219,2
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	0,1	2,8	20 razy
Zobowiązania finansowe wyceniane metodą amortyzowanego kosztu	0,1	-1,1	x
Pozostałe zrealizowane zyski (straty)	410	-4,5	x
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	3 443	-954	x
Instrumenty kapitałowe	4,1	3,2	80,8
Instrumenty dłużne	1 368	675	49,4
Operacje wymiany walutowej	1 557	-1 337	x
Instrumenty pochodne	513	-295	x
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat	742	790	106,5
Wynik z tytułu aktywów finansowych	758	794	104,8
Wynik z tytułu zobowiązań finansowych	-17	-4,8	x
Wynik z tytułu różnic kursowych netto (rewaluacja)	1 692	4 833	285,7
Wynik działalności bankowej	32 438	36 726	113,2
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania składników aktywów innych niż przeznaczone do sprzedaży	5,1	2,3	44,7
Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	508	178	35,0
Wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń	-108	-91	x

Tabl. 28. **Banki giełdowe – rachunek zysków i strat (dok.)**

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Koszty działania banku	15 341	15 973	104,1
koszty pracownicze	8 239	8 905	108,1
koszty ogólnego zarządu	7 102	7 068	99,5
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	1 716	1 723	100,4
w tym, amortyzacja nieruchomości i rzeczowych aktywów trwałych	1 057	1 106	104,6
Rezerwy	420	621	148,0
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych niewycenianych według wartości godziwej poprzez rachunek zysków i strat/ Wynik z tytułu rezerw celowych	6 111	6 337	103,7
w tym, kredytów i pożyczek wycenianych według zamortyzowanego kosztu (łącznie z leasingiem finansowym) ...	6 107	6 318	103,5
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	205	89	43,6
Wynik z tytułu poniesionych ale niewykazywanych strat (IBNR)/ Wynik z tytułu rezerwy na ryzyko ogólne (PSR)	-218	114	x
Wynik z działalności operacyjnej	8 834	12 187	138,0
Wynik na operacjach nadzwyczajnych	-	-	-
Ujemna wartość firmy odniesiona do wyniku finansowego	-	-	-
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych metodą praw własności	-	-	-
Wynik z aktywów trwałych (lub grup do zbycia) zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży niezakwalifikowanych jako działalność zaniechana	56	1,7	3,1
Zysk (Strata) brutto z działalności kontynuowanej	8 890	12 189	137,1
zysk brutto	#	#	x
strata brutto	#	#	x
Podatek dochodowy dotyczący działalności kontynuowanej	1 490	2 288	153,6
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty) ...	-	-	-
Zysk (Strata) netto z działalności kontynuowanej	7 400	9 901	133,8
Wynik netto z działalności zaniechanej	-	-	-
Wynik (Zysk/Strata) netto roku bieżącego	7 400	9 901	133,8
zysk netto	#	#	x
strata netto	#	#	x
Zysk (Strata) przypadający na jednostkę dominującą	7 400	9 901	133,8
Zyski (Straty) udziałowców mniejszościowych	-	-	-

Tabl. 29. **Banki giełdowe – wartość depozytów**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Depozyty ogółem	482 936	548 727	113,6
PLN	423 863	477 257	112,6
EUR	36 586	39 914	109,1
Inne niż PLN i EUR	22 487	31 557	140,3
Sektor finansowy	49 068	64 464	131,4
PLN	34 004	40 616	119,4
EUR	7 457	7 950	106,6
Inne niż PLN i EUR	7 607	15 898	209,0
Pozostałe monetarne instytucje finansowe	21 408	30 369	141,9
Instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne	15 950	18 580	116,5
Pozostałe instytucje finansowe	11 710	15 515	132,5
Sektor niefinansowy	404 232	456 741	113,0
PLN	360 910	409 678	113,5
EUR	28 527	31 492	110,4
Inne niż PLN i EUR	14 795	15 571	105,2
Przedsiębiorstwa	122 529	135 999	111,0
PLN	105 104	117 476	111,8
EUR	14 289	15 364	107,5
Inne niż PLN i EUR	3 136	3 158	100,7
Gospodarstwa domowe	270 877	308 854	114,0
PLN	245 569	281 010	114,4
EUR	13 842	15 654	113,1
Inne niż PLN i EUR	11 466	12 189	106,3
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	10 826	11 889	109,8
PLN	10 236	11 192	109,3
EUR	397	473	119,3
Inne niż PLN i EUR	193	224	115,8
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	29 636	27 522	92,9
PLN	28 950	26 962	93,1
EUR	602	472	78,4
Inne niż PLN i EUR	84	88	104,3
Instytucje rządowe szczebla centralnego	15 607	13 587	87,1
Instytucje samorządowe	12 240	12 401	101,3
Fundusze ubezpieczeń społecznych	1 788	1 534	85,8

Tabl. 30. **Banki giełdowe – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla sektora niefinansowego**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Kredyty ogółem	404 484	462 190	114,3
PLN	253 834	285 864	112,6
EUR	36 824	39 504	107,3
Inne niż PLN i EUR	113 827	136 823	120,2
Przedsiębiorstwa	143 659	138 108	96,1
PLN	103 126	100 273	97,2
EUR	32 748	29 946	91,4
Inne niż PLN i EUR	7 785	7 889	101,3
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	10 495	8 876	84,6
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	20 328	18 739	92,2
Kredyty operacyjne	65 098	61 879	95,1
Kredyty inwestycyjne	47 106	47 888	101,7
Kredyty na zakup papierów wartościowych	172	116	67,1
Kredyty samochodowe	259	357	137,7
Kredyty w rachunku karty kredytowej	201	254	126,4
Gospodarstwa domowe	259 298	322 007	124,2
PLN	149 193	183 527	123,0
EUR	4 068	9 550	234,8
Inne niż PLN i EUR	106 037	128 930	121,6
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	164 934	210 661	127,7
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	3 355	4 006	119,4
Kredyty operacyjne	10 972	12 232	111,5
Kredyty inwestycyjne	8 119	9 415	116,0
Kredyty na zakup papierów wartościowych	709	741	104,5
Kredyty w rachunku karty kredytowej	10 271	10 298	100,3
Kredyty na cele konsumpcyjne, ratalne, samochodowe	2 239	5 948	265,6
Kredyty na cele konsumpcyjne, ratalne, pozostałe	33 400	35 597	106,6
Kredyty na cele konsumpcyjne, pozostałe	25 298	33 111	130,9
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	1 527	2 075	135,9
PLN	1 515	2 064	136,2
EUR	8,0	7,4	92,5
Inne niż PLN i EUR	4,6	4,2	91,3
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	1 101	1 626	147,8
Kredyty na nieruchomości niemieszkaniowe	34	32	93,9
Kredyty operacyjne	98	101	102,8
Kredyty inwestycyjne	293	314	107,2
Kredyty na zakup papierów wartościowych	–	–	–
Kredyty samochodowe	0,8	1,3	162,5
Kredyty w rachunku karty kredytowej	0,3	0,6	200,0

SKRÓTY

ABBREVIATIONS

AE	Gospodarki wysoko rozwinięte (wg MFW, <i>Advanced Economies</i>)
BAEL	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (<i>Labour Force Survey</i>)
BIG	Biuro Informacji Gospodarczej
BIK	Biuro Informacji Kredytowej
BGŻ	Bank Gospodarki Żywnościowej
BR	Bułgaria, Rumunia (<i>Bulgaria, Romania</i>)
cc	Komponent cykliczny (<i>cyclical component</i>)
CEE	Europa Środkowa i Wschodnia (wg MFW; <i>Central and Eastern Europe</i>)
CIS	Wspólnota Niepodległych Państw (<i>Commonwealth of Independent States</i>)
CIT	Podatek dochodowy od osób prawnych (<i>Corporate Income Tax</i>)
CPI	Indeks wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych (<i>Consumer Price Index</i>)
CRD	Dyrektywa dotycząca wymogów kapitałowych (<i>Capital Requirement Directive</i>)
DA	Kraje Azji rozwijającej się (wg MFW, <i>Developing Asia</i>)
EBA	Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (<i>European Banking Authority</i>)
EBC	Europejski Bank Centralny (<i>European Central Bank</i>)
ECOFIN	Rada do spraw gospodarczych i finansowych Rady Unii Europejskiej (<i>Economic and Financial Affairs Council</i>)
EDE	Gospodarki wschodzące i rozwijające się (<i>Emerging and Developing Economies</i>)
EDP	Procedura nadmiernego deficytu (<i>Excessive Deficit Procedure</i>)
EEAG	Europejska Grupa Doradztwa Ekonomicznego (<i>European Economic Advisory Group</i>)
EIOP	Europejski Urząd Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (<i>European Insurance and Occupational Pensions Authority</i>)
EIP	Procedura nadmiernej nierównowagi (<i>Excessive Imbalance Procedure</i>)
ES	Semestr Europejski (<i>European Semester</i>)
ESA	Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych (<i>European System of Accounts</i>)
ESFS	Europejski System Nadzoru Finansowego (<i>European System Of Financial Supervision</i>)
ESM	Europejski Mechanizm Stabilizacyjny (<i>European Stability Mechanism</i>)
ESMA	Europejski Urząd Nadzoru Papierów Wartościowych i Giełd (<i>European Securities and Market Authority</i>)
ESRB	Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (<i>European Systemic Risk Board</i>)
EŚW	Europa Środkowo-Wschodnia (<i>Central and Eastern Europe</i>)
EU	Unia Europejska (<i>European Union</i>)
FADN	Sieć Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych (<i>Farm Accountancy Data Network</i>)
FAO	Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (<i>Food and Agriculture Organization of the United Nations</i>)
FED	System Rezerwy Federalnej USA (<i>Federal Reserve</i>)
FSB	Rada Stabilności Finansowej (<i>Financial Stability Board</i>)
GG	Sektor rządowy i samorządowy (<i>General Government</i>)
GPW	Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie (<i>Warsaw Stock Exchange</i>)
GUS	Główny Urząd Statystyczny (<i>Central Statistical Office</i>)
IBNR	Poniesione ale nie wykazane straty (<i>Incurring But Not Reported</i>)
IERiGŻ	Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej (<i>Institute Of Agricultural and Food Economics</i>)
JST	jednostki samorządu terytorialnego (<i>Units of local government</i>)
KE	Komisja Europejska (<i>European Commission</i>)
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego (<i>Polish Financial Supervision Authority</i>)
LA	Ameryka Łacińska (wg MFW, <i>Latin America</i>)
LIBOR	Stopa procentowa kredytów oferowanych na rynku międzybankowym (<i>London Interbank Offered Rate</i>)

ME+NA	Bliski Wschód i Afryka Północna (wg MFW, <i>Middle East and North Africa</i>)
MF	Ministerstwo Finansów (<i>Ministry of Finance</i>)
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy (<i>International Monetary Fund</i>)
MG	Ministerstwo Gospodarki (<i>Ministry of Economy</i>)
MOP	Międzynarodowa Organizacja Pracy (<i>International Labour Organization</i>)
MSR	Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (<i>International Accounting Standards</i>)
NBP	Narodowy Bank Polski (<i>National Bank of Poland</i>)
NIA	Nowo przemysłowione kraje Azji (wg MFW, <i>Newly Industrialized Asia</i>)
NSA	Niewyrównane sezonowo (<i>Not seasonally adjusted</i>)
OAE	Inne gospodarki rozwinięte - gospodarki wysoko rozwinięte bez G7 (wg MFW, <i>Other Advanced Economies</i>)
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
PIT	Podatek dochodowy od osób fizycznych (<i>Personal Income Tax</i>)
PSR	Polskie Standardy Rachunkowości (<i>Polish Accounting Standards</i>)
PKB	Produkt krajowy brutto (<i>Gross Domestic Product</i>)
RE	Rada Europejska (<i>EC, European Council</i>)
RM	Rada Ministrów (<i>Ministry Counsel</i>)
ROA	Rentowność aktywów ogółem (<i>Return on assets</i>)
ROE	Rentowność kapitałów własnych (<i>Return on equity</i>)
RPP	Rada Polityki Pieniężnej (<i>Monetary Policy Council</i>)
SA	Wyrównane sezonowo (<i>Seasonally Adjusted</i>)
SFP	Sektor finansów publicznych (<i>Public finance sector</i>)
SGP	Pakt Stabilności i Rozwoju (<i>Stability and Growth Pact</i>)
SKOK	Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe (<i>Co-operative Savings and Credit Unions</i>)
SP	Skarb Państwa (<i>State Treasury</i>)
SSA	Afryka Subsacharyjska (wg MFW, <i>Sub-Saharan Africa</i>)
STWA	Skrócony wymiar czasu pracy (<i>Short Time Working Arrangements</i>)
UE	Unia Europejska (<i>European Union</i>)
UKNF	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (<i>Polish Financial Supervision Authority Office</i>)
WIBOR	Wysokość oprocentowania pożyczek na polskim rynku międzybankowym (<i>Warsaw Interbank Offered Rate</i>)
WEO	Raport o stanie gospodarki światowej (<i>World Economic Outlook</i>)

SPIS WYKRESÓW W TEKŚCIE

LIST OF CHARTS IN THE TEXT

- Wykres 1. Wzrost PKB na świecie w 2010 r.
- Wykres 2. Luka produktowa (% potencjalnego PKB)
- Wykres 3. Zsynchronizowane PKB dla krajów OECD podczas kryzysów
- Wykres 4. Udział inwestycji w PKB
- Wykres 5. Udział oszczędności brutto w PKB
- Wykres 6. Wzrost PKB w krajach UE
- Wykres 7. Wzrost spożycia prywatnego, publicznego i nakładów brutto na środki trwałe w UE w poszczególnych kwartałach
- Wykres 8. Wzrost wybranych kategorii PKB dla Polski (PKB niewyrównany sezonowo; ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego)
- Wykres 9. Skala wpływu (kontrybucja) popytu krajowego i salda obrotów z zagranicą na wzrost PKB dla Polski
- Wykres 10. Skala wpływu (kontrybucja) spożycia ogółem i spożycia indywidualnego na wzrost PKB dla Polski
- Wykres 11. Skala wpływu (kontrybucja) akumulacji i nakładów brutto na środki trwałe na wzrost PKB dla Polski
- Wykres 12. Saldo i dług sektora finansów publicznych na świecie
- Wykres 13. Sektor finansów publicznych EU 27 w 2010 (wg ESA 95)
- Wykres 14. Saldo i dług sektora finansów publicznych (wg ESA 95)
- Wykres 15. Handel międzynarodowy w latach 2008-2010
- Wykres 16. Wzrost liczby bezrobotnych ogółem i długotrwale na świecie w latach 2008-2010
- Wykres 17. Zmiana liczby pracujących oraz PKB w Polsce oraz w UE, kw/kw-4
- Wykres 18. Poziom przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków na osobę w gospodarstwie domowym
- Wykres 19. Przychody oraz koszty w przedsiębiorstwach
- Wykres 20. Zobowiązania przedsiębiorstw z tytułu kredytów i pożyczek bankowych
- Wykres 21. Znaczenie BIZ w polskiej gospodarce
- Wykres 22. Struktura komponentów napływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce
- Wykres 23. Aktywa globalnego systemu finansowego
- Wykres 24. Wybrane indeksy rynków akcji (po normalizacji)
- Wykres 25. Podstawowe informacje o GPW w Warszawie
- Wykres 26. Udział inwestorów w obrotach giełdowych
- Wykres 27. Indeks i obroty WIG Banki
- Wykres 28. Kapitalizacja i wartość obrotów akcjami na NC
- Wykres 29. NCIndex
- Wykres 30. Wartość obrotów sesyjnych, emisji oraz liczba transakcji na rynku Catalyst
- Wykres 31. Podstawowe stopy procentowe na świecie
- Wykres 32. Wskaźnik MCI dla strefy euro (EUR)
- Wykres 33. Stopy procentowe NBP

- Wykres 34. Podaż pieniądza M1 i M3
- Wykres 35. Saldo operacji otwartego rynku
- Wykres 36. Stopy rynkowe na tle stopy depozytowej NBP
- Wykres 37. Kurs EUR/USD
- Wykres 38. Średni kurs PLN wobec USD i EUR w Narodowym Banku Polskim
- Wykres 39. Nowe depozyty złotowe przedsiębiorstw i gospodarstw domowych
- Wykres 40. Polityka kredytowa banków
- Wykres 41. Struktura walutowa nowo udzielonych kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych
- Wykres 42. Wskaźnik kredytów zagrożonych dla przedsiębiorstw
- Wykres 43. Wskaźnik kredytów zagrożonych dla gospodarstw domowych
- Wykres 44. Luka finansowania
- Wykres 45. Udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym sektora bankowego w Polsce w 2010 roku
- Wykres 46. Liczba pracujących w bankach komercyjnych i spółdzielczych (w przeliczeniu na pełne etaty)
- Wykres 47. Struktura walutowa kredytów na nieruchomości
- Wykres 48. Struktura kapitałów w bankach komercyjnych i spółdzielczych w 2010 r.
- Wykres 49. Pasywa polskiego sektora bankowego
- Wykres 50. Depozyty polskiego sektora bankowego
- Wykres 51. Wybrane pozycje rachunku zysku i strat sektora bankowego
- Wykres 52. Rentowność aktywów i kapitałów banków

SPIS TABLIC W TEKŚCIE
LIST OF TABLES IN THE TEXT

- Tabl. 1. Dynamika PKB na świecie
- Tabl. 2. Deficyt sektora finansów publicznych (wg ESA 95)
- Tabl. 3. Saldo sektora finansów publicznych (wg ESA 95)
- Tabl. 4. Aktywa systemu finansowego w relacji do PKB
- Tabl. 5. Aktywa instytucji finansowych w Polsce
- Tabl. 6. Struktura aktywów instytucji finansowych w Polsce
- Tabl. 7. Podaż pieniądza M3
- Tabl. 8. Liczba banków w Polsce
- Tabl. 9. Zagraniczny kapitał (fundusz) podstawowy według kraju pochodzenia
- Tabl. 10. Sieć placówek terenowych banków w Polsce
- Tabl. 11. Liczba pracujących w polskim sektorze bankowym
- Tabl. 12. Współczynniki wypłacalności banków w krajach UE
- Tabl. 13. Fundusze własne i wymogi kapitałowe w 2009 r.
- Tabl. 14. Fundusze własne i wymogi kapitałowe w 2010 r.
- Tabl. 15. Wybrane pozycje rachunku przepływów pieniężnych w 2009 r.
- Tabl. 16. Wybrane pozycje rachunku przepływów pieniężnych w 2010 r.
- Tabl. 17. Podstawowe dane ze sprawozdań banków

ANEKS STATYSTYCZNY (dostępny w wersji elektronicznej w formacie XLS)
STATISTICAL ANNEX (available only in the electronic version in XLS format)

Dane krajowe

I. Banki ogółem

Banks, total

- I.1. Banki ogółem – aktywa (netto)
Banks, total - assets (net)
- I.2. Banki ogółem – wartość udzielonych kredytów i pożyczek brutto oraz wartość odpisów na kredyty i pożyczki
Banks, total - value of granted loans and credits, gross and value of impairments on loans and credits
- I.3. Banki ogółem – przeznaczenie kredytów dla przedsiębiorstw
Banks, total - purposes of loans for enterprises
- I.4. Banki ogółem – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla gospodarstw domowych
Banks, total - types and purposes of household loans
- I.5. Banki ogółem – pasywa (netto)
Banks, total - net liabilities
- I.6. Banki ogółem – wartość depozytów
Banks, total - value of deposits
- I.7. Banki ogółem – rachunek zysków i strat
Banks, total - income statement
- I.8. Banki ogółem – rachunek przepływów pieniężnych
Banks, total - cash flow statement
- I.9. Banki ogółem – adekwatność kapitałowa
Banks, total - capital adequacy

II. Banki komercyjne

Commercial banks

- II.1. Banki komercyjne – aktywa (netto)
Commercial banks - assets (net)
- II.2. Banki komercyjne – wartość udzielonych kredytów i pożyczek brutto oraz wartość odpisów na kredyty i pożyczki
Commercial banks - value of granted loans and credits, gross and value of impairments on loans and credits
- II.3. Banki komercyjne – przeznaczenie kredytów dla przedsiębiorstw
Commercial banks - purposes of loans for enterprises
- II.4. Banki komercyjne – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla gospodarstw domowych
Commercial banks - types and purposes of household loans
- II.5. Banki komercyjne – pasywa (netto)
Commercial banks - net liabilities
- II.6. Banki komercyjne – wartość depozytów
Commercial banks - value of deposits
- II.7. Banki komercyjne – rachunek zysków i strat
Commercial banks - income statement
- II.8. Banki komercyjne – rachunek przepływów pieniężnych
Commercial banks - cash flow statement
- II.9. Banki komercyjne – adekwatność kapitałowa
Commercial banks - capital adequacy

III. Banki spółdzielcze

Cooperative banks

- III.1. Banki spółdzielcze – aktywa (netto)
Cooperative banks - assets (net)
- III.2. Banki spółdzielcze – wartość udzielonych kredytów i pożyczek brutto oraz wartość odpisów na kredyty i pożyczki
Cooperative banks - value of granted loans and credits, gross and value of impairments on loans and credits
- III.3. Banki spółdzielcze – przeznaczenie kredytów dla przedsiębiorstw
Cooperative banks - purposes of loans for enterprises
- III.4. Banki spółdzielcze – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla gospodarstw domowych
Cooperative banks - types and purposes of household loans
- III.5. Banki spółdzielcze – pasywa (netto)
Cooperative banks - net liabilities
- III.6. Banki spółdzielcze – wartość depozytów
Cooperative banks - value of deposits
- III.7. Banki spółdzielcze – rachunek zysków i strat
Cooperative banks - income statement
- III.8. Banki spółdzielcze – rachunek przepływów pieniężnych
Cooperative banks - cash flow statement
- III.9. Banki spółdzielcze – adekwatność kapitałowa
Cooperative banks - capital adequacy

IV. Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów

Five commercial banks with the largest value of assets

- IV.1. Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów – aktywa (netto)
Five commercial banks with the largest value of assets - assets (net)
- IV.2. Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów – wartość udzielonych kredytów i pożyczek brutto oraz wartość odpisów na kredyty i pożyczki
Five commercial banks with the largest value of assets - value of granted loans and credits, gross and value of impairments on loans and credits
- IV.3. Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów – przeznaczenie kredytów dla przedsiębiorstw
Five commercial banks with the largest value of assets - purposes of loans for enterprises
- IV.4. Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla gospodarstw domowych
Five commercial banks with the largest value of assets - types and purposes of household loans
- IV.4. Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów – pasywa netto
Five commercial banks with the largest value of assets - net liabilities
- IV.5. Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów – wartość depozytów
Five commercial banks with the largest value of assets - value of deposits
- IV.6. Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów – rachunek zysków i strat
Five commercial banks with the largest value of assets - income statement
- IV.7. Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów – rachunek przepływów pieniężnych
Five commercial banks with the largest value of assets - cash flow statement
- IV.9. Pięć banków komercyjnych o największej wartości aktywów – adekwatność kapitałowa
Five commercial banks with the largest value of assets - capital adequacy

V. Banki prowadzące usługi powiernicze
Banks conducting custodian services

- V.1. Banki prowadzące usługi powiernicze – aktywa (netto)
Banks conducting custodian services - assets (net)
- V.2. Banki prowadzące usługi powiernicze – wartość udzielonych kredytów i pożyczek brutto oraz wartość odpisów na kredyty i pożyczki
Banks conducting custodian services - value of granted loans and credits, gross and value of impairments on loans and credits
- V.3. Banki prowadzące usługi powiernicze – przeznaczenie kredytów dla przedsiębiorstw
Banks conducting custodian services - purposes of loans for enterprises
- V.4. Banki prowadzące usługi powiernicze – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla gospodarstw domowych
Banks conducting custodian services - types and purposes of household loans
- V.5. Banki prowadzące usługi powiernicze – pasywa (netto)
Banks conducting custodian services - net liabilities
- V.6. Banki prowadzące usługi powiernicze – wartość depozytów
Banks conducting custodian services - value of deposits
- V.7. Banki prowadzące usługi powiernicze – rachunek zysków i strat
Banks conducting custodian services - income statement
- V.8. Banki prowadzące usługi powiernicze – rachunek przepływów pieniężnych
Banks conducting custodian service - cash flow statement
- V.9. Banki prowadzące usługi powiernicze – adekwatność kapitałowa
Banks conducting custodian service - capital adequacy

VI. Banki giełdowe
Banks listed on Warsaw Stock Exchange

- VI.1. Banki giełdowe – aktywa (netto)
Banks listed on Warsaw Stock Exchange - assets (net)
- VI.2. Banki giełdowe – wartość udzielonych kredytów i pożyczek brutto oraz wartość odpisów na kredyty i pożyczki
Banks listed on Warsaw Stock Exchange - value of granted loans and credits, gross and value of impairments on loans and credits
- VI.3. Banki giełdowe – przeznaczenie kredytów dla przedsiębiorstw
Banks listed on Warsaw Stock Exchange - purposes of loans for enterprises
- VI.4. Banki giełdowe – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla gospodarstw domowych
Banks listed on Warsaw Stock Exchange - types and purposes of household Loans
- VI.5. Banki giełdowe – pasywa (netto)
Banks listed on Warsaw Stock Exchange - net liabilities
- VI.6. Banki giełdowe – wartość depozytów
Banks listed on Warsaw Stock Exchange - value of deposits
- VI.7. Banki giełdowe – rachunek zysków i strat
Banks listed on Warsaw Stock Exchange - income statement
- VI.8. Banki giełdowe – rachunek przepływów pieniężnych
Banks listed on Warsaw Stock Exchange - cash flow statement
- VI.9. Banki giełdowe – adekwatność kapitałowa
Banks listed on Warsaw Stock Exchange - capital adequacy

VII. Banki prowadzące działalność maklerską
Banks conducting brokerage activities

- VII.1. Banki prowadzące działalność maklerską – aktywa (netto)
Banks conducting brokerage activities - assets (net)
- VII.2. Banki prowadzące działalność maklerską – wartość udzielonych kredytów i pożyczek brutto oraz wartość odpisów na kredyty i pożyczki
Banks conducting brokerage activities - value of granted loans and credits, gross and value of impairments on loans and credits
- VII.3. Banki prowadzące działalność maklerską – przeznaczenie kredytów dla przedsiębiorstw
Banks conducting brokerage activities - purposes of loans for enterprises
- VII.4. Banki prowadzące działalność maklerską – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla gospodarstw domowych
Banks conducting brokerage activities - types and purposes of household loans
- V.5. Banki prowadzące działalność maklerską – pasywa (netto)
Banks conducting brokerage activities - net liabilities
- VII.6. Banki prowadzące działalność maklerską – wartość depozytów
Banks conducting brokerage activities - value of deposits
- VII.7. Banki prowadzące działalność maklerską – rachunek zysków i strat
Banks conducting brokerage activities - income statement
- VII.8. Banki prowadzące działalność maklerską – rachunek przepływów pieniężnych
Banks conducting brokerage activities - cash flow statement
- VII.9. Banki prowadzące działalność maklerską – adekwatność kapitałowa
Banks conducting brokerage activities - capital adequacy

VIII. Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego
Banks with 100% share of foreign equity

- VIII.1. Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – aktywa (netto)
Banks with 100% share of foreign equity - assets (net)
- VIII.2. Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – wartość udzielonych kredytów i pożyczek brutto oraz wartość odpisów na kredyty i pożyczki
Banks with 100% share of foreign equity - value of granted loans and credits, gross and value of impairments on loans and credits
- VIII.3. Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – przeznaczenie kredytów dla przedsiębiorstw
Banks with 100% share of foreign equity - purposes of loans for enterprises
- VIII.4. Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla gospodarstw domowych
Banks with 100% share of foreign equity - types and purposes of household loans
- VII.5. Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – pasywa (netto)
Banks with 100% share of foreign equity - net liabilities
- VIII.6. Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – wartość depozytów
Banks with 100% share of foreign equity - value of deposits
- VIII.7. Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – rachunek zysków i strat
Banks with 100% share of foreign equity - income statement
- VIII.8. Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – rachunek przepływów pieniężnych
Banks with 100% share of foreign equity - cash flow statement
- VIII.9. Banki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego – adekwatność kapitałowa
Banks with 100% share of foreign equity - capital adequacy

IX. Banki zrzeszające

Associating banks

- IX.1. Banki zrzeszające – aktywa (netto)
Associating banks - assets (net)
- IX.2. Banki zrzeszające – wartość udzielonych kredytów i pożyczek brutto oraz wartość odpisów na kredyty i pożyczki
Associating banks - value of granted loans and credits, gross and value of impairments on loans and credits
- IX.3. Banki zrzeszające – przeznaczenie kredytów dla przedsiębiorstw
Associating banks - purposes of loans for enterprises
- IX.4. Banki zrzeszające – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla gospodarstw domowych
Associating banks - types and purposes of household loans
- IX.5. Banki zrzeszające – pasywa (netto)
Associating banks - net liabilities
- IX.6. Banki zrzeszające – wartość depozytów
Associating banks - value of deposits
- IX.7. Banki zrzeszające – rachunek zysków i strat
Associating banks - income statement
- IX.8. Banki zrzeszające – rachunek przepływów pieniężnych
Associating banks - cash flow statement
- IX.9. Banki zrzeszające – adekwatność kapitałowa
Associating banks - capital adequacy

X. Banki samochodowe

Car banks

- X.1. Banki samochodowe – aktywa (netto)
Car banks - assets (net)
- X.2. Banki samochodowe – wartość udzielonych kredytów i pożyczek brutto oraz wartość odpisów na kredyty i pożyczki
Car banks - value of granted loans and credits, gross and value of impairments on loans and credits
- X.3. Banki samochodowe – przeznaczenie kredytów dla przedsiębiorstw
Car banks - purposes of loans for enterprises
- X.4. Banki samochodowe – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla gospodarstw domowych
Car banks - types and purposes of household loans
- X.5. Banki samochodowe – pasywa (netto)
Car banks - net liabilities
- X.6. Banki samochodowe – wartość depozytów
Car banks - value of deposits
- IX.7. Banki samochodowe – rachunek zysków i strat
Car banks - income statement
- X.8. Banki samochodowe – rachunek przepływów pieniężnych
Car banks - cash flow statement
- X.9. Banki samochodowe – adekwatność kapitałowa
Car banks - capital adequacy

XI. Banki hipoteczne

Mortgage banks

- XI.1. Banki hipoteczne – aktywa (netto)
Mortgage banks - assets (net)

- XI.2. Banki hipoteczne – wartość udzielonych kredytów i pożyczek brutto oraz wartość odpisów na kredyty i pożyczki
Mortgage banks - value of granted loans and credits, gross and value of impairments on loans and credits
- XI.3. Banki hipoteczne – przeznaczenie kredytów dla przedsiębiorstw
Mortgage banks - purposes of loans for enterprises
- XI.4. Banki hipoteczne – rodzaje i przeznaczenie kredytów dla gospodarstw domowych
Mortgage banks - types and purposes of household loans
- XI.5. Banki hipoteczne – pasywa (netto)
Mortgage banks - net liabilities
- X.6. Banki hipoteczne – wartość depozytów
Mortgage banks - value of deposits
- XI.7. Banki hipoteczne – rachunek zysków i strat
Mortgage banks - income statement
- XI.8. Banki hipoteczne – rachunek przepływów pieniężnych
Mortgage banks - cash flow statement
- XI.9. Banki hipoteczne – adekwatność kapitałowa
Mortgage banks - capital adequacy

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH I SKRÓTÓW UŻYWANYCH W PUBLIKACJI

SYMBOLS AND ABBREVIATIONS USED IN PUBLICATION

Znaki umowne

Symbols

- Kreska (–) – zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero: (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.
magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit.
- (0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
- Kropka (.) – zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak # – oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
- „W tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
„Of which” indicates that not all elements of the sum are given.

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła.
When publishing CSO data please indicate source.